

UAB CityForm LT

Įmonės kodas: 304696907 / S. Žukausko g. 4, LT-08224 Vilnius
Tel.: +370 616 54100, el. p.: info@cityform.lt

PLANAVIMO ORGANIZATORIUS **ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS**

Kodas Juridinių asmenų registre 188726051. Vilniaus g. 263, LT-76337 Šiauliai, Tel. (8 41) 59 66 42, el. p. prim@siauliuraj.lt

TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTO PAVADINIMAS **ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOS BENDROJO PLANO KEITIMAS. SPRENDINIAI**

PLANUOJAMA TERITORIJA **Šiaulių rajono savivaldybės teritorija**

TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTO RŪŠIS **KOMPLEKSINIS**

PORŪŠIS **BENDRASIS PLANAS**

LYGMUO **SAVIVALDYBĖS**

ETAPAS **RENGIMO**

STADIJA **SPRENDINIŲ KONKRETIZAVIMAS**

BYLOS ŽYMUO **CF-19U-28**

TOMAS **V**

DATA **2020**

Atest.Nr.	Pareigos	Vardas Pavardė	Parašas
13585	UAB CityForm LT DIREKTORĖ	GITANA MINEIKIENĖ	
ATP1735	PROJEKTO VADOVĖ	GIEDRĖ RATKUTĖ SKAČKAUSKIENĖ	

TURINYS

Įvadas	6
1. Demografinės situacijos scenarijai	14
2. Urbanistinės struktūros vystymo sprendiniai	17
3. Funkcinis zonavimas	19
3.1. Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos funkcinis zonavimas	19
3.2. Funkcinėms zonoms taikomi bendrieji tekstiniai reglamentai	42
4. Nekilnojamojo kultūros paveldo teritorijų naudojimas ir apsauga	45
5. Gamtinė aplinka ir kraštovaizdis	53
5.1. Gamtinio karkaso formavimas	53
5.2. Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio apsaugos reikalavimai	58
5.3. Biologinės įvairovės apsauga	62
5.4. Kraštovaizdžio tvarkymo zonos ir jų reglamentai	64
5.5. Naudingųjų iškasenų telkiniai	73
5.6. Želdynų sistema	74
6. Socialiniai, ekonominiai aspektai	79
6.1. Socialinės infrastruktūros gerinimo ir gyvenamojo būsto vystymo sprendiniai	79
6.1. Ekonominės aplinkos gerinimo sprendiniai	80
7. Rekreacinis potencialas	82
7.1. Turizmo ir rekreacijos vystymas Šiaulių rajone	82
7.2. Turizmo ir rekreacijos sistemos formavimas	84
7.2.1. Turizmo ir rekreacinio aptarnavimo centrai	84
7.2.2. Rekreacinio naudojimo zonos	84
7.2.3. Turizmo trasos	85
8. Susisiekimo infrastruktūra	86
9. Inžinerinės infrastruktūros vystymo sprendiniai	93
9.1. Elektros energijos tiekimas ir gamyba	93
9.2. Gamtinių dujų tiekimas	94
9.3. Centralizuotos šilumos gamyba ir tiekimas	95
9.4. Geriamo vandens gavyba, tiekimas ir nuotekų tvarkymas	96
9.5. Atliekų tvarkymas	98
9.6. Ryšių infrastruktūra	99
9.7. Atsinaujinantys energijos šaltiniai	99
9.8. Gaisrinė sauga	101

10. Integruoti teritorijų planavimo dokumentai.....	102
11. Savivaldybės infrastruktūros plėtros prioritetai.....	105

GRAFINĖ DALIS:

1. Pagrindinis brėžinys M 1:50 000;
2. Kraštovaizdžio apsaugos ir vystymo brėžinys M 1:50 000;
3. Gamtinio karkaso sistemos vystymo brėžinys M 1:50 000;
4. Kultūros paveldo, rekreacijos ir turizmo plėtojimo brėžinys M 1:50 000;
5. Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinys M 1:50 000.
6. Savivaldybės infrastruktūros plėtros prioritetų schema M 1:75 000.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo medžiagos sudėtis

Tomo Nr.	Bendrojo plano keitimo etapas	Tomo pavadinimas
I	Rengimo etapas	Esamos būklės įvertinimas
II	Rengimo etapas	Bendrujų sprendinių formavimas
III	Rengimo etapas	Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo apimties nustatymo dokumentas
IV	Rengimo etapas	Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo ataskaita
V	Rengimo etapas	Sprendinių konkretizavimas
VI	Baigiamasis etapas	Visuomenės dalyvavimo ataskaita

Darbą parengusių specialistų sąrašas

Eil. Nr.	Vardas, pavardė / pozicija (kvalifikacijos atestato Nr.)	Atlikta dalis
1.	Giedrė Ratkutė Skačkauskienė / projekto vadovė (ATP 1735)	Įvadas, 2 sk., 3 sk., 4 sk., 5 sk., 6 sk., 7sk., 9 sk., 10 sk., 11 sk., GIS
2.	Silvija Platkevičienė / architektė	Įvadas, 2 sk., 3 sk., 5 sk., GIS
3.	Milda Urbonavičiūtė	GIS
4.	Julius Skačkauskas / sociologas, ekonomistas	1 sk., 6 sk.
5.	Nijolė Steponaitytė / projekto dalies vadovė (Nr.3502)	4 sk.
6.	Vida Bujauskienė / kraštovaizdžio specialistė	5 sk.
7.	Gintarė Karpavičienė / architektė (ATP 1816)	7 sk.
8.	Rūta Skripkienė / projekto dalies vadovė (Nr.TVP 0109)	8 sk.
9.	Gitana Mineikienė / projekto dalies vadovė (Nr. 0105)	9 sk.
10.	Gintautas Brėskys / inžinierius (Nr. 0075)	9 sk.

Įvadas

Keičiamas Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas, patvirtintas Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2008 m. liepos 3 d. sprendimu Nr. T-199 „Dėl Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano patvirtinimo“.

Teritorijų planavimo dokumentas rengimo pagrindas – Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2018 m. rugsėjo 4 d. sprendimas Nr. T-247 „Dėl Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo“.

Plano organizatorius Šiaulių rajono savivaldybės administracijos direktorius
*Kodas Juridinių asmenų registre 188726051. Vilniaus g. 263, LT-76337 Šiauliai,
Tel. (8 41) 59 66 42, el.p. prim@siauliuraj.lt*

Plano rengėjas UAB CityForm LT,
S. Žukausko g. 4-108, LT-08224 Vilnius
*Kontaktinis asmuo:
Projekto vadovė
Giedrė Ratkutė Skačkauskienė
Tel.: + 370 698 79972, g.ratkute@cityform.lt*

Planuojama teritorija Šiaulių rajono savivaldybės teritorija

- Planavimo tikslai**
- Vadovaujantis Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėsenos 2013-2016 metų ataskaitos išvadomis, ekonominės, socialinės bei demografinės raidos tendencijomis bei pasikeitusiu teritorijų planavimo teisiniu reguliavimu, parengti Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimą, planuojant sprendinius ne trumpesniam kaip 10-ies metų laikotarpiui;
 - Patikslinti gyvenamųjų vietovių, inžinerinės (taip pat 30 m ir aukštesnių ypatingų statinių) ir socialinės infrastruktūros vystymo ir įgyvendinimo gaires, patikslinti esamas ir nustatyti naujas plėtrai reikalingas teritorijas, esamoms nustatyti apribojimus;
 - Numatyti ir patikslinti teritorijas pramonės ir sandėliavimo objektų statybai;
 - Numatyti naujas potencialių vėjo jėgainių statybos teritorijas;
 - Numatyti priemones, užtikrinančias gamtos išteklių racionalų naudojimą, kraštovaizdžio tvarkymą, ekologinę pusiausvyrą, gamtinio karkaso formavimą, gamtos ir kultūros paveldo objektų išsaugojimą;
 - Nustatyti prioritetines teritorijų funkcines zonas ir jų pagrindines žemės naudojimo paskirtis, o reikalui esant, tiksliai įvardinti arba pakeisti esamus veiklos plėtojimo ir apribojimų reikalavimus, žemės sklypų naudojimo būdą;
 - Numatyti teritorijas visuomenės poreikiams reikalingų objektų plėtrai ir į bendrąjį planą integruoti teritorijas, kurios jau patvirtintos reikalingomis visuomenės poreikiams;
 - Sudaryti sąlygas privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamas kokybės gyvenimo sąlygas;
 - Numatyti teritorijas prekybos centrų statybai;
 - Integruoti paengtus ir patvirtintus bendruosius planus Šiaulių rajone;
 - Suderinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, savivaldybės ir valstybės interesus dėl teritorijos naudojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų ir

- galimybių;
- Planavimo uždaviniai**
- Peržiūrėti, įvertinti ir pagal poreikį integruoti Specialiojo teritorijų planavimo dokumentus į bendrąjį planą.
 - Suformuoti planavimo lygmenį atitinkančias teritorijos funkcinio ir erdvinio vystymo kryptis;
 - Tikslinti esamų ir planuojamų pagrindinių turistinių trasų, dviračių takų ir rekreacinių zonų plėtros sprendinius;
 - Nustatyti esamas ir/ar planuojamas sanitarines apsaugos zonas;
 - Nustatyti rajono teritorijos funkcines zonas ir jose galimus teritorijų naudojimo tipus, įvertinus rajono gamtinį karkasą ir nustačius kraštovaizdžio tvarkymo priemones;
 - Numatyti rajono gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio savitumo, gamtos ir nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimą ir pažinimą, ekologiškai pusiausvyrai būtino gamtinio karkaso formavimą;
 - Kurti veiklą, saugią, darnią gyvenamąją aplinką ir visavertę gyvenimo sąlygas gyvenamosiose vietovėse;
 - Sudaryti sąlygas privačioms investicijoms, kuriančioms socialinę ir ekonominę gerovę, tinkamas kokybės gyvenimo sąlygas;
 - Derinti fizinių ir juridinių asmenų ar jų grupių, savivaldybių ir valstybės interesus dėl teritorijos išsaugojimo ir veiklos plėtojimo teritorijoje sąlygų;
 - Sudaryti sąlygas racionaliam žemės naudojimui ir žemės ūkio veiklai skatinti;
 - Numatyti naujas potencialių vėjo jėgainių statybos teritorijas ir infrastruktūros koridorius;
 - Nustatyti bendrojo plano spragas ir kolizijas, nustatyti problemines situacijas;
 - Atsižvelgiant į naujus demografinius duomenis, išanalizuoti realius naujos socialinės infrastruktūros (švietimo, sveikatos, kultūros ir sporto objektų poreikius);
 - Peržiūrėti atskirtų bendrojo plano dalių sprendinių aktualumą, jei reikalinga – sprendinius tikslinti arba parengti naujus;
 - Remiantis valstybės lygmens teritorijų planavimo dokumentais (nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas ir kt.) nustatyti gyvenamųjų vietovių kraštovaizdžio savitumui svarbias teritorijas ir gamtinius elementus, panoramas, numatyti vizualinę jų apsaugą;
 - Atsižvelgti į esamus saugomų teritorijų planavimo dokumentus ir juose numatytus teritorijų tvarkymo sprendinius;
 - Planuojant sprendinius, atsižvelgti į Šiaulių rajono savivaldybės 2017-2023 strateginės plėtros plano prioritetus ir strateginius tikslus. Numatyti priemones juos įgyvendinti, planuojant rajono savivaldybės teritorijas;
 - Išnagrinėti alternatyvių atsinaujinančių energijos šaltinių panaudojimo galimybes ir jiems reikalingas teritorijas;
 - Planuojant sprendinius, įvertinti planavimo organizatoriaus pateiktus ir planavimo metu teikiamus gyventojų pasiūlymus dėl bendrojo plano keitimo sprendinių;
 - Siekiant užtikrinti tinkamą bendrojo plano sprendinių įgyvendinimą ir įgyvendinimo stebėseną, turi būti parengta bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo programa su priemonių planu 2019-2030 metams, sprendiniuose turi būti numatyti planuojami įgyvendinti savivaldybės bendrojo plano rodikliai pagal Kompleksinių teritorijų planavimo dokumentų

sprendinių įgyvendinimo stebėsenos turinio ir stebėsenos atlikimo tvarkos aprašo 3 priedą.

- Numatyti prioritetingas ir neprioritetingas savivaldybės infrastruktūros vystymo ir/ar konkrečius sprendinius.

Plano keitimo etapai Parengiamasis, rengimo ir baigiamasis.

Kita informacija Atliekami tyrimai vadovaujantis institucijų (nurodytų Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėse) išduotomis planavimo sąlygomis ir jose nurodytais reikalavimais. Atliekami kraštovaizdžio savitumo ir jo estetinio respektavimo tyrimai, įvertinantys planuojamą teritoriją ir jos prieigas. Atliekamas strateginis pasekmių aplinkai vertinimas (SPAV).

Parengiama teritorijos vystymo koncepcija (ne mažiau kaip 2 alternatyvos). Koncepcijos nepriklausomas profesinis vertinimas neatliekamas. Atviras konkursas geriausiai urbanistinei idėjai nerengiamas.

Plano keitimas atliekamas vadovaujantis:

- Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos 2018-09-24 teritorijų planavimo sąlygomis Nr. REG82857;
- Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos 2018-09-24 planavimo sąlygomis Nr. REG82762;
- Lietuvos kariuomenės 2018-09-24 planavimo sąlygomis Nr. REG82738;
- Akmenės rajono savivaldybės administracijos 2018-09-24 planavimo sąlygomis Nr. REG82686;
- UAB „Šiaulių vandenys“ 2018-09-21 planavimo sąlygomis Nr. REG82660;
- Radviliškio rajono savivaldybės administracijos 2018-09-21 planavimo sąlygomis Nr. REG82621;
- Civilinės aviacijos administracijos 2018-09-20 planavimo sąlygomis Nr. REG82546;
- Šiaulių miesto savivaldybės administracijos 2018-09-21 planavimo sąlygomis Nr. REG82510;
- Joniškio rajono savivaldybės administracijos 2018-09-19 planavimo sąlygomis Nr. REG82286;
- Šiaulių rajono savivaldybės administracijos 2018-09-19 planavimo sąlygomis Nr. REG82268;
- Kurtuvėnų regioninio parko direkcijos 2018-09-18 planavimo sąlygomis Nr. REG82191;
- Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos 2018-09-18 planavimo sąlygomis Nr. REG82095;
- Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos 2018-09-18 planavimo sąlygomis Nr. REG82089;
- Aplinkos apsaugos agentūros 2018-09-17 planavimo sąlygomis Nr. REG81980;
- AB „Šiaulių energija“ 2018-09-14 17 planavimo sąlygomis Nr. REG81863;
- Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos 2018-09-14 planavimo sąlygomis Nr. REG81842;
- LITGRID 2018-09-14 planavimo sąlygomis Nr. REG81811;
- Pakruojo rajono savivaldybės administracijos 2018-09-13 planavimo sąlygomis Nr. REG81776;
- Telšių rajono savivaldybės administracijos 2018-09-13 planavimo sąlygomis Nr. REG81714;
- AB „Energijos skirstymo operatorius“ 2018-09-12 planavimo sąlygomis

- Nr. REG81618;
 - AB Telia Lietuva 2018-09-10 planavimo sąlygomis Nr. REG81311;
 - UAB "Kuršėnų vandenys" 2018-09-11 planavimo sąlygomis Nr. REG81372;
 - Šiaulių apskrities priešgaisrinė gelbėjimo valdybos 2018-09-11 planavimo sąlygomis Nr. REG81386;
 - AB „Amber Grid“ 2019-07-19 planavimo sąlygomis Nr. REG111867;
 - AB „Lietuvos geležinkeliai“ 2019-07-19 planavimo sąlygomis Nr. REG112008;
 - VŠĮ Transporto kompetencijų agentūra 2019-07-24 planavimo sąlygomis Nr. REG112498.
- Teritorijų planavimo sąlygų neišdavė:**
- Ventos regioninio parko direkcija;
 - Kelmės rajono savivaldybės administracija;
 - Valstybinė miškų tarnyba.

Sprendinių konkretizavimo pagrindas

Sprendiniai konkretizuojami vadovaujantis **Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijos II alternatyva**, kuriai pritarta organizatoriaus 2020-01-23 Šiaulių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. S-187(3.21E) „Dėl pritarimo Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijai“.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano koncepcijos alternatyvoje suformuoti bendrieji sprendiniai atitinkantys šių dienų realijas ir tendencijas, formuojantys rajono identitetą išryškinant stipriausias puses. Per pastaruosius dešimt metų gyventojų skaičius Šiaulių rajone sumažėjo 13 proc., bet nuo 2015 m. stebima demografinės būklės stabilizacija. Tačiau taip pat identifiukuota, kad stabilizacija, augimas nėra tolygus visoje rajono teritorijoje - gyventojų didėja Šiaulių miesto priemiestinėse teritorijose, o mažėja toliau nuo Šiaulių miesto esančiose gyvenamosiose vietovėse. Tokios tendencijos suponuoja, kad formuojasi infrastruktūros disbalansas: vietovėse, kur mažėja gyventojų – lieka mažai ar visai nenaudojama infrastruktūra, o vietovėse, kur didėja – infrastruktūros nepakanka. Dėl to, konceptualūs sprendiniai orientuoti į socialinės, susisiekimo, inžinerinės infrastruktūros, urbanizuojamų plotų optimizavimą. Siekiant aukštesnės gyvenimo kokybės, sudaromos sąlygos verslo plėtojimui. Akcentuojama svarba dėl viešųjų paslaugų efektyvumo ir kokybės, taip pat jų prieinamumo ir pasiekiamumo. Antroje koncepcijos alternatyvoje pagal demografines tendencijas, veiklos mastus, socialinį ekonominį gyvybingumą, infrastruktūros išvystymo laipsnį atitinkamai optimizuojama urbanistinė struktūra. Sudaromos sąlygos kompaktiškomis gyvenamosios vietovėms formuoti. Pagal esamų gyvenamųjų vietovių užstatymo struktūrą, jų demografinę situaciją, gamtines bei antropogenines ribas, išskiriami teritorijų vystymo prioritetai. Nekilnojamojo kultūros paveldo koncepcijos II alternatyvos sprendiniuose įvedami kultūros vertybių registro atnaujinimai ir patikslinimai, siekiama nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimo, pritaikymo viešam pažinimui ir lankymui. Atsižvelgiant į esamą situaciją ir tikslesnius vertingų ir potencialiai vertingų teritorijų lokalizacijos duomenis, atliekamas rajono teritorijoje numatyto gamtinio karkaso elementų ribų detalizavimas ir korektūra. Detalizuojamos gamtinio karkaso teritorijų ribos padės suformuoti labiau koncentruotą ir geriau savo funkcijas atliekančią gamtinio karkaso sistemą ir tuo pačiu sudarys prielaidas žemės ūkio teritorijų našumo palaikymui ir jo ilgalaikiam užtikrinimui didinant žemės ūkio naudmenų plotų mozaikiškumą ekologiniu požiūriu jautriose vietose formuojant gamtinių teritorijų intarpus. Antroje koncepcijos alternatyvoje taip pat teikti pasiūlymai dėl kompleksinės aplinkos kokybės atkūrimo, formavimo ir palaikymo sistemos, susidedančios iš saugomų ir biologinės įvairovės apsaugai skirtų teritorijų vystymo, gamtinio karkaso teritorijų vystymo, bei kraštovaizdžio formavimo segmentų, kurie pagerins aplinkos ekologinę ir estetinę kokybę. Koncepcijos II alternatyvos sprendiniais sudarytos sąlygos užtikrinti rajone susisiekimą įvairiomis transporto rūšimis. Akcentuojama svarba dėl alternatyvių asmeninio transporto naudojimui susisiekimo būdų vystymo, dėl bevariklio transporto tinklo plėtos, orientuojant jį į kasdienio keliavimo poreikius ir eismo saugos užtikrinimo aplinkybes (prioritetizuojant

tinklo trasuotę). Taip pat teikiami principiniai siūlymai alternatyvių degalų naudojimo transporte perspektyvoms. Inžinerinės infrastruktūros sprendiniai orientuojami į kokybę užtikrinant vartotojų poreikius, atsinaujinančių energijos šaltinių plėtojimą.

Kaip ir Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcija, taip ir **sprendiniai, formuojami vadovaujantis darnios (tvarios) raidos kelio užtikrinimo principu - darnus vystymasis tenkina žmonijos reikmes dabar, neapribodamas ateities kartų galimybių tenkinti savąsias** (Jungtinių Tautų Organizacija, toliau - JTO, 1987). Jis remiasi trimis pamatinėmis dimensijomis – ekonomikos augimu, visuomenės gerove bei aplinkos kokybe, užtikrinant subalansuotą visų vystymą, neprioretizuojant nei vienos kitų dviejų sąskaita. 2015 m. JTO priėmė 17 darnaus vystymosi tikslų (DVT), kurie yra paremti penkiais principais: žmonės, planeta, gerovė (klestėjimas), taika ir partnerystė (angl. 5 P's: people, planet, prosperity, peace and partnership). DVT – ne tik plati vizija darnesnei pasaulio ir visų gyventojų ateičiai, bet tai ir konkreti uždaviniais ir rodikliais paremta sistema. Darnaus vystymosi tikslai siekia socio-ekonominės atskirties mažinimo, nevaldomos ir nedarnios plėtros ribojimo, taršos ir kito neigiamo urbanizuotų teritorijų poveikio aplinkai mažinimo. Darnus vystymasis gali būti užtikrintas tik tuomet, kai skirtingi prioritetai yra derinami tarpusavyje, jų siekiama sinergiškai, atsižvelgiant į sąveikas ir sąryšius tarpusavyje.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos vystymui svarbiausi tvarų vystymą užtikrinantys veiksniai:

- Darni urbanizacija.
- Stiprūs miesto, priemiesčių ir kaimo vietovių ryšiai.
- Didėjanti gyventojų sveikata ir gerovė - oro taršos mažinimas - vystymas alternatyvių (mažiau taršių, skatinančių fizinį aktyvumą) transporto priemonių, saugumo didinimas, užtikrinimas prieigų prie bendro naudojimo viešųjų erdvių, kas taip pat kelia gyventojų psichinės sveikatos lygį.
- Švietimo ir kultūros kokybės kėlimas.
- Saugaus geriamo vandens, sanitarinių paslaugų (nuotekų valymo ir kanalizacijos) kokybės užtikrinimas, lietaus vandens nutekėjimo ir kietųjų atliekų tvarkymas yra planuojami ir valdomi integruotu būdu.
- Sudarant sąlygas atsinaujinančių išteklių energetikos (individualiam) vartojimui ir gamybai yra mažinamas neigiamas poveikis aplinkai, įskaitant neigiamą klimato kaitos poveikį. Tvarus energijos išteklių valdymas reiškia, kad energijos, medžiagų ir vandens naudojimas yra mažinamas, o išteklių naudojami ir veiksmingai iš naujo panaudojami jų natūraliame cikle. Turi būti teikiamas prioritetas atsinaujinančių energijos šaltinių vartojimui.
- Aukštas gyventojų užimtumas, nes tai turi tiesioginę įtaką gyvenimo gerovei bei sukuria socialinį saugumą ir didina visuomenės sanglaudą.
- Klimato kaitos švelninimui skirtų priemonių įgyvendinimas leistų padidinti ir miestų bei gyvenviečių atsparumą neigiamam klimato kaitos poveikiui. Turėtų būti siekiama sumažinti neigiamą klimato poveikį ir palaipsniui atsisakyti ŠESD išmetimo.
- Darnių ir efektyvių atliekų tvarkymo sistemų diegimas.
- Nekontroliuojama urbanizacijos plėtra gali turėti neigiamos įtakos natūralioms ekosistemoms. Integruotas požiūris į urbanizaciją, saugant gamtinius išteklius, skatina investuoti į ekosistemų atkūrimą, taip siekiant padidinti atsparumą gamtinėms nelaimėms, mažinti oro taršą ir kitą neigiamą poveikį aplinkai bei užtikrinti būtinų ekosisteminių paslaugų tiekimą.

Bendrosios Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių taikymo nuostatos

Bendrasis planas – kompleksinio teritorijų planavimo dokumentas, kuriame pagal teritorijų planavimo lygmenį ir uždavinius nustatoma planuojamos teritorijos erdvinė struktūra, teritorijos naudojimo privalomosios nuostatos ir reikalavimai bei apsaugos principai.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai formuojami dešimčiai metų, tačiau jie galioja neterminuotai, jei teisės aktai nenustato kitaip. Savivaldybės lygmens bendrasis planas gali būti keičiamas, koreguojamas pagal poreikį Teritorijų planavimo įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai yra parengti M 1:50 000 ir į kitą mastelį netransformuojami. Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai (t.t. funkcinės zonos) gali būti tikslinami rengiant detalesnio mastelio teritorijų planavimo dokumentus. Tikslinant sprendinius bei funkcinę zonų ribas turi būti atsižvelgta į natūralias (gamtines) ir technines ribas (administracines ribas, gatves, kelius ir jų koridorius, inžinerinės infrastruktūros tinklus, objektus, SAZ ir pan.), vadovaujasi naujausiais duomenimis (Miškų kadastro, Kultūros vertybių registru, Saugomų teritorijų valstybės kadastru, Žemės gelmių registro ir pan.). Detalizuojant Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius taip pat rengiami specialiojo teritorijų planavimo dokumentai (t.t. kaimo plėtros žemėtvarkos projektai).

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai galioja teritorijoms, kurioms nėra parengti vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentai (bendrieji planai ir/ar detalieji planai), patvirtinti iki Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo patvirtinimo ar iki šio bendrojo plano keitimo įsigaliojimo pradėti rengti bet patvirtinti vėliau. Keičiant ar koreguojant minėtus dokumentus, taikomi šio Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai.

Iki bendrojo plano keitimo įsigaliojimo datos pradėti rengti žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentai gali būti užbaigti rengti ir teikiami tvirtinti pagal iki tos datos išduotas planavimo sąlygas, galiojusius bendrojo plano sprendinius.

Saugomos teritorijos tvarkomos ir veikla jose vykdoma vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatymu bei kitais saugomas teritorijas reglamentuojančiais teisės aktais. Teritorijose, kurios yra Ventos regioninio parko teritorijoje, veikla vykdoma vadovaujantis Ventos regioninio parko tvarkymo planu bei kitais, saugomas teritorijas ir veiklą jose reglamentuojančiais teisės aktais, o teritorijos, kurios yra Kurtuvėnų regioninio parko teritorijoje, veikla vykdoma vadovaujantis Kurtuvėnų regioninio parko tvarkymo planu bei kitais, saugomas teritorijas ir veiklą jose reglamentuojančiais teisės aktais. Europos Bendrijos svarbos natūralios buveinės saugomos vadovaujantis ES gamtos buveinių, laukinės augmenijos bei gyvūnijos direktyva (92/43/EEC), kitais minėtas teritorijas reglamentuojančiais teisės aktais.

Teritorijos, esančios gamtiniame karkase vystomos pagal Gamtinio karkaso nuostatus.

Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose veikla vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros vertybių apsaugos įstatymu, kitais nekilnojamojo kultūros paveldo saugojimą, tvarkymą reglamentuojančiais teisės aktais.

Sanitarinės apsaugos zonos nustatomos ir tikslinamos teisės aktų nustatyta tvarka. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys privalo nustatyti ir įteisinti SAZ. Keičiantis veiklos vykdymo mastams, SAZ turi būti tikslinamas.

Tikslios rezervuojamų teritorijų ribos bei apimtys nustatomos vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo ar specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose. Rezervuojamos teritorijos susisiekiama ir inžinerinės infrastruktūros koridorių teritorijoms. Pagal poreikį savivaldybė gali numatyti ir kitų teritorijų rezervavimą visuomenės poreikiams nei numatyta šio bendrojo plano sprendiniuose, rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus.

Miškų atkūrimas ir įveisimas vykdomas vadovaujantis Miškų atkūrimo ir įveisimo nuostatais, kitais minėtą veiklą reglamentuojančiais teisės aktais, rengiant pagal nustatytus reikalavimus atitinkamus projektus. Miško įveisimas ne miško žemėje vykdomas vadovaujantis Miško įveisimo ne miško žemėje taisyklėmis, kitais minėtą veiklą reglamentuojančiais teisės aktais. Miškai įveisiami pagal miškų išdėstymo žemėtvarkos schemas ar teisės aktuose numatytais kitais projektais, planais.

Sodybos atkūrimo Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniai nereglamentuoja, atkūrimas gali būti vykdomas Lietuvos Respublikos teisės aktų numatyta tvarka.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai gali būti įgyvendinami tiek, kiek nepažeidžiami Lietuvos Respublikos teisės aktai.

Tuo atveju, kai šio bendrojo plano sprendiniuose neaptariamos tam tikros veiklos, turinčios teritorinę išraišką, jos savivaldybės teritorijoje gali būti vykdomos teisės aktų numatyta tvarka.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose dėl atliekamo plano mastelio bei dėl to, kad savivaldybės strateginiuose dokumentuose ir juos palydinčiuose kituose dokumentuose šiai dienai neišskirtas poreikis objektams, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka turi būti organizuojami architektūriniai konkursai, yra neįvardinami konkretūs objektai. Tačiau, įgyvendinant Architektūros įstatymo 13 str. nuostatas, teikiami principai dėl objektų, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka turi būti organizuojami architektūriniai konkursai:

- naujai statomiems ypatingiems visuomeniniams pastatams (mokslo, kultūros, gydymo, sporto, religinės paskirties ir kt. pastatams), kurių naudojimui reikalinga kitos paskirties žemė, visuomeninės paskirties teritorijos žemės naudojimo būdas bei statybai naudojamos visuomenės lėšos (pagal LR statybos įstatyme teikiamą sąvoką). Minėtų pastatų architektūriniuose konkursuose taip pat turi būti išnagrinėtas objekto gretimybėje esantis urbanistinės, gamtinės aplinkos kontekstas.
- kiti objektai, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka organizuojami architektūriniai konkursai, gali būti identifikuojami žemesnio lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendiniuose ar Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių atitiktis Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano sprendiniams pateikiama integruotai šio aiškinamojo rašto 2, 4, 5, 9 skyriuose.

Dėl Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių mastelio (M 1:50000) nėra galimybės tiksliai įvertinti parametrus, reikalingus paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų dydžiui nustatyti. Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrančių apsaugos juostos turi būti nustatomos rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus, techninius ar kitus projektus vadovaujantis Paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 540 „Dėl paviršinių vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (taip pat vėlesniais pakeitimais).

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas parengtas vadovaujantis šiais aukštesnio lygmens (pagal teritoriją ir/ar tvirtinančią instituciją) teritorijų planavimo dokumentais:

- Lietuvos Respublikos teritorijos bendrasis planas, T00087007;
- Šiaulių apskrities miškų tvarkymo schemas keitimas, T00085699;
- Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas, T00077225;
- Specialusis susisiekiama komunikacijų, reikalingų sunkiasvoriams ir didžiagabaričiams bei kitiems kroviniams vežti naujos atominės elektrinės statybai, planas, T00074907;

- Transeuropinio IX B transporto koridoriaus geležinkelių linijos Vilnius–Kaišiadorys–Šiauliai–Klaipėda ir Klaipėdos geležinkelio mazgo dalies (ruože nuo Klaipėdos iki Draugystės geležinkelio stoties) susisiekimo komunikacijų inžinerinės infrastruktūros vystymo planas, T00087389;
- Magistralinio dujotiekio Klaipėda-Kuršėnai specialusis planas, T00072150;
- Šiaulių apskrities nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schema, T00054153;
- Šiaulių rajono savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo tinklų schema, T00054154;
- Nacionalinių vandens turizmo trasų specialusis planas, T00053907;
- Nacionalinio lygmens autoturizmo specialusis planas, T00053906;
- Kurtuvėnų regioninio parko tvarkymo planas, T00052680;
- Kurtuvėnų regioninio parko ir jo zonų ribų planas, T00052673;
- Kurtuvėnų regioninio parko Bubių rekreacinės zonos tvarkymo planas, T00052873;
- Kurtuvėnų regioninio parko Bijotės rekreacinės zonos tvarkymo planas, T00053559;
- Kurtuvėnų dvaro sodybos su prieigomis specialusis planas, T00087561;
- Ventos regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planas, T00053926;
- Ventos regioninio parko tvarkymo planas, T00054275;
- Gubernijos miško biosferos poligono ribų planas, T00071032;
- Rėkyvos valstybinio botaninio - zoologinio draustinio tvarkymo planas, T00053370;
- Draskių miško beržo valstybinio genetinio draustinio ribų planas, T00074215;
- Padarbos miško pušies valstybinio genetinio draustinio ribų planas, T00074387;
- Pūsgudžių miško uosio valstybinio genetinio draustinio ribų planas, T00074451;
- Šilelių miško pušies valstybinio genetinio draustinio ribų planas, T00074463;
- Tryškių miško juodalksnio I valstybinio genetinio draustinio ribų planas, T00074480;
- Tryškių miško juodalksnio II valstybinio genetinio draustinio ribų planas, T00074481;
- Tyrulių botaninio-zoologinio draustinio tvarkymo planas, T00053227, T00054223;
- Užšilės miško beržo valstybinio genetinio draustinio ribų planas, T00074484;
- Bubių piliakalnio su gyvenviete (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 3286, buvęs kodas A657KP) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialusis planas, T00000352
- Kuršėnų dvaro sodybos (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 16057) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialusis planas, T00053709;

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniai suderinti tarpusavyje su šiais savivaldybės lygmens teritorijų planavimo dokumentais:

- Susisiekimo sistemos Šiaulių rajone specialusis planas, T00038589;
- Susisiekimo sistemos specialiojo plano Šiaulių rajone koregavimas, T00087408;
- Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano, patvirtinto Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2017 m. gegužės 16 d. sprendimu Nr. T-170 „Dėl Vandens ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano koregavimo Šiaulių rajone patvirtinimo“, keitimas, T00087173;
- Šilumos ūkio Šiaulių rajone specialiojo plano, patvirtinto Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2013 m. vasario 21 d. sprendimu Nr. T-45 „Dėl Šilumos ūkio Šiaulių rajone specialiojo plano tvirtinimo“ keitimas, T00086311.

1. DEMOGRAFINĖS SITUACIJOS SCENARIJAI

Paskutinį dešimtmetį demografinės tendencijos Šiaulių rajono savivaldybėje ženkliai nesiskyrė nuo bendrų demografinių tendencijų Lietuvoje – dėl natūralios gyventojų kaitos ir neigiamos migracijos vyko gyventojų skaičiaus mažėjimas. Per pastaruosius dešimt metų gyventojų skaičius Šiaulių rajone sumažėjo 4200 gyventojais, t.y. -13 proc. ir toks mažėjimas atitiko šalies mastu vykusį gyventojų mažėjimą. Tuo pačiu laikotarpiu gyventojų skaičiaus mažėjimas Šiaulių rajono savivaldybėje buvo pats mažiausias Šiaulių apskrityje, o pastaruosius penkerius metus rodė gerėjančią demografinės būklės situaciją.

Šiaulių rajono savivaldybės demografinės tendencijos iki 2031 m. parengtos, įvertinant jau atliktas aktualias demografines prognozes, o taip pat apžvelgiant demografinę būklę Šiaulių rajone lemiančių pagrindinių veiksnių – gimstamumo, mirtingumo ir migracijos – situaciją.

2019 m. rengiant Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano koncepciją, buvo atlikta Lietuvos gyventojų demografinė prognozė iki 2050 m. (atnaujinus 2015 m. EUROSTAT atliktą Lietuvos gyventojų prognozę). Pagal šią prognozę numatoma, kad 2030 m. Lietuvoje gyvens 2,726,645 gyventojų, t.y. -2.4 proc. mažiau, lyginant su 2019 m. pradžioje buvusiu gyventojų skaičiumi. Prognozuojama, kad nors natūrali gyventojų kaita Lietuvoje ir bus neigiama, tačiau tai iš dalies bus kompensuojamas teigiamo tarptautinės migracijos balanso. Rengiant prognozes, buvo įvertinti visų Lietuvos savivaldybių demografijos būklę įtakojantys veiksniai - gimstamumo lygis, migracija, medianinis gyventojų amžius bei galimi didelės apimties socio-ekonominio poveikio projektai. Pagal minėtų veiksnių būklę kiekvienai iš savivaldybių buvo priskirta viena iš galimų demografijos situacijos 2050 m. perspektyvų: 1) augimas; 2) stabilizacija; 3) traukimas. Pažymėtina, kad Šiaulių rajono savivaldybei buvo priskirta demografinės stabilizacijos perspektyva, indikuojanti, kad didelių demografinių pokyčių (tiek gyventojų augimo, tiek gyventojų mažėjimo kryptimis) Šiaulių rajone nėra numatoma. Tuo pačiu tai reiškia, kad demografinė situacija iki 2030 m. Šiaulių rajone numatoma geresnė, nei vidutiniškai Lietuvoje, nes 39 iš 60 Lietuvos savivaldybių numatomas gyventojų skaičiaus mažėjimas. Demografinės perspektyvos Šiaulių rajono savivaldybėje numatomos geresnės nei daugelio likusių Lietuvos savivaldybių, iš dalies ir dėl numatomos Šiaulių – Panevėžio funkcinų ryšių plėtojimo bei šių miestų partnerystės stiprinimo.

Šiaulių rajono savivaldybės demografinę būklę lemiančių veiksnių įvertinimas

Gimstamumas. Gimstamumo rodikliai Šiaulių rajone santykinai nėra geri. Vertinant bendrąjį gimstamumo rodiklį (gimusiujų skaičius, tenkantis 1 tūkst. gyventojų), pažymėtina, kad šis rodiklis 2009-2018 m. buvo mažesnis už Lietuvos, ir už Šiaulių apskrities vidutines reikšmes. Svarbu atkreipti dėmesį, kad 0-14 m. amžiaus grupės dalis Šiaulių rajone nuo 2009 m. mažėjo (nuo 16.5 proc. iki 14.5 proc.), kai šalies mastu ši dalis nesikeitė ir išliko 15.1 proc. Pastaroji tendencija verčia susirūpinti, nes vaikų skaičiaus mažėjimas rodo gimstamumo rodiklio ir demografinės būklės apskritai prastėjimo ateityje perspektyvas. Visa tai rodo, kad gimstamumo rodiklis iki 2031 m. Šiaulių r. savivaldybėje linkęs nesikeisti. Žemas gimstamumo lygis lems neigiamą natūralią gyventojų kaitą. Iš visų trijų demografinę būklę lemiančių veiksnių, gimstamumas yra prasčiausias būklės ir dėl to Šiaulių rajono savivaldybės administracijai svarbu atkreipti dėmesį, analizuoti mažo gimstamumo priežastis ir imtis priemonių, ateityje galinčių prisidėti prie didesnio gimstamumo.

Mirtingumas. Nors pastaruosius kelis metus Šiaulių r. bendrasis mirtingumo rodiklis išaugo (nuo 13.9 mirusių 1 tūkst. gyventojų 2009 m., iki 15 mirusiųjų 1 tūkst. gyventojų 2017 m.). labiau tikėtina, kad tai buvo trumpalaikis padidėjimas. Atsižvelgiant į tai, kad vidutinė gyvenimo trukmė Lietuvoje yra viena trumpiausių ES - ji turėtų ir toliau palaipsniui artėti prie ES vidurkio, atitinkamai mažėti ir bendrasis mirtingumo rodiklis. Tam teigiamos įtakos turės ekonominės ir socialinės būklės gerėjimas bei sveiko gyvenimo būdo populiarėjimas. Dėl šių priežasčių mirtingumo lygis planuojamam laikotarpiui Šiaulių r. turėtų nebūti aukštesnis nei pastarųjų 10 m. vidutinė reikšmė (apie 13.5 mirusiųjų 1 tūkst. gyventojų).

Migracija. Gyventojų migracija apibrėžiama, vertinant vidinę migraciją, kuri vyksta šalies viduje, ir tarptautinę / išorinę migraciją, kuri vyksta gyventojams iš Lietuvos išvykstant į kitas valstybes. Jau nuo 2014 m. į Šiaulių rajono savivaldybę kiekvienais metais iš kitų Lietuvos savivaldybių gyventi atvyksta daugiau gyventojų, nei išvyksta. Nuo 2016 m. vidinės migracijos balansas stabilizavosi ties maždaug 600 asmenų. Tuo tarpu tarptautinė migracija 2009-2018 m. Šiaulių rajone buvo neigiama, kita vertus, panašu, kad jos mastai mažėja (pavyzdžiui, 2018 m. tarptautinės migracijos neigiamas balansas buvo pats žemiausias nuo 2019 m. ir siekė -149 asmenis). Įvertinus šias tendencijas tikėtina, kad Šiaulių rajono savivaldybėje iki 2031 m. tarptautinės ir vidinės migracijos balansas bus teigiamas. Vidinė migracija Šiaulių rajone ir toliau išliks teigiama dėl patrauklių gyvenimo sąlygų gyventi 1-2 butų namuose Šiaulių miesto gretimybėje, o tarptautinės migracijos balansas linkęs gerėti dėl augančios ekonomikos, atlyginimų skirtumų tarp Lietuvos ir trečiųjų šalių (pavyzdžiui, Ukraina, Baltarusija), BREXIT proceso ir pan. Teigiamas migracijos balansas turėtų kompensuoti mažo gimstamumo įtakojamą neigiamą natūralią gyventojų kaitą ir užtikrinti nuosaikų gyventojų skaičiaus augimą Šiaulių rajone.

Šiaulių rajono savivaldybės demografinės būklės iki 2031 m. prognozė

Įvertinus Šiaulių rajono demografinę būklę lemiančius veiksnius, taip pat pastarojo dešimtmečio demografijos tendencijas bei Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano prognozę, galima išskirti tris Šiaulių rajono iki 2031 m. demografinės būklės scenarijus – tikėtiną, optimistinį ir pesimistinį. Dėl per pastaruosius metus tiek Lietuvos, tiek Šiaulių rajono mastu ženkliai pasikeitusių migracijos tendencijų, kai tarptautinės migracijos balansas iš neigiamo tapo teigiamu, tiesinio prognozavimo metodo nebus taikoma. Vertinant demografinės būklės Šiaulių rajone tendencijas, buvo išskirti 3 periodai: 1) 2019 – 2021 m. dėl palankios ekonominės šalies situacijos Šiaulių rajone numatomas spartesnis gyventojų skaičiaus augimas; 2) 2022 - 2025 m. dėl tikėtino ekonomikos būklės pablogėjimo nenumatomas gyventojų skaičiaus didėjimas; 3), 2026- 2031 m. numatomas nuosaikus gyventojų skaičiaus augimas.

1.1. pav. Šiaulių rajono savivaldybės demografinės prognozės scenarijai, 2019-2031 m.

	Gyventojų skaičius	Gyventojų skaičiaus pokytis	Miesto gyv.	Kaimo gyv.	Miesto proc.	Kaimo proc.
Tikėtinas scenarijus						
2010	46779		12749	34030	27.3%	72.7%
2015	41767	-10.7%	11256	30511	26.9%	73.1%
2019	41507	-0.6%	10899	30608	26.3%	73.7%
2025	42357	2.0%	10885	31472	25.7%	74.3%
2030	43057	3.7%	11000	32057	25.5%	74.5%
2031	43259	0.47%	11031	32228	25.5%	74.5%
Optimistinis scenarijus						
2019	41507		10899	30608	26.3%	73.7%
2025	42782	3.07%	10870	31912	25.4%	74.6%
2030	43832	5.60%	11197	32635	25.5%	74.5%
2031	44134	0.69%	11254	32880	25.5%	74.5%
Pesimistinis scenarijus						
2019	41507		10899	30608	26.3%	73.7%
2025	41932	1.02%	10654	31278	25.4%	74.6%
2030	42282	1.87%	10801	31481	25.5%	74.5%
2031	42383	0.24%	10808	31575	25.5%	74.5%

Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie LRV, skaičiavimai plano rengėjo.

Vadovaujantis Šiaulių rajono demografinės būklės tikėtiniu scenarijumi, 2031 m. Šiaulių rajone gyvens 43259 gyventojai, ir lyginant su 2019 m., gyventojų skaičius Šiaulių rajone padidės 4,22 proc., t.y. 1752 gyventojais. Tikėtina, kad ir toliau kaime gyvenančių Šiaulių rajono gyventojų dalis nuosaikiai augs ir 2031 m. sieks 74.5 proc. visų gyventojų. Ši tendencija gali būti aiškinama, kad dalis Šiaulių rajono kaimiškųjų seniūnijų (pavyzdžiui, Ginkūnų, Kairių, Šiaulių kaimiškoji seniūnijos) dėl nedidelio atstumo iki Šiaulių miesto bus ir toliau patrauklios gyvenamųjų zonų plėtrai.

2. URBANISTINĖS STRUKTŪROS VYSTYMO SPRENDINIAI

Urbanistinio karkaso atraminė struktūra yra suformuota šalies lygmenyje bei įtvirtinta Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane (LRBP). Šiaulių apskrities teritorijos bendrajame plane (ŠABP) bei kituose žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose, urbanistinis karkasas yra detalizuojamas išlaikant vystymosi kryptis, numatytas šalies bendrajame plane. Aukštesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai integruojami į Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius. Kadangi Šiaulių rajono prognoziniis gyventojų skaičius iki 2031 metų įvairiais scenarijais esmingai nesvyruoja bei nenumatoma kitų esminių poveikio aspektų, išskirta urbanistinė struktūra yra pakankamai optimali ir nėra poreikio ją keisti.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo koncepcijoje išlaikoma rajone esančių savivaldybės lygmens pagrindinių urbanistinių centrų struktūra:

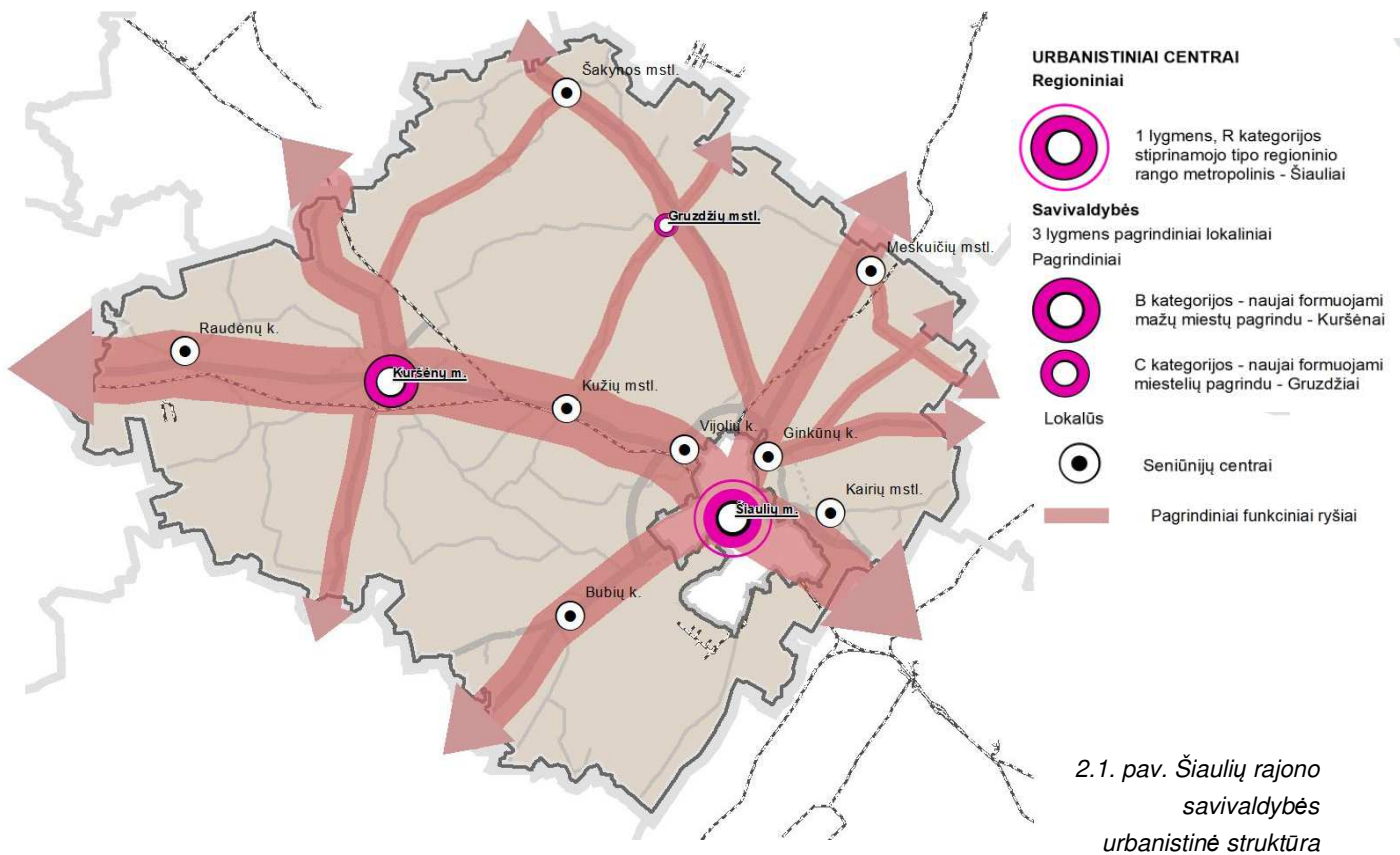
- *Savivaldybės lygmens urbanistiniai centrai*, kuriuose tikslinga plėtoti viešąsias ir kitas aptarnavimo paslaugas Šiaulių rajono dalies gyventojų gyvenimo kokybės didinimui:
 - **Kuršėnų miestas** (pagal LRBP: III lygmens - regioninis b kategorijos urbanistinis centras);
 - **Gruzdžių miestelis** (pagal LRBP: III lygmens – lokalinis c kategorijos urbanistinis centras).
- *Savivaldybės lokalaus lygmens urbanistiniai centrai* - Šiaulių rajono lokalią urbanistinę struktūrą palaiko seniūnijų centrų funkcijas atliekančios gyvenamosios vietovės, kurios nepriskirtos savivaldybės lygmens urbanistinei struktūrai: **Raudėnų k., Šakynos mstl., Kužių mstl., Meškuičių mstl., Kairių mstl., Bubių k., Vijolių k., Ginkūnų k.** Žemiausios hierarchijos urbanistiniai centrai yra svarbūs palaikant žmonių, gyvenančių sąlyginai toliau nuo pagrindinių urbanistinių centrų gyvenimo kokybę. Šiuose centruose, įvertinus gyventojų amžiaus sudėtį, telkiamos būtiniausios paslaugos.

Gyvybingai urbanistinei struktūrai palaikyti taip pat labai svarbu sudaryti sąlygas funkciniais ryšiams plėtoti tarp įvairaus lygmens urbanistinių centrų. Funkciniai ryšiai suprantami kaip susisiekimo, ekonominių ir laisvos darbo jėgos judėjimo, viešųjų paslaugų sistemos, kultūros sklaidos ir kito pobūdžio ryšių visuma. Funkciniai ryšiai sudaro tinklą, kurio tvarus vystymas lemia palankias sąlygas socialinei, ekonominei ir ekologiškai gerovei bei aukštos žmonių gyvenimo kokybės formavimui. Nors ne visi funkciniai ryšiai išreiškiami teritoriškai, sutartinai jie žymimi susisiekimo koridorių pagrindu. Suprantama, kad kuo aukštesnio lygmens funkcinis ryšys yra, tuo jis apima daugiau įvairesnių sąveikų ir kitų urbanistinių centrų poreikių.

Šiaulių rajono savivaldybės vidiniai funkciniai ryšiai pagrįdinti orientuoti gyvenimo kokybei, t.t. viešųjų paslaugų prieinamumui ir pasiekiamumui, darbo ryšiams palaikyti. Šiaulių rajono savivaldybės išoriniai funkciniai ryšiai plėtojami prioritetai teikiant sąlyginai reto, itin aukštos kokybės paslaugų pasiekiamumui ir prieinamumui, ekonominių ryšių stiprinimui. Tuo atveju, jei bus įgyvendinta Rail Baltica vėžė su stotimi ties Panevėžiu bei priimta strategija vystyti partnerystės principu Šiaulius ir Panevėžį siekiant jų didesnio vaidmens tarptautiniame kontekste, svarbu turėti išvystytus ryšius su Šiauliais, taip įgaunant platesnes galimybes veikloms.

Šiaulių rajono savivaldybės urbanistinės struktūros vystymo sprendiniams palaikyti reikalingos kompleksinės priemonės (socialinės, ekonominės, infrastruktūros plėtojimo). Gyvenimo kokybės didinimui gyvenamosiose vietovėse bei jų patrauklumui didinti, ypač svarbu racionaliai suformuoti viešųjų paslaugų pasiskirstymą bei sudaryti sąlygas jų pasiekiamumui.

Šiaulių rajono urbanistiniams centrams – Kuršėnų m., Gruzdžių mstl., Šakynos mstl., Kužių mstl., Meškuičių mstl., Kairių mstl., Bubių k. yra parengti žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentai - veikla ir plėtra juose vykdoma koordinuotai. Pagal poreikį minėti teritorijų planavimo dokumentai gali būti koreguojami ar keičiami. Vietovės lygmens bendrąjį planą (M 1:2 000) ypač rekomenduojama parengti Vijolių ir Ginkūnų kaimams. Lokaliui urbanistiniam centrui – Raudėnams teritorijų planavimo dokumentai rengiami pagal poreikį.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane (patvirtintas 2008 07 03 Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-199) buvo pateikti sprendiniai dėl miestelio statuso gyvenamosioms vietovėms suteikimo. Vertinant pasikeitusią demografinę situaciją, bendrojo plano keitime formuojamą urbanistinę struktūrą ir kitus sprendinius, santykinai kitų gyvenamųjų vietovių atžvilgiu galimas Bubių, Aukštelkės ir Ginkūnų statuso keitimas į miestelio. Tačiau pažymime, kad bendrojo plano miestelio statusas nekeičiamas, tai yra rekomendacinio pobūdžio sprendinys. Gyvenamųjų vietovių samprata, statusas (miestas, miestelis, kaimas) identifikuojami, bei keitimai atliekami vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymu, kitais administracinių statusų reglamentuojančiais teisės aktais.

3. FUNKCINIS ZONAVIMAS

3.1. Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos funkcinis zonavimas

Sprendiniuose numatomas funkcinis zonavimas, apibrėžtas šiuo metu galiojančiose Teritorijų planavimo normose. Šiose normose numatoma, kad rengiant savivaldybės lygmens bendruosius planus, planuojama teritorija suskirstoma į funkcines zonas, nustatant pagrindinių žemės naudojimo paskirčių ir galimų jose veiklų prioritetus. Atitinkamai kiekvieni funkciniai zonos yra įvardinta numatoma dominuojanti žemės paskirtis bei galimos kitos žemės paskirtys, pateikta Žemės paskirties keitimo galimybių lentelė. Šioje lentelėje nusakomos sąlygos ir/ar apribojimai dėl žemės paskirties keitimo. Pažymime, kad jei Žemės paskirties keitimo galimybių lentelėje ar kituose šio bendrojo plano keitimo sprendiniuose nenumatyti apribojimai ar/ir tam tikros sąlygos dėl žemės paskirties keitimo, žemės paskirtis keičiama teisės aktų nustatyta tvarka pasirenkant žemės naudojimo paskirtį ir atitinkamai būdą pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą.

Funkcinės zonos formuotos įvertinus natūralias ir technines ribas – miško ribas, vandens telkinio kranto linijas, saugomų teritorijų ribas, gamtinio karkaso ribas, kelius, geležinkelius, inžinerinės infrastruktūros objektus (elektros tinklai, dujotiekis ir pan.), esamas urbanizuotų teritorijų ribas, apsaugos zonų ribas, skirtingo žemės naudojimo ribas, administracines kaimų, miestelių, miestų ribas.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniams taikomos teritorijų planavimo lygmenį atitinkančios apibendrintos funkcinės zonos, kurios skiriamos į:

- neurbanizuojamas teritorijas - kurioms priskirtinos miškai ir miškingos teritorijos, vandenys, žemės ūkio veiklai naudojamos teritorijos ir kitos kompaktiškai neužstatytos ar neužstatomos teritorijos;
- urbanizuotas ir urbanizuojamas teritorijas apimančios - kompaktiškai pastatais užstatytas ir numatomas užstatyti teritorijas su inžinerinių komunikacijų koridoriais ir neužstatytais bendrai naudoti pritaikytais želdynais, viešosiomis erdvėmis ir mažesniais valstybinių miškų arealais;
- kitas – specifinės funkcinės zonos, atitinkančios regioninių parkų teritorijas.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos suformuotos siekiant darnios (tvarios) raidos, įvertinant bendruoju planu (patvirtinto Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2008 m. liepos 3 d. sprendimu Nr. T-199) suformuotus lūkesčius galimam užstatymui. Laikantis minėtų principų, atliktas urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų optimizavimas. Planuojamos teritorijos urbanistinės struktūros, socialinės ir inžinerinės infrastruktūros optimizavimas yra numatytas Teritorijų planavimo įstatyme (14 str., 6 p.), kaip vienas iš uždavinių savivaldybės lygmens teritorijų planavimo dokumentui. Todėl numatoma, kad gyvenamosios vietovės (taip pat gyvenamosios teritorijos) turi būti optimizuojamos formuojant kompaktiškoms struktūromis, taip sudarant sąlygas gyvenamosios aplinkos (socialinės, švietimo, inžinerinės) išvystymui, kokybės gerinimui.

Pagal įgyvendinimą ir išvystymą urbanizuotos ir urbanizuojamos (išskyrus rekreacinių ir pramonės teritorijų funkcines zonas) skiriamos į tipus:

- *Pirmo tipo teritorijose* savivaldybė pagal poreikį ir finansines galimybes gerina gyvenimo kokybę lemiančius aspektus – socialinę, rekreacinę, susisiekimo, inžinerinę infrastruktūras, formuoja viešąsias erdves, numato viešųjų paslaugų teikimą, įvertinant jų prieinamumą ir pasiekiamumą. Šio tipo teritorijose, vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymu, Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymu, išskiriamos prioritetingos plėtros teritorijos, kuriose savivaldybė pagal galimybes įsipareigoja vystyti savivaldybės infrastruktūrą. Savivaldybės infrastruktūros plėtros principai ir konkretizuoti sprendiniai teikiami šio bendrojo plano keitimo 11 skyriuje, Savivaldybės infrastruktūros plėtros prioritetų schemoje. Šiam tipui priskiriamos urbanizuojamos Kuršėnų miesto teritorijos, struktūrinių gyvenamųjų vietovių Šiaulių miesto priegose teritorijos, pirmo tipo

kitos urbanizuojamos teritorijos, Kurtuvėnų miestelio teritorija, kurioje pagal Kurtuvėnų regioninio parko planavimo dokumentus numatyta Kitos paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonos.

- *Antro tipo teritorijose* – naujai užstatomose teritorijose savivaldybės lėšomis plėtojama infrastruktūra (socialinė, inžinerinė, rekreacinė ir kt.) tik tokiu atveju, jei ji jau būna išplėta pirmo tipo teritorijoje. Žemės naudojimo paskirties keitimas ir/ar naujų statinių statyba galima, tik kartu išsprendžiant užstatomų teritorijų aptarnavimui reikalingą infrastruktūrą. Antram tipui priskiriamos kitos gyvenamosios teritorijos Šiaulių miesto prieigose, Kuršėnų miesto prieigų teritorijos, antro tipo kitos urbanizuojamos teritorijos. Antro tipo teritorijomis taip pat laikomos regioninių parkų planavimo dokumentuose nustatytos Kitos paskirties žemės kraštovaizdžio tvarkymo zonų teritorijos, kurios nepriskirtos pirmo tipo teritorijoms.
- *Trečio tipo teritorijose* – nenumatoma savivaldybės lėšomis plėtoti bet kokią infrastruktūrą gyvenamųjų teritorijų aptarnavimui. Žemės naudojimo paskirties keitimas ir/ar naujų statinių statyba galima, tik kartu išsprendžiant užstatomų teritorijų aptarnavimui reikalingą infrastruktūrą ne savivaldybės lėšomis. Trečiam tipui priskiriamos kitos teritorijos Šiaulių miesto prieigose, trečio tipo kitos urbanizuojamos teritorijos, likusios regioninių parkų teritorijos, kurios neaptartos aukščiau pateiktuose pirmo ir antro tipo teritorijų aprašymuose bet pagal regioninių parkų planavimo dokumentuose numatytas kraštovaizdžio tvarkymo zonas gali būti urbanizuojamos teritorijos.

Antrame ir trečiame tipuose gali būti vystoma infrastruktūra savivaldybės lėšomis tik išskirtiniais atvejais, kai sukuriama gerovė ne pavieniams asmenims, bet tenkinant socialiai pažeidžiamų grupių poreikius, atstovaujant viešą interesą (taip pat atskiriesiems želdynams, aikštėms, kitoms viešoms erdvėms įrengti).

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose nustatomos šios funkcinės zonos:

Neurbanizuojamos teritorijos funkcinės zonos:

- **Miškų ir miškingų teritorijų zona (MI_F).** Apibendrinta funkcinė zona, kurioje dominuoja Miškų įstatymo 3 straipsnyje nurodyti visų grupių miškai. Funkcinėje zonoje veikia vykdoma nesudarant neigiamo poveikio ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams ir kitoms vertybėms (taip pat saugomoms teritorijoms).
Galimos žemės naudojimo paskirtys:
 - dominuojanti - miškų ūkio paskirties žemė (M);
 - kitos galimos – žemės ūkio paskirties žemė (Z); vandens ūkio paskirties žemė (H), konservacinės paskirties žemė (C), kitos paskirties žemė (KT).

Žemės paskirties keitimo galimybės miškų ir miškingų teritorijų funkcinėje zonoje:

		Galima (naujai nustatoma) žemės paskirtis				
		Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	Konservacinės paskirties žemė (C)	Kitos paskirties žemė (KT)
Esama žemės paskirtis	Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	T	T	T	T	T, a, b, c, o
	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	T, d	T	T, d	T, d	T, d
	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	T	-	T	-	-
	Konservacinės paskirties žemė (C)	T, f	T, f	T, f	T	T, f

	Kitos paskirties žemė (KT)	T	T	T	T	T, e
T	<p>Teisės aktų nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos žemės įstatymu, Lietuvos Respublikos miškų įstatymu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu ir kitais teisės aktais).</p>					
a	<p>Žemės ūkio paskirties žemė į kitą paskirtį gali būti keičiama visuomeninės paskirties teritorijoms, komercinės paskirties objektų teritorijoms (tik su trumpalaikė transporto priemonių priežiūra ir keleivių aptarnavimu susijusiems pastatams), susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų teritorijoms, susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijoms, bendrojo naudojimo erdvių, teritorijoms, naudingųjų iškasenų teritorijoms, teritorijoms krašto apsaugos tikslams, teritorijoms valstybės sienos apsaugos tikslams, atskirųjų želdynų teritorijoms. Šis reglamentas netaikomas Gubernijos miško biosferos poligono teritorijoje, kur nenumatoma galimybė žemės ūkio paskirties žemę keisti į kitą paskirtį.</p>					
b	<p>Žemės ūkio paskirties žemė į kitą paskirtį (galimi visi žemės naudojimo būdai išskyrus atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijas, pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos kai jose planuojama vykdyti taršią veiklą) gali būti keičiama bei nauja statyba galima konversijos iš taršios veiklos srities (esamų gamybinių, sandėliavimo ar kitų pastatų žemės ūkio paskirties žemėje) į netaršią atveju, nesukeliant naujų neigiamų pasekmių gyvenimo ir aplinkos kokybei. Šis reglamentas netaikomas Gubernijos miško biosferos poligono teritorijoje, kur nenumatoma galimybė žemės ūkio paskirties žemę keisti į kitą paskirtį.</p>					
c	<p>Pramonės ir sandėliavimo teritorijos gali būti vystomos konvertuojant arba modernizuojant esamus veikiančius arba esamus apleistus žemės ūkio gamybinius objektus (tokio tipo kaip kompleksai, fermos, bet ne ūkininko sodybos), jei jie nėra gamtinio karkaso teritorijose. Pagal šį reglamentą galimos pramonės ir sandėliavimo teritorijos plėtojamos nesudarant: reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla; neigiamo poveikio gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų; neigiamo poveikio aplinkos oro kokybei, mikroklimatui, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms ir kitoms vertybėms. Šis reglamentas netaikomas Gubernijos miško biosferos poligono teritorijoje, kur nenumatoma galimybė žemės ūkio paskirties žemę keisti į kitą paskirtį.</p>					
d	<p>Tuo atveju, jei miškų ūkio paskirties žemėje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 11 straipsniu atliekamas miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis, gali būti nustatyta 11 straipsnio išimties objektui atitinkama žemės naudojimo paskirtis bei būdas. Tokia nustatyta žemės naudojimo paskirtis bei žemės naudojimo būdas negali būti keičiami į kitas žemės naudojimo paskirtis, būdus.</p>					
e	<p>Kitos paskirties žemėje žemės sklypų esami naudojimo būdai gali būti keičiami į kitus kitos paskirties žemės naudojimo būdus nesudarant: reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla; neigiamo poveikio gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų; neigiamo poveikio aplinkos oro kokybei, mikroklimatui, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms ir kitoms vertybėms.</p>					
f	<p>Konservacinės paskirties žemė gali būti keičiama tik kai panaikinama objekto teisinė apsauga (galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys žemės ūkio paskirties žemėje, miškų ūkio paskirties žemėje, vandens ūkio paskirties žemėje, kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijas, atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijas).</p>					
o	<p>Galimas žemės ūkio paskirties žemės sklypų keitimas į kitą paskirtį vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijoms (vieno vienbučio ar dvibučio statybai), komercinės paskirties objektų teritorijoms,</p>					

rekreacinėms teritorijoms papildant bei formuojant kompaktiškesnes, istoriškai susiklosčiusias gatvinių kaimų užstatymo struktūras. Gatvinis kaimas turi vieną pagrindinę (tiesią ar kiek lenktą) gatvę, palei kurią iš vienos arba abiejų pusių (statmenai ar įžambiai jai) išdėstytos ne mažiau kaip trys sodybos vidutiniškai ne didesniu nei 100 metrų atstumu tarp gatvės išklotinę formuojančių pastatų. Naujas užstatymas, papildydamas esamą struktūrą (tarpuose, ribojantis gatvinio kaimo pradžioje ar pabaigoje), taip pat turi išlaikyti gatvinio kaimo esamą užstatymo liniją, jei tai neapribota tam tikrų teisės aktų. Pagal šią nuostatą pakeista žemės paskirtis ir naudojimo būdas negali būti keičiami į kitos paskirties kitus naudojimo būdus nei yra numatyta funkcinės zonos, kuriai taikoma ši nuostata, reglamentuose. Šiame reglamente galimas žemės ūkio paskirties keitimas vykdomas kartu išsprendžiant užstatomų teritorijų aptarnavimui reikalingą infrastruktūrą. Pagal šį reglamentą formuojamose užstatytose teritorijose, savivaldybė neįsipareigoja vystyti socialinę, inžinerinę ar kitą infrastruktūrą. Šis reglamentas netaikomas Gubernijos miško biosferos poligono teritorijoje, kur nenumatoma galimybė žemės ūkio paskirties žemę keisti į kitą paskirtį.

- **Vandens zona (H_F).** Funkcinė zona, kurioje dominuoja Žemės įstatymo 27 straipsnyje nurodyta vandens ūkio paskirties žemė. Funkcinėje zonoje veikla vykdoma nesudarant neigiamo poveikio ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams ir kitoms vertybėms (taip pat saugomoms teritorijoms).

Galimos žemės naudojimo paskirtys:

- vandens ūkio paskirties žemė (H).

Kitos žemės naudojimo paskirtys šioje funkcinėje zonoje nenumatomos.

- **Konservacinės teritorijos zona (C_F).** Funkcinė zona, kurioje dominuoja Žemės įstatymo 28 straipsnyje nurodyta konservacinės paskirties žemė.

Galimos žemės naudojimo paskirtys:

- konservacinės paskirties žemė (C).

Kitos žemės naudojimo paskirtys šioje funkcinėje zonoje nenumatomos. Tuo atveju, jei objektas, kurio naudojimui išskirta atitinkama funkcinė zona, praranda savo teisinę apsaugą ir prasmę, tolimesniam teritorijos tvarkymui taikomi besiribojančios funkcinės zonos (pasirinktinai jei yra kelios) reikalavimai.

- **Žemės ūkio teritorijų funkcinė zona (ZU_F).** Funkcinė zona, kurioje dominuoja Žemės įstatymo 25 straipsnyje nurodyta žemės ūkio paskirties žemė. Funkcinėje zonoje veikla vykdoma nesudarant neigiamo poveikio ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams ir kitoms vertybėms (taip pat saugomoms teritorijoms). Sodininkų bendrijų, kurios patenka į žemės ūkio teritorijų funkcinę zoną, konversija į gyvenamąsias teritorijas nenumatoma. Sodų bendrijos tvarkomos bei veikla jose vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos sodininkų bendrijų įstatymu, kitais teisės aktais.

Galimos žemės naudojimo paskirtys:

- dominuojanti - žemės ūkio paskirties žemė (Z);
- kitos galimos – miškų ūkio paskirties žemė (M); vandens ūkio paskirties žemė (H), konservacinės paskirties žemė (C), kitos paskirties žemė (KT).

Žemės paskirties keitimo galimybės žemės ūkio teritorijų funkcinėje zonoje:

		Galima (naujai nustatoma) žemės paskirtis				
		Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	Konservacinės paskirties žemė (C)	Kitos paskirties žemė (KT)
Esama žemės paskirtis	Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	T	T	T	T	T, a, b, c, o
	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	T, d	T	T, d	T, d	T, d
	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	T	-	T	-	-
	Konservacinės paskirties žemė (C)	T, f	T, f	T, f	T	T, f
	Kitos paskirties žemė (KT)	T	T	T	T	T, e

- T Teisės aktų nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos žemės įstatymu, Lietuvos Respublikos miškų įstatymu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu ir kitais teisės aktais).
- a Žemės ūkio paskirties žemė į kitą paskirtį gali būti keičiama visuomeninės paskirties teritorijoms, komercinės paskirties objektų teritorijoms (tik su trumpalaikė transporto priemonių priežiūra ir keleivių aptarnavimu susijusiems pastatams), susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų teritorijoms, susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijoms, bendrojo naudojimo erdvių, teritorijoms, naudingųjų iškasenų teritorijoms, teritorijoms krašto apsaugos tikslams, teritorijoms valstybės sienos apsaugos tikslams, atskirųjų želdynų teritorijoms. Šis reglamentas netaikomas Gubernijos miško biosferos poligono teritorijoje, kur nenumatoma galimybė žemės ūkio paskirties žemę keisti į kitą paskirtį.
- b Žemės ūkio paskirties žemė į kitą paskirtį (galimi visi žemės naudojimo būdai išskyrus atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijas, pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos kai jose planuojama vykdyti taršią veiklą) gali būti keičiama bei nauja statyba galima konversijos iš taršios veiklos srities (esamų gamybinių, sandėliavimo ar kitų pastatų žemės ūkio paskirties žemėje) į netaršią atveju, nesukeliant naujų neigiamų pasekmių gyvenimo ir aplinkos kokybei. Šis reglamentas netaikomas Gubernijos miško biosferos poligono teritorijoje, kur nenumatoma galimybė žemės ūkio paskirties žemę keisti į kitą paskirtį.
- c Pramonės ir sandėliavimo teritorijos gali būti vystomos konvertuojant arba modernizuojant esamus veikiančius arba esamus apleistus žemės ūkio gamybinius objektus (tokio tipo kaip kompleksai, fermos, bet ne ūkininko sodybos), jei jie nėra gamtinio karkaso teritorijose. Pagal šį reglamentą galimos pramonės ir sandėliavimo teritorijos plėtojamos nesudarant: reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla; neigiamo poveikio gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomenei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų; neigiamo poveikio aplinkos oro kokybei, mikroklimatui, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms ir kitoms vertybėms. Šis reglamentas netaikomas Gubernijos miško biosferos poligono teritorijoje, kur nenumatoma galimybė žemės ūkio paskirties žemę keisti į kitą paskirtį.
- d Tuo atveju, jei miškų ūkio paskirties žemėje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 11 straipsniu atliekamas miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis, gali būti nustatoma 11 straipsnio išimties objektui atitinkama žemės naudojimo paskirtis bei būdas. Tokia nustatyta žemės naudojimo paskirtis bei žemės naudojimo būdas negali būti keičiami į kitas žemės naudojimo paskirtis, būdus.

- e Kitos paskirties žemėje žemės sklypų esami naudojimo būdai gali būti keičiami į kitus kitos paskirties žemės naudojimo būdus nesudarant: reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla; neigiamo poveikio gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų; neigiamo poveikio aplinkos oro kokybei, mikroklimatui, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms ir kitoms vertybėms.
- f Konservacinės paskirties žemė gali būti keičiama tik kai panaikinama objekto teisinė apsauga (galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys žemės ūkio paskirties žemėje, miškų ūkio paskirties žemėje, vandens ūkio paskirties žemėje, kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijas, atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijas).
- o Galimas žemės ūkio paskirties žemės sklypų keitimas į kitą paskirtį vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijoms (vieno vienbučio ar dvibučio statybai), komercinės paskirties objektų teritorijoms, rekreacinėms teritorijoms papildant bei formuojant kompaktiškesnes, istoriškai susiklosčiusias gatvinių kaimų užstatymo struktūras. Gatvinis kaimas turi vieną pagrindinę (tiesią ar kiek lenktą) gatvę, palei kurią iš vienos arba abiejų pusių (statmenai ar įžambiai jai) išdėstytos ne mažiau kaip trys sodybos vidutiniškai ne didesniu nei 100 metrų atstumu tarp gatvės išklotinę formuojančių pastatų. Naujas užstatymas, papildydamas esamą struktūrą (tarpuose, ribojantis gatvinio kaimo pradžioje ar pabaigoje), taip pat turi išlaikyti gatvinio kaimo esamą užstatymo liniją, jei tai neapribota tam tikrų teisės aktų. Pagal šią nuostatą pakeista žemės paskirtis ir naudojimo būdas negali būti keičiami į kitos paskirties kitus naudojimo būdus nei yra numatyta funkcinės zonos, kuriai taikoma ši nuostata, reglamentuose. Šiame reglamente galimas žemės ūkio paskirties keitimas vykdomas kartu išsprendžiant užstatomų teritorijų aptarnavimui reikalingą infrastruktūrą. Pagal šį reglamentą formuojamose užstatytose teritorijose, savivaldybė neįsipareigoja vystyti socialinę, inžinerinę ar kitą infrastruktūrą. Šis reglamentas netaikomas Gubernijos miško biosferos poligono teritorijoje, kur nenumatoma galimybė žemės ūkio paskirties žemę keisti į kitą paskirtį.

Urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos funkcinės zonos:

- **Urbanizuojamos Šiaulių miesto prieigų teritorijos** - plėtra vykdoma užtikrinant gamtinės ir Šiaulių miesto urbanistinės struktūrų tęstinumą. Siekiama laipsniškos, koordinuotos plėtros formuojant kompaktiškas užstatymo struktūras. Efektyviai plėtojamos netoli miesto esančios gyvenvietės, turinčios kokybiškas būtinąsias paslaugas, gamtinius resursus, gerą susisiekimą su miestu, yra pranašesnės už didelius miestus savo ramesniu gyvenimo būdu, artimesniais santykiais, identiteto išsaugojimu, sporto ir ramaus laisvalaikio galimybėmis. Skatinamas bendradarbiavimas tarp gyvenviečių Šiaulių miesto prieigose, išnaudojant stipriąsias skirtingas savybes bei teikiamas paslaugas.

Pagal urbanizuotų struktūrų išvystymą ir specifiką Šiaulių miesto prieigų teritorijos skiriamos į tris grupes:

- 1) **Struktūrinių gyvenamųjų vietovių (U_1SG_F)** – kurių planinė ir erdvinė struktūra beveik susiformavusi, jose yra viešųjų erdvių sistema, telkiamos viešosios paslaugos. Šioje kategorijoje išskiriami – Kairiai, Ginkūnai, Vijoliai, Voveriškės, Aukštelkė. Šio tipo teritorijose numatoma:

<i>Planinės, erdvinės struktūros vystymas</i>	Vykdomas urbanizuotų teritorijų fizinės ir (ar) funkcinės struktūros atnaujinimas, išnaudojami vidiniai teritorijų resursai, baigiamos formuoti urbanistinės struktūros išsaugant ir įveiklinant vietovėje esančius gamtinius elementus ir jų sistemas kai to neapriboja teisės aktai. Formuojami urbanistiniai ir architektūriniai sprendimai turi atitikti Lietuvos Respublikos architektūros įstatyme numatytus architektūros kokybės kriterijus. Palaikomas multifunkciškumas – skirtingo žemės naudojimo įvairovė
---	--

	(ypač kelionių nuo gyvenamųjų teritorijų iki darbo vietų trumpinimui). Tuo atveju, kai gyvenamoji vietovė tiesiogiai ribojasi su Šiaulių miestu, vystomas miesto nuoseklus, tęstinis gatvių tinklas.
<i>Viešųjų paslaugų plėtojimas</i>	Šios struktūrinės gyvenamosios vietovės veikia kaip viešas paslaugas koncentruojantys aukšto lygmens urbanistinio centro - Šiaulių miesto satelitai (sub-centrai). Jose rekomenduojama užtikrinti kokybišką, prieinamą ir pasiekiamą socialinę, švietimo, sveikatos ir kultūros paslaugų infrastruktūrą. Ikimokyklinio ugdymo paslaugos priskiriamos žemo mobilumo paslaugoms, todėl siekiant aukšto vaikų dalyvavimo ikimokykliniame ugdyme labai svarbu užtikrinti didelį šių paslaugų pasiekiamumą. Plečiant vaikų darželių ir lopšelių tinklą pirmiausia būtina išnaudoti esamą infrastruktūrą, pavyzdžiui, kuriant ikimokyklinio ugdymo grupes pagrindinėse mokyklose – daugiafunkciniuose pastatuose, ir pan., bei steigiant papildomas grupes jau veikiančiose vaikų darželiuose. Taip pat rekomenduojama didinti ikimokyklinio ugdymo paslaugų prieinamumą ir pasiekiamumą, paskatinant privačių subjektų valdomų kompaktiško dydžio (2 gr., 20-25 vaikai) vaikų darželių bei mini lopšelių (1 gr. 6-8 vaikai) steigimąsi. Struktūrinių gyvenamųjų vietovių esančiose pirminėse sveikatos priežiūros įstaigose būtina didinti teikiamų paslaugų kokybę, inovatyvumą ir gebėjimą greitai aptarnauti pacientą, tokiu būdu stabdant jose prisirašiusių asmenų mažėjimą.
<i>Susisiekimo sistemos plėtojimas</i>	Formuojamas saugus naudojimosi bevarikliu transportu (dviračiais, racionalių atstumu pėsčiomis) bei elektrinėmis transporto priemonėmis (elektriniais dviračiais, paspirtukais ir kt.): <ul style="list-style-type: none"> ▪ iki viešojo transporto (kelių, geležinkelio) pagrindinių maršrutų sustojimo vietų, keleivinių stočių - kombinuotų kelionių atlikimo galimybės; • priemiestinių teritorijų ir pagrindinio urbanistinio centro (Šiaulių m.), kurio įtakos zonoje jos yra, pasiekiamumui; • priemiestinėse teritorijose esančių viešųjų paslaugų infrastruktūros objektų pasiekiamumui; • priemiestinėse teritorijose esančių rekreacinių išteklių pasiekiamumui.

Urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos tipas: Pirmo tipo teritorijos.

Šios funkcinės zonos teritorijose, kurioms yra parengti žemesnio lygmens nei savivaldybės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentai, žemės naudojimo paskirtys nustatomos vadovaujantis pastaraisiais dokumentais. Kitais atvejais - numatomos šios galimos žemės naudojimo paskirtys:

- dominuojanti - kitos paskirties žemė (KT);
- kitos galimos – miškų ūkio paskirties žemė (M); vandens ūkio paskirties žemė (H), konservacinės paskirties žemė (C), žemės ūkio paskirties žemė (Z).

Žemės paskirties keitimo galimybės struktūrinių gyvenamųjų vietovių Šiaulių miesto priegose funkcinėje zonoje:

		Galima (naujai nustatoma) žemės paskirtis				
		Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	Konservacinės paskirties žemė (C)	Kitos paskirties žemė (KT)
Esama žemės paskirtis	Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	T, h	T	T	T	T, g
	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	T, d	T	T, d	T, d	T, d
	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	-	-	T	-	-
	Konservacinės paskirties žemė (C)	T, f	T, f	T, f	T	T, f
	Kitos paskirties žemė (KT)	T, m	-	T	T	T, i

- T Teisės aktų nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos žemės įstatymu, Lietuvos Respublikos miškų įstatymu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu, kitais teisės aktais).
- d Tuo atveju, jei miškų ūkio paskirties žemėje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 11 straipsniu atliekamas miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis, gali būti nustatoma 11 straipsnio išimties objektui atitinkama žemės naudojimo paskirtis bei būdas. Tokia nustatyta žemės naudojimo paskirtis bei žemės naudojimo būdas negali būti keičiami į kitas žemės naudojimo paskirtis, būdus.
- f Konservacinės paskirties žemė gali būti keičiama tik kai panaikinama objekto teisinė apsauga (galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys žemės ūkio paskirties žemėje, miškų ūkio paskirties žemėje, vandens ūkio paskirties žemėje, kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijas, atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijas).
- g Žemės ūkio paskirties žemės keitimas į kitos paskirties žemę (galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijos, pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos kai jose planuojama vykdyti taršią veiklą) galimas tik kartu išsprendžiant užstatomų teritorijų aptarnavimui reikalingą infrastruktūrą, nesudarant neigiamo poveikio ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms ir kitoms vertybėms.
- h Žemės ūkio veikla gali būti vykdoma nesudarant: reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla; neigiamo poveikio gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų; neigiamo poveikio aplinkos oro kokybei, mikroklimatui, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms, ir kitoms vertybėms.
- m Neskatinamas kitos paskirties žemės keitimas į žemės ūkio paskirties žemę, žemės ūkio veiklos vykdymas. Struktūrinės gyvenamosios vietovės Šiaulių miesto priegose turi būti orientuotos į viešųjų ir kitų paslaugų teikimą, verslo bei gamybinės ir kitas, aukštą pridėtinę vertę kuriančias, sritis. Tuo atveju, jei teritorija praranda potencialą urbanizacijai, žemės ūkio veikla gali būti vykdoma nesudarant: reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla; neigiamo poveikio gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį

gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų; neigiamo poveikio aplinkos oro kokybei, mikroklimatui, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms, ir kitoms vertybėms.

- i Galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijos, pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos kai jose planuojama vykdyti taršią veiklą.

- 2) **Kitos gyvenamosios vietovės (U_1G_F)** – kur identifikuojamos planinės ir erdvinės struktūros užuomazgos, pavieniai elementai. Šio tipo teritorijose numatoma:

Planinės, erdvinės struktūros vystymas Vykdomas esamos planinės ir erdvinės struktūros tęstinumas bei papildymas naujais elementais. Užtikrinamas gamtinių elementų išsaugojimas, želdynų sistemos plėtojimas. Rekomenduojama tankinti esamas užstatytas teritorijas, o įsisavinant neužstatytas teritorijas - taikyti konsolidacijos principus pertvarkant žemės sklypus. Šio tipo funkcinės zonos kompleksiniam teritorijų vystymui rengiami vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentai, inžinerinės infrastruktūros vystymo planai (M 1:2000 – M 1:500). Gatvių tinklas turi būti nuoseklus, sudarytos sąlygos jo tęstinumui (pvz. keičiant žemės ūkio paskirties žemę į kitos paskirties žemę vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijoms bei skaidant į mažesnius sklypus turi būti formuojamas gatvės sklypas (susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos) tęsiant kaimynystėje suplanuotą gatvės trasą, o jei jos nėra – formuoti nuo dalinamo sklypo vieno krašto iki kito taip, kad kaimyniniuose sklypuose būtų galima numatyti gatvės trasos tęstinumą ir formuoti rišlų bendrą gatvių tinklą). Akligatviai gali būti formuojami šiais atvejais: jei ribojasi su gamtinės aplinkos elementais ar kitomis teritorijomis, kurios negali būti užstatomos; kai teritorijoje yra išvystytas rišlus (besijungiantis, nesibaigiantis akligatviais) gatvių tinklas, turintis ne daugiau kaip 300 m atstumą tarp sankryžų. Visais atvejais turi būti suformuoti koridoriai prieigai prie želdynų, vandens telkinių, kitų viešųjų objektų. Tuo atveju, kai gyvenamoji vietovė tiesiogiai ribojasi su Šiaulių miestu ar jo prieigų struktūrine gyvenamąja vietove, vystomas minėtų teritorijų nuoseklus, tęstinis gatvių tinklas.

Viešųjų paslaugų plėtojimas Dalis socialinės, švietimo, sveikatos ir kultūros paslaugų infrastruktūros gali būti plėtojama taikant daugiafunkciškumo principą pastate ar pastatų komplekse, kita dalis – teikiama artimiausiose Šiaulių miesto struktūrinėse gyvenamosiose vietovėse. Taip pat racionalu sudaryti sąlygas privatiems subjektams teikti paklausiausias paslaugas (pvz. ikimokyklinio ugdymo).

Susisiekimo sistemos plėtojimas Integruojamasi į gretimų teritorijų saugaus naudojimosi bevarikliu transportu (dviračiais, racionalių atstumu pėsčiomis) bei elektrinėmis transporto priemonėmis (elektriniais dviračiais, paspirtukais ir kt.) sistemą. Išskiriama vieta viešojo transporto sustojimo galimybei (įvertinus viešojo transporto stotelių pasiekiamumo atstumus, daugiafunkcinių pastatų gretimybę).

Urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos tipas: Antro tipo teritorijos.

Šios funkcinės zonos teritorijose, kurioms yra parengti žemesnio lygmens nei savivaldybės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentai, žemės naudojimo paskirtys nustatomos vadovaujantis pastaraisiais dokumentais. Kitais atvejais - numatomos šios galimos žemės naudojimo paskirtys:

- o dominuojanti - kitos paskirties žemė (KT);
- o kitos galimos – miškų ūkio paskirties žemė (M); vandens ūkio paskirties žemė (H), konservacinės paskirties žemė (C), žemės ūkio paskirties žemė (Z).

Žemės paskirties keitimo galimybės kitų gyvenamųjų vietovių Šiaulių miesto priegose funkcinėje zonoje:

		Galima (naujai nustatoma) žemės paskirtis				
		Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	Konservacinės paskirties žemė (C)	Kitos paskirties žemė (KT)
Esama žemės paskirtis	Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	T, h	T	T	T	T, g
	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	T, d	T	T, d	T, d	T, d
	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	-	-	T	-	-
	Konservacinės paskirties žemė (C)	T, f	T, f	T, f	T	T, f
	Kitos paskirties žemė (KT)	T, h	-	T	T	T, i

- T Teisės aktų nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos žemės įstatymu, Lietuvos Respublikos miškų įstatymu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu, kitais teisės aktais).
- d Tuo atveju, jei miškų ūkio paskirties žemėje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 11 straipsniu atliekamas miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis, gali būti nustatoma 11 straipsnio išimties objektui atitinkama žemės naudojimo paskirtis bei būdas. Tokia nustatyta žemės naudojimo paskirtis bei žemės naudojimo būdas negali būti keičiami į kitas žemės naudojimo paskirtis, būdus.
- f Konservacinės paskirties žemė gali būti keičiama tik kai panaikinama objekto teisinė apsauga (galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys žemės ūkio paskirties žemėje, miškų ūkio paskirties žemėje, vandens ūkio paskirties žemėje, kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijas, atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijas).
- g Žemės ūkio paskirties žemės keitimas į kitos paskirties žemę (galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijos, pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos kai jose planuojama vykdyti taršią veiklą) galimas tik kartu išsprendžiant užstatomų teritorijų aptarnavimui reikalingą infrastruktūrą, nesudarant neigiamo poveikio ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms ir kitoms vertybėms.
- h Žemės ūkio veikla gali būti vykdoma nesudarant: reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla; neigiamo poveikio gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų; neigiamo poveikio

aplinkos oro kokybei, mikroklimatui, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms, ir kitoms vertybėms.

- i Galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijos, pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos kai jose planuojama vykdyti taršią veiklą).

- 3) **Kitos teritorijos (U_1K_F)** – kuriose nėra planinės ir erdvinės struktūros užuomazgų, vyrauja pavienis užstatymas. Bendrojo plano planuojamam laikotarpiui nesiūloma šių teritorijų įsivairinti urbanizacijai. Tačiau siekiant neapriboti galiojančiu bendroju planu (patvirtinto Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2008 m. liepos 3 d. sprendimu Nr. T-199) suformuotų lūkesčių galimam užstatymui, numatomi šie vystymo principai:

<i>Planinės, erdvinės struktūros vystymas</i>	<p>Reikalingas kompleksinis teritorijų planavimas (M 1:2000 – M 1:500), numatantis pagrindinius planinės ir erdvinės struktūros sprendinius. Rengiami vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentai, inžinerinės infrastruktūros vystymo planai. Užtikrinamas gamtinių elementų išsaugojimas, želdynų sistemos plėtojimas. Žemės sklypų formavimui rekomenduojama taikyti konsolidacijos principus (kai proporcingai nuo kiekvieno sklypo skiriama procentinė dalis (apie 30%) infrastruktūrai, bendro naudojimo, visuomeninėms teritorijoms, o likęs plotas paskirstomas savininkams, proporcingai jų turėtų žemės sklypų plotui ar vertei). Gatvių tinklas turi būti nuoseklus, sudarytos sąlygos jo tęstinumui (pvz. keičiant žemės ūkio paskirties žemę į kitos paskirties žemę vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijoms bei skaidant į mažesnius sklypus turi būti formuojamas gatvės sklypas (susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos) tęsiant kaimynystėje suplanuotą gatvės trasą, o jei jos nėra – formuoti nuo dalinamo sklypo vieno krašto iki kito taip, kad kaimyniniuose sklypuose būtų galima numatyti gatvės trasos tęstinumą ir formuoti rišlų bendrą gatvių tinklą). Akligatviai gali būti formuojami šiais atvejais: jei ribojasi su gamtinės aplinkos elementais ar kitomis teritorijomis, kurios negali būti užstatomos; kai teritorijoje yra išvystytas rišlus (besijungiantis, nesibaigiantis akligatviais) gatvių tinklas, turintis ne daugiau kaip 300 m atstumą tarp sankryžų. Visais atvejais turi būti suformuoti koridoriai prieigai prie želdynų, vandens telkinių, kitų viešųjų objektų. Vystomas gretimų teritorijų nuoseklus, tęstinis gatvių tinklas. Įvertinant tai, kad perspektyvoje (nors ir tolimoje) funkcinės zonos U_1K_F teritorijos galimai bus miesto urbanistinės struktūros dalis, turi susiformuoti mieste veikiančios sistemos, taip pat gamtinės. Dėl to formuojami atskirieji želdynai pagal Atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų plotų normas bent minimaliai atitinkant mažam miestui taikomas normas - t.y. numatant naują teritorijų užstatymą skaičiuojamas bendras atskirųjų rekreacinės paskirties želdynų, įskaitant vejas ir gėlynus, plotas vienam gyventojui – 20 m² (iš jų vietinių želdynų – 10 m², centrinių želdynų - 10 m², kai vietinio želdyno didžiausias pasiekiamumo spindulys (atstumas nuo kvartalo grupės gyventojų iki želdyno) - 300 m, o centrinio želdyno didžiausias pasiekiamumo spindulys (atstumas nuo miesto, miestelio gyventojų iki želdyno) - 3000 m. Naujai numatomi atskirieji rekreaciniai želdynai prioritetu turi būti formuojami: esamų gamtinių elementų jei jie nėra saugomi ar saugomose teritorijose (paviršinių vandens telkinių ar vandentakų, šlapynių, ne mažesnių nei 0,01 hektaro plotą užimančių medžių ir/ar krūmų grupių, statesnių kaip 15 laipsnių natūralių šlaitų</p>
---	---

	teritorijų pagrindu; prie gamtinių elementų – tęsiant gamtinių elementų užimamas teritorijas; prie esamų atskirųjų želdynų (tęsiant jų teritorijas). Jei 300 metrų atstumu nuo planuojamo užstatymo gamtinių elementų ar atskirųjų želdynų nėra – nauji rekreaciniai atskirieji želdynai kuriami taip, kad būtų sudarytos sąlygos jų tęstinumui.
<i>Viešųjų paslaugų plėtojimas</i>	Teritorijų vystytojai turi išspręsti viešųjų paslaugų pasiekiamumo klausimą. Nesant galimybės tenkinti jų esamoje viešųjų paslaugų infrastruktūroje, išskirti visuomenines teritorijas, kuriose gali būti teikiamos viešosios paslaugos.
<i>Susisiekimo sistemos plėtojimas</i>	Integruojamasi į gretimų teritorijų saugaus naudojimosi bevarikliu transportu (dviračiais, racionalių atstumu pėsčiomis) bei elektrinėmis transporto priemonėmis (elektriniais dviračiais, paspirtukais ir kt.) sistema. Išskiriama vieta viešojo transporto sustojimo galimybei (įvertinus viešojo transporto stotelių pasiekiamumo atstumus, viešųjų paslaugų teikimo vietas).
<i>Urbanizuotos ir urbanizuojamos teritorijos tipas:</i>	Trečio tipo teritorijos

Šios funkcinės zonos teritorijose, kurioms yra parengti žemesnio lygmens nei savivaldybės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentai, žemės naudojimo paskirtys nustatomos vadovaujantis pastaraisiais dokumentais. Kitais atvejais - numatomos šios galimos žemės naudojimo paskirtys:

- o dominuojanti - kitos paskirties žemė (KT);
- o kitos galimos – miškų ūkio paskirties žemė (M); vandens ūkio paskirties žemė (H), konservacinės paskirties žemė (C), žemės ūkio paskirties žemė (Z).

Žemės paskirties keitimo galimybės kitų teritorijų (Šiaulių miesto prieigose) funkcinėje zonoje:

		Galima (naujai nustatoma) žemės paskirtis				
		Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	Konservacinės paskirties žemė (C)	Kitos paskirties žemė (KT)
Esama žemės paskirtis	Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	T, h	T	T	T	T, n
	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	T, d	T	T, d	T, d	T, d
	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	-	-	T	-	-
	Konservacinės paskirties žemė (C)	T, f	T, f	T, f	T	T, f
	Kitos paskirties žemė (KT)	T, h	-	T	T	T, i

- T Teisės aktų nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos žemės įstatymu, Lietuvos Respublikos miškų įstatymu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu, kitais teisės aktais).
- d Tuo atveju, jei miškų ūkio paskirties žemėje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 11 straipsniu atliekamas miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis, gali būti nustatoma 11 straipsnio išimties objektui atitinkama žemės naudojimo paskirtis bei būdas. Tokia nustatyta žemės naudojimo paskirtis bei žemės naudojimo būdas negali būti keičiami į kitas žemės naudojimo paskirtis, būdas.

- f Konservacinės paskirties žemė gali būti keičiama tik kai panaikinama objekto teisinė apsauga (galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys žemės ūkio paskirties žemėje, miškų ūkio paskirties žemėje, vandens ūkio paskirties žemėje, kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijas, atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijas).
 - n Žemės ūkio paskirties žemės keitimas į kitos paskirties žemę (galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijos, pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos kai jose planuojama vykdyti taršią veiklą) galimas tik kartu išsprendžiant užstatomų teritorijų aptarnavimui reikalingą infrastruktūrą, viešųjų paslaugų pasiekiamumo klausimą (jei planuojamos gyvenamosios teritorijos), nesudarant neigiamo poveikio ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms, ir kitoms vertybėms.
 - h Žemės ūkio veikla gali būti vykdoma nesudarant: reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla; neigiamo poveikio gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų; neigiamo poveikio aplinkos oro kokybei, mikroklimatui, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms, ir kitoms vertybėms.
 - i Galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijos, pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos kai jose planuojama vykdyti taršią veiklą.
- **Urbanizuojamos Kuršėnų miesto teritorijos (U_2_F)** – plėtra vykdoma vadovaujantis Kuršėnų miesto bendruoju planu. Prioritetas teikiamas kompaktiškų struktūrų formavimui, esamų užstatytų teritorijų fizinės ir funkcinės struktūrų atnaujinimui, plėtra vykdoma išnaudojant vidinius teritorijos resursus, neefektyviai naudojamų užstatytų teritorijų naujas panaudojimas plėtrai. Priskiriama pirmo tipo urbanizuojamoms teritorijoms – pagal galimybes, savivaldybės ir kitomis lėšomis gerinama socialinė, inžinerinė infrastruktūros, siekiama aukštesnės gyvenimo kokybės. Išlaikomi teritorinį identitetą formuojantys urbanistinės ir gamtinės struktūros elementai.
Galimos žemės naudojimo paskirtys nustatytos Kuršėnų miesto bendrojo plano sprendiniuose.
 - **Urbanizuojamos Kuršėnų miesto prieigų teritorijos (U_3_F)** – plėtra šiose teritorijos skatinama tik įsisavinus Kuršėnų miesto vidinius teritorinius rezervus, tačiau siekiant sudaryti sąlygas įgyvendinti galimus lūkesčius, kurių pagrindas – keičiamo (Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2008 m. liepos 3 d. sprendimu Nr. T-199 patvirtinto) bendrojo plano sprendiniuose suformuotos nuostatos dėl urbanizacijos, yra sudaromos sąlygos žemės paskirties keitimui ir į kitos paskirties žemę. Šios funkcinės zonos teritorijos priskiriamos antro tipo urbanizuojamoms teritorijoms - naujai užstatomose teritorijose savivaldybės lėšomis plėtojama infrastruktūra (socialinė, inžinerinė, rekreacinė ir kt.) tik tokiu atveju, jei ji jau būna išplėtotą urbanizuojamoje Kuršėnų miesto teritorijoje. Žemės naudojimo paskirties keitimas ir/ar naujų statinių statyba galima, tik kartu išsprendžiant užstatomų teritorijų aptarnavimui reikalingą infrastruktūrą. Nauja plėtra vykdoma užtikrinant gamtinių, Kuršėnų miesto urbanistinių struktūrų tęstinumą kartu sprendžiant susisiekimo, inžinerinės, socialinės infrastruktūros klausimus. Funkcinėje zonoje veikla vykdoma nesudarant neigiamo poveikio ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams ir kitoms vertybėms (taip pat saugomoms teritorijoms).

Šios funkcinės zonos teritorijose, kurioms yra parengti žemesnio lygmens nei savivaldybės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentai, žemės naudojimo paskirtys nustatomos vadovaujantis pastaraisiais dokumentais. Kitais atvejais - numatomos šios galimos žemės naudojimo paskirtys:

- o dominuojanti - žemės ūkio paskirties žemė (Z) ;
- o kitos galimos – miškų ūkio paskirties žemė (M); vandens ūkio paskirties žemė (H), konservacinės paskirties žemė (C), kitos paskirties žemė (KT).

Žemės paskirties keitimo galimybės urbanizuojamos Kuršėnų miesto prieigų teritorijos funkcinėje zonoje:

		Galima (naujai nustatoma) žemės paskirtis				
		Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	Konservacinės paskirties žemė (C)	Kitos paskirties žemė (KT)
Esama žemės paskirtis	Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	T	T	T	T	T, g
	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	T, d	T	T, d	T, d	T, d
	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	-	-	T	-	-
	Konservacinės paskirties žemė (C)	T, f	T, f	T, f	T	T, f
	Kitos paskirties žemė (KT)	T, h	-	T	T	T, i

- T Teisės aktų nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos žemės įstatymu, Lietuvos Respublikos miškų įstatymu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu, kitais teisės aktais).
- d Tuo atveju, jei miškų ūkio paskirties žemėje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 11 straipsniu atliekamas miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis, gali būti nustatoma 11 straipsnio išimties objektui atitinkama žemės naudojimo paskirtis bei būdas. Tokia nustatyta žemės naudojimo paskirtis bei žemės naudojimo būdas negali būti keičiami į kitas žemės naudojimo paskirtis, būdus.
- f Konservacinės paskirties žemė gali būti keičiama tik kai panaikinama objekto teisinė apsauga (galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys žemės ūkio paskirties žemėje, miškų ūkio paskirties žemėje, vandens ūkio paskirties žemėje, kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijas, atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijas).
- g Žemės ūkio paskirties žemės keitimas į kitos paskirties žemę (galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijos, pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos kai jose planuojama vykdyti taršią veiklą) galimas tik kartu išsprendžiant užstatomų teritorijų aptarnavimui reikalingą infrastruktūrą, nesudarant neigiamo poveikio ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms ir kitoms vertybėms.
- i Galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijos, pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos kai jose planuojama vykdyti taršią veiklą.

h Žemės ūkio veikla gali būti vykdoma nesudarant: reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla; neigiamo poveikio gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų; neigiamo poveikio aplinkos oro kokybei, mikroklimatui, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms ir kitoms vertybėms.

- **Pirmo tipo kitos urbanizuojamos teritorijos (U_4_F)** – tai esamos urbanizuotos teritorijos su jos struktūrai baigti formuoti reikalingomis teritorijomis. Šioje funkcinėje zonoje skatinamas fizinės ir funkcinės struktūrų atnaujinimas išnaudojant vidinius teritorinius rezervus, neefektyviai naudojamų užstatytų teritorijų naujas panaudojimas - konversija. Formuojamas užstatymas turi atitikti gyvenvietės foninį užstatymą¹ (išskyrus statinius pvz. bažnyčios, inžineriniai statiniai ir pan.), Lietuvos Respublikos architektūros įstatyme numatytus architektūros kokybės kriterijus, užtikrinti susiklosčiusios urbanistinės struktūros tęstinumą. Savivaldybė pagal poreikį (demografinę situaciją ir sudėtį) bei galimybes gerina socialinę, inžinerinę infrastruktūras, siekiama aukštesnės gyvenimo kokybės. Funkcinėje zonoje veikla vykdoma nesudarant neigiamo poveikio ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams ir kitoms vertybėms (taip pat saugomoms teritorijoms).

Šios funkcinės zonos teritorijose, kurioms yra parengti žemesnio lygmens nei savivaldybės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentai, žemės naudojimo paskirtys nustatomos vadovaujantis pastaraisiais dokumentais. Kitais atvejais - numatomos šios galimos žemės naudojimo paskirtys:

- dominuojanti - kitos paskirties žemė (KT);
- kitos galimos – miškų ūkio paskirties žemė (M); vandens ūkio paskirties žemė (H), konservacinės paskirties žemė (C), žemės ūkio paskirties žemė (Z).

Žemės paskirties keitimo galimybės pirmo tipo kitų urbanizuojamų teritorijų funkcinėje zonoje:

		Galima (naujai nustatoma) žemės paskirtis				
		Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	Konservacinės paskirties žemė (C)	Kitos paskirties žemė (KT)
Esama žemės paskirtis	Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	T, h	T	T	T	T, g
	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	T, d	T	T, d	T, d	T, d
	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	-	-	T	-	-
	Konservacinės paskirties žemė (C)	T, f	T, f	T, f	T	T, f
	Kitos paskirties žemė (KT)	T, h	-	T	T	T, i

¹ Teritorijos užstatymo foninis aukštingumas – kvartalo, jei kvartalo nėra – gyvenamosios vietovės užstatytos teritorijos esamų pastatų (išskyrus pastatų priklausinius) vyraujantis aukštis metrais (toliau - VAM) skaičiuojamas nuo žemės paviršiaus iki aukščiausios pastato dalies. Formuojamo naujo užstatymo atitikimas gretimų teritorijų užstatymo foniniam aukštingumui laikomas tuomet, kai naujo užstatymo aukštis metrais yra ne didesnis nei 1,2xVAM. Tuo atveju, jei statinys (išskyrus inžinerinės infrastruktūros statinius) dėl savo specifikos turi viršyti gretimų teritorijų užstatymo foninį aukštingumą, vadovaujantis Lietuvos Respublikos architektūros įstatymu, pateikiama Regioninės architektūros tarybos išvada dėl naujai planuojamo užstatymo atitikimo architektūros kokybės kriterijui - urbanistiniam integralumui.

-
- T Teisės aktų nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos žemės įstatymu, Lietuvos Respublikos miškų įstatymu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu, kitais teisės aktais).
 - d Tuo atveju, jei miškų ūkio paskirties žemėje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 11 straipsniu atliekamas miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis, gali būti nustatoma 11 straipsnio išimties objektui atitinkama žemės naudojimo paskirtis bei būdas. Tokia nustatyta žemės naudojimo paskirtis bei žemės naudojimo būdas negali būti keičiami į kitas žemės naudojimo paskirtis, būdus.
 - f Konservacinės paskirties žemė gali būti keičiama tik kai panaikinama objekto teisinė apsauga (galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys žemės ūkio paskirties žemėje, miškų ūkio paskirties žemėje, vandens ūkio paskirties žemėje, kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijas, atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijas).
 - g Žemės ūkio paskirties žemės keitimas į kitos paskirties žemę (galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijos, pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos kai jose planuojama vykdyti taršią veiklą) galimas tik kartu išsprendžiant užstatomų teritorijų aptarnavimui reikalingą infrastruktūrą, nesudarant neigiamo poveikio ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms ir kitoms vertybėms.
 - h Žemės ūkio veikla gali būti vykdoma nesudarant: reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla; neigiamo poveikio gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų; neigiamo poveikio aplinkos oro kokybei, mikroklimatui, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms ir kitoms vertybėms.
 - i Galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijos, pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos kai jose planuojama vykdyti taršią veiklą.
- **Antro tipo kitos urbanizuojamos teritorijos (U_5_F)** – tai teritorijos apimančios pavienius užstatytus bei naujos plėtros plotus, dažniausiai pirmo tipo gyvenamųjų vietovių urbanizuojamų teritorijų gretimybėje. Naujas užstatymas formuojamas atsižvelgiant į gamtinę bei pirmo tipo teritorijų (jei su jomis ribojasi) urbanistinę struktūrą, užtikrinant šių struktūrų sklandų tęstinumą. Formuojamas užstatymas turi atitikti foninį užstatymą (išskyrus statinius pvz. bažnyčios, inžineriniai statiniai ir pan.), nesukurti vizualinės taršos tiek gyvenviečių siluetai, tiek kraštovaizdžiui - t.y. formuojami urbanistiniai ir architektūriniai sprendimai turi atitikti Lietuvos Respublikos architektūros įstatyme numatytus architektūros kokybės kriterijus. Šiose teritorijose savivaldybės lėšomis plėtojama infrastruktūra tik tokiu atveju, jei ji jau būna išplėtotą pirmo tipo teritorijose. Funkcinėje zonoje veikla vykdoma nesudarant neigiamo poveikio ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams ir kitoms vertybėms (taip pat saugomoms teritorijoms). Žemės naudojimo paskirties keitimas, naujų statinių statyba galimi tik kartu išsprendžiant užstatomų teritorijų aptarnavimui reikalingą infrastruktūrą.

Šios funkcinės zonos teritorijose, kurioms yra parengti žemesnio lygmens nei savivaldybės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentai, žemės naudojimo paskirtys nustatomos vadovaujantis pastaraisiais dokumentais. Kitais atvejais - numatomos šios galimos žemės naudojimo paskirtys:

- dominuojanti - kitos paskirties žemė (KT):
- kitos galimos – miškų ūkio paskirties žemė (M); vandens ūkio paskirties žemė (H), konservacinės paskirties žemė (C), žemės ūkio paskirties žemė (Z).

Žemės paskirties keitimo galimybės antro tipo kitų urbanizuojamų teritorijų funkcinėje zonoje:

		Galima (naujai nustatoma) žemės paskirtis				
		Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	Konservacinės paskirties žemė (C)	Kitos paskirties žemė (KT)
Esama žemės paskirtis	Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	T, h	T	T	T	T, g
	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	T, d	T	T, d	T, d	T, d
	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	-	-	T	-	-
	Konservacinės paskirties žemė (C)	T, f	T, f	T, f	T	T, f
	Kitos paskirties žemė (KT)	T, h	-	T	T	T, i

- T Teisės aktų nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos žemės įstatymu, Lietuvos Respublikos miškų įstatymu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu, kitais teisės aktais).
- d Tuo atveju, jei miškų ūkio paskirties žemėje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 11 straipsniu atliekamas miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis, gali būti nustatoma 11 straipsnio išimties objektui atitinkama žemės naudojimo paskirtis bei būdas. Tokia nustatyta žemės naudojimo paskirtis bei žemės naudojimo būdas negali būti keičiami į kitas žemės naudojimo paskirtis, būdus.
- f Konservacinės paskirties žemė gali būti keičiama tik kai panaikinama objekto teisinė apsauga (galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys žemės ūkio paskirties žemėje, miškų ūkio paskirties žemėje, vandens ūkio paskirties žemėje, kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijas, atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijas).
- g Žemės ūkio paskirties žemės keitimas į kitos paskirties žemę (galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijos, pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos kai jose planuojama vykdyti taršią veiklą) galimas tik kartu išsprendžiant užstatomų teritorijų aptarnavimui reikalingą infrastruktūrą, nesudarant neigiamo poveikio ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms ir kitoms vertybėms.
- h Žemės ūkio veikla gali būti vykdoma nesudarant: reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla; neigiamo poveikio gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų; neigiamo poveikio aplinkos oro kokybei, mikroklimatui, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms ir kitoms vertybėms.

- i Galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijos, pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos kai jose planuojama vykdyti taršią veiklą.
- **Trečio tipo kitos urbanizuojamos teritorijos (U_6_F).** Bendrojo plano planuojamam laikotarpiui nesiūloma šių teritorijų įsisavinti urbanizacijai, tačiau siekiant neapriboti galiojančiu bendroju planu (patvirtinto Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2008 m. liepos 3 d. sprendimu Nr. T-199) suformuotų lūkesčių galimam užstatymui, numatoma galimybė naujai statybai kitos paskirties žemėje. Šiose teritorijose gyventojų aptarnavimui nenumatoma savivaldybės lėšomis plėtoti inžinerinę infrastruktūrą. Funkcinėje zonoje veikla vykdoma nesudarant neigiamo poveikio ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams ir kitoms vertybėms (taip pat saugomoms teritorijoms). Žemės naudojimo paskirties keitimas, naujų statinių statyba galimi jei kartu išsprendžiama užstatomų teritorijų aptarnavimui reikalingą infrastruktūrą (tiek socialinė, tiek inžinerinė). Formuojant naujo užstatymo gyvenamųjų teritorijų kvartalą² ar kvartalus, turi būti kompleksiskai sprendžiama infrastruktūra (inžinerinė ir socialinė). Nesant galimybės naujo užstatymo gyvenamųjų teritorijų kvartalo/kvartalų gyventojų poreikius tenkinti esamoje viešųjų paslaugų infrastruktūroje, minėtuose kvartaluose/kvartale turi būti išskiriamos visuomeninės teritorijos, kuriose gali būti teikiamos viešosios paslaugos. pagal poreikį taikomi konsolidacijos principai žemės sklypų performavimui. Gyvenamųjų teritorijų aptarnavimui formuojamas gatvių tinklas turi būti nuoseklus, sudarytos sąlygos jo tęstinumui (vengiant akligatvių), prieigai prie želdynų, vandens telkinių, kitų viešųjų objektų.

Šios funkcinės zonos teritorijose, kurioms yra parengti žemesnio lygmens nei savivaldybės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentai, žemės naudojimo paskirtys nustatomos vadovaujantis pastaraisiais dokumentais. Kitais atvejais - numatomos šios galimos žemės naudojimo paskirtys:

- dominuojanti - žemės ūkio paskirties žemė (Z);
- kitos galimos – miškų ūkio paskirties žemė (M); vandens ūkio paskirties žemė (H), konservacinės paskirties žemė (C), kitos paskirties žemė (KT).

Žemės paskirties keitimo galimybės antro tipo kitų urbanizuojamų teritorijų funkcinėje zonoje:

		Galima (naujai nustatoma) žemės paskirtis				
		Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	Konservacinės paskirties žemė (C)	Kitos paskirties žemė (KT)
Esama žemės paskirtis	Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	T, h	T	T	T	T, g
	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	T, d	T	T, d	T, d	T, d
	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	-	-	T	-	-
	Konservacinės paskirties žemė (C)	T, f	T, f	T, f	T	T, f
	Kitos paskirties žemė (KT)	T, h	T	T	T	T, i

² Kvartalas – gyvenamosios vietovės urbanizuotos ar urbanizuojamos teritorijos struktūros elementas, kurį mažiausiai iš trijų pusių riboja inžinerinių komunikacijų koridoriai ar natūralūs barjerai – žemės reljefo formos, vandens telkiniai, želdiniai, antropogeniniai komponentai ir kt.

-
- T Teisės aktų nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos žemės įstatymu, Lietuvos Respublikos miškų įstatymu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu, kitais teisės aktais).
- d Tuo atveju, jei miškų ūkio paskirties žemėje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 11 straipsniu atliekamas miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis, gali būti nustatoma 11 straipsnio išimties objektui atitinkama žemės naudojimo paskirtis bei būdas. Tokia nustatyta žemės naudojimo paskirtis bei žemės naudojimo būdas negali būti keičiami į kitas žemės naudojimo paskirtis, būdus.
- f Konservacinės paskirties žemė gali būti keičiama tik kai panaikinama objekto teisinė apsauga (galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys žemės ūkio paskirties žemėje, miškų ūkio paskirties žemėje, vandens ūkio paskirties žemėje, kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijas, atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijas).
- g Žemės ūkio paskirties žemės keitimas į kitos paskirties žemę (galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys kitos paskirties žemės kategorijoje) galimas tik kartu išsprendžiant užstatomų teritorijų aptarnavimui reikalingą infrastruktūrą, nesudarant neigiamo poveikio ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms ir kitoms vertybėms.
- h Žemės ūkio veikla gali būti vykdoma nesudarant: reikšmingo neigiamo poveikio aplinkai ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla; neigiamo poveikio gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų; neigiamo poveikio aplinkos oro kokybei, mikroklimatui, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms ir kitoms vertybėms.
- i Galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys kitos paskirties žemės kategorijoje. Galimas žemės naudojimo būdo keitimas į būdus, reikalingus veikloms, kurioms nustatomos sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) ir/ar kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimai, tačiau nesudarant neigiamo poveikio ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams ir kitoms vertybėms (taip pat saugomoms teritorijoms). Pažymima, kad Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys privalo nustatyti ir įteisinti SAZ. Keičiantis veiklos vykdymo mastams, SAZ turi būti tikslinamas. SAZ turi būti nustatomas žemės sklypo ribose, kuriame vykdoma atitinkama veikla. SAZ gali būti nustatytas už sklypo ribos tuo atveju, jei yra susitariama su nekilnojamojo turto (kuris patenka į SAZ) savininkais, numatant kompensacines priemones ir įregistruojant SAZ į Nekilnojamojo turto registrą.
- **Rekreacinių teritorijų zona (U_R_F)** - galima turizmo ir rekreacijos, tradicinių amatų veikla, poilsio namų, kempingų ar kitų stacionarių su minėta veikla susijusių statinių statyba, kuriama aplinka su reikiama rekreacine ir inžinerine infrastruktūra. Gali būti plėtojama ir kita ūkinė veikla, suderinama su poilsio, turizmo ir pramogų veikla. Draudžiama užstatyti ir/ar užtvirti turistines trasas, takus, kelius, taip pat naikinti kelius prie rekreacijai skirtų vandens telkinių, jų pakrančių, paplūdimių, lankytinų objektų, apžvalgos ir poilsio aikštelių, užtvirti pakrantes, kelius ar takus, vedančius į rekreacijos vietas ir pan. Rekreacinių teritorijų funkcinėje zonoje maksimalus leistinas pastatų aukštis metrais – 10 m, maksimalus leistinas pastatų aukštis aukštais – 2 (mansarda skaičiuojama kaip 1 aukštas), maksimalus sklypo užstatymo tankis – 5%, maksimalus sklypo užstatymo intensyvumas – 0,07. Funkcinėje zonoje veikla

vykdoma nesudarant neigiamo poveikio ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų, kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms ir kitoms vertybėms.

Galimos žemės naudojimo paskirtys:

- o dominuojanti - kitos paskirties žemė (KT);
- o kitos galimos – miškų ūkio paskirties žemė (M); vandens ūkio paskirties žemė (H), konservacinės paskirties žemė (C), žemės ūkio paskirties žemė (Z).

Žemės paskirties keitimo galimybės rekreacinių teritorijų funkcinėje zonoje:

		Galima (naujai nustatoma) žemės paskirtis				
		Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	Konservacinės paskirties žemė (C)	Kitos paskirties žemė (KT)
Esama žemės paskirtis	Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	T	T	T	T	T, j, o
	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	T, d	T	T, d	T, d	T, d
	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	-	-	T	-	-
	Konservacinės paskirties žemė (C)	T, f	T, f	T, f	T	T, f
	Kitos paskirties žemė (KT)	T	T	T	T	T, j, o

- T Teisės aktų nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos žemės įstatymu, Lietuvos Respublikos miškų įstatymu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu, kitais teisės aktais).
- d Tuo atveju, jei miškų ūkio paskirties žemėje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 11 straipsniu atliekamas miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis, gali būti nustatoma 11 straipsnio išimties objektui atitinkama žemės naudojimo paskirtis bei būdas. Tokia nustatyta žemės naudojimo paskirtis bei žemės naudojimo būdas negali būti keičiami į kitas žemės naudojimo paskirtis, būdus.
- f Konservacinės paskirties žemė gali būti keičiama tik kai panaikinama objekto teisinė apsauga (galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys žemės ūkio paskirties žemėje, miškų ūkio paskirties žemėje, vandens ūkio paskirties žemėje, kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijas, atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo (sąvartynai) teritorijas).
- j Galimas žemės ūkio paskirties, kitos paskirties žemės naudojimo būdų keitimas į daugiabučių gyvenamųjų pastatų ir bendrabučių teritorijas (tik įvairių socialinių grupių gyvenamiesiems pastatams su pagalbinio ūkio paskirties pastatais), visuomeninės paskirties teritorijoms, komercinės paskirties objektų teritorijoms (tik tiesiogiai su rekreacija ir turizmu susijusiems statiniams), susisiekiimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų teritorijoms (tik rekreacijai ir turizmui plėtoti reikalingiems objektams), susisiekiimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijoms, rekreacinėms teritorijoms, bendro naudojimo teritorijoms, teritorijoms krašto apsaugos tikslams, teritorijos valstybės sienos apsaugos tikslams, atskirųjų želdynų teritorijoms.
- o Galimas žemės ūkio paskirties žemės sklypų keitimas į kitą paskirtį vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijoms (vieno vienbučio ar dvibučio statybai), komercinės paskirties objektų teritorijoms, rekreacinėms teritorijoms papildant bei formuojant kompaktiškesnes, istoriškai susiklosčiusias gatvinių kaimų užstatymo struktūras. Gatvinis kaimas turi vieną pagrindinę (tiesią ar kiek lenktą)

gatvę, palei kurią iš vienos arba abiejų pusių (statmenai ar įžambiai jai) išdėstytos ne mažiau kaip trys sodybos vidutiniškai ne didesniu nei 100 metrų atstumu tarp gatvės išklotinę formuojančių pastatų. Naujas užstatymas, papildydamas esamą struktūrą (tarpuose, ribojantis gatvinio kaimo pradžioje ar pabaigoje), taip pat turi išlaikyti gatvinio kaimo esamą užstatymo liniją, jei tai neapribota tam tikrų teisės aktų. Pagal šią nuostatą pakeista žemės paskirtis ir naudojimo būdas negali būti keičiami į kitos paskirties kitus naudojimo būdus nei yra numatyta funkcinės zonos, kuriai taikoma ši nuostata, reglamentuose. Šiame reglamente galimas žemės ūkio paskirties keitimas vykdomas kartu išsprendžiant užstatomų teritorijų aptarnavimui reikalingą infrastruktūrą. Pagal šį reglamentą formuojamose užstatytose teritorijose, savivaldybė neįsipareigoja vystyti socialinę, inžinerinę ar kitą infrastruktūrą.

- **Urbanizuojamos pramonės teritorijos (U_P_F)**- teritorijos, kuriose dominuoja gamybinė ar kita panaši ūkinė veikla su šių veiklų aptarnavimui reikalinga susisiekimo, inžinerine, paslaugų ir kita infrastruktūra. Šioje funkcinėje zonoje nenumatomos naujos gyvenamosios teritorijos. Esamose gyvenamosiose teritorijose statiniai gali būti remontuojami, rekonstruojami. Išlaikomi teisės aktuose numatyti atstumai nuo gamybinių, pramonės objektų iki gyvenamųjų pastatų.

Rekomenduojama urbanizuojamų pramonės teritorijų funkcinės zonas (ar jų dalis) vystyti parengiant vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentus, siekiant identifikuoti konkretnę galimą pramonės teritorijų vystymą, šioms teritorijoms reikalingas susisiekimo komunikacijas, inžinerinę infrastruktūrą - atitinkamai paruošiant aplinką investicijų pritraukimui.

Funkcinėje zonoje veikla vykdoma nesudarant neigiamo poveikio ir/ar bendro neigiamo poveikio su kita vykdoma ūkine veikla gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, gyventojų saugai ir visuomenės sveikatai dėl fizinės, cheminės, biologinės taršos ir kvapų, nekilnojamojo kultūros paveldo objektams, saugomoms teritorijoms ir kitoms vertybėms.

Galimos žemės naudojimo paskirtys:

- dominuojanti - kitos paskirties žemė (KT);
- kitos galimos – miškų ūkio paskirties žemė (M); vandens ūkio paskirties žemė (H), konservacinės paskirties žemė (C), žemės ūkio paskirties žemė (Z).

Žemės paskirties keitimo galimybės urbanizuojamoje pramonės teritorijų funkcinėje zonoje:

		Galima (naujai nustatoma) žemės paskirtis				
		Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	Konservacinės paskirties žemė (C)	Kitos paskirties žemė (KT)
Esama žemės paskirtis	Žemės ūkio paskirties žemė (Z)	T, l	T	T	T	T, k
	Miškų ūkio paskirties žemė (M)	T, d	T	T, d	T, d	T, d
	Vandens ūkio paskirties žemė (H)	T	-	T	-	-
	Konservacinės paskirties žemė (C)	T, y	T, y	T, y	T	T, y
	Kitos paskirties žemė (KT)	T	T	T	T	T, k

- T Teisės aktų nustatyta tvarka (Lietuvos Respublikos žemės įstatymu, Lietuvos Respublikos miškų įstatymu, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymu, Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu, kitais teisės aktais).
- d Tuo atveju, jei miškų ūkio paskirties žemėje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos miškų įstatymo 11 straipsniu atliekamas miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis, gali būti nustatyta 11 straipsnio išimties objektui atitinkama žemės naudojimo paskirtis bei būdas. Tokia nustatyta žemės naudojimo paskirtis bei žemės naudojimo būdas negali būti keičiami į kitas žemės naudojimo paskirtis, būdus.
- y Konservacinės paskirties žemė gali būti keičiama tik kai panaikinama objekto teisinė apsauga (galimi visi žemės sklypų naudojimo būdai pagal Žemės naudojimo būdų turinio aprašą esantys žemės ūkio paskirties žemėje, miškų ūkio paskirties žemėje, vandens ūkio paskirties žemėje, kitos paskirties žemės kategorijoje išskyrus: vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijas, daugiabučių gyvenamųjų pastatų ir bendrabučių teritorijas).
- k Galimas žemės ūkio paskirties, kitos paskirties žemės naudojimo būdų keitimas į visuomeninės paskirties teritorijas, pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijas, komercinės paskirties objektų teritorijas, susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų teritorijas, susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijas, bendro naudojimo teritorijas, teritorijas krašto apsaugos tikslams, atliekų saugojimo, rūšiavimo ir utilizavimo teritorijas, teritorijas valstybės sienos apsaugos tikslams, atskirųjų želdynų teritorijas. Pažymima, kad Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys privalo nustatyti ir įteisinti SAZ. Keičiantis veiklos vykdymo mastams, SAZ turi būti tikslinamas. SAZ turi būti nustatomas žemės sklypo ribose, kuriame vykdoma atitinkama veikla. SAZ gali būti nustatytas už sklypo ribos tuo atveju, jei yra susitariama su nekilnojamojo turto (kuris patenka į SAZ) savininkais, numatant kompensacines priemones ir įregistruojant SAZ į Nekilnojamojo turto registrą.
- l Žemės ūkio paskirties žemės sklypų naudojimo būdai negali būti keičiami į šiuos būdus: rekreacinio naudojimo žemės sklypai, mėgėjų sodo žemės sklypai, sodininkų bendrijų bendro naudojimo žemės sklypai.

Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų vystymo papildomos nuostatos:

1. *Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinėse zonose teritorijos, kurios patenka į potvynių grėsmės teritorijas, tvarkomos ir veikla (taip pat statyba) jose vykdoma vadovaujantis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo 104 straipsnio nuostatomis. Tuo atveju, kai pagal minėtą teisės aktą galimi statyti statiniai potvynių grėsmės teritorijose, statinių projektuose turi būti parinktos apsaugos nuo potvynių priemonės (taip pat statinio konstrukcijoms), atlikta ekspertizė hidrologiniu ir apsaugos nuo potvynių aspektu. Statytojas prisiima visą riziką dėl galimos žalos nuo potvynių/poplūdžių. Aktualios teritorijos lokacija potvynių grėsmės teritorijų aspektu identifikuojama vadovaujantis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. rugpjūčio 6 d. įsakymu Nr. D1-655 „Dėl potvynių grėsmės ir potvynių rizikos žemėlapių Nemuno, Ventos, Lielupės ir Dauguvos upių baseinų rajonuose patvirtinimo“ patvirtintais žemėlapių duomenimis.*
2. *Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinėse zonose (išskyrus urbanizuojamas pramonės funkcines zonas) - pramonės, sandėliavimo ir komercijos, taip pat žemės ūkio gamybos objektų (fermų, medžio apdirbimo įmonių ir kt.) plėtrai, prioritetas teikiamas teritorijose, esančiose miestų, miestelių ir kaimų gamybinėse (pramonės) zonoje, turinčiose atitinkamą susisiekimo ir inžinerinę infrastruktūrą.*
3. *Miestų, miestelių ir kaimų buvusiose gamybinėse zonose gali būti taikomas vystymo režimas – konversija. Konversija į gyvenamą, visuomeninę, rekreacinę ar kitą žmonių aptarnavimui skirtą veiklą vykdoma prieš tai atlikus grunto užterštumo tyrimus. Nustatyta tarša turi būti nukenksmintą.*

4. *Detalizuojant urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų vystymą žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose – formuojant užstatomas ir neužstatomas teritorijas, neplanuoti naujų gyvenamų teritorijų šalia geležinkelio kelių, prioritetą teikti infrastruktūros, pramonės, sandėliavimo, komercinėms teritorijoms. Taip pat reikalinga įvertinti geležinkelio kelių ribines taršos vertes, pagal poreikį atlikti tyrimus ir skaičiavimus bei pasiūlyti veiksmingas kompensacines priemones. Siekiant išvengti neigiamo poveikio dėl geležinkelio transporto skleidžiamos triukšmo ir vibracijos, statinių, kurie projektuojami geležinkelio taršos zonoje, techniniuose projektuose būtina įvertinti traukinių keliamo triukšmo ir vibracijos lygį ir, prognozuojant ribinių dydžių viršijimą, projekte turi būti numatytos triukšmo ir vibracijos mažinimo priemonės statytojo lėšomis.*
5. *Į urbanizuotas ir urbanizuojamas teritorijas patenkančios sodininkų bendrijos į gyvenamąsias teritorijas gali būti pertvarkomos tik kompleksiskai išsprendus sodininkų bendrijos teritorijos aprūpinimo inžineriniais tinklais, viešųjų erdvių, viešųjų paslaugų, susisiekimo sistemos objektų išvystymo klausimus. Tuo atveju, jei sodininkų bendrijų konversija nenumatoma, sodų bendrijos tvarkomos bei veikla jose vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos sodininkų bendrijų įstatymu, kitais teisės aktais. Neleidžiamas pavienių žemės sklypų paskirties keitimas.*
6. *Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinėse zonose gal būti numatomi prekybos centrai teritorijose, kur galima kitos paskirties žemė bei galimas žemės naudojimo būdas - komercinės paskirties objektų teritorijos, tačiau pažymima, kad prekybos centrų pastatų turiai turi atitikti funkcinų zonų (į kurias patenka) reikalavimus, taip pat tenkinti Lietuvos Respublikos architektūros įstatyme numatytus architektūros kokybės kriterijus. Dėl atitikties Lietuvos Respublikos architektūros įstatyme numatytiems architektūros kokybės kriterijams gali būti gaunama Regioninės architektūros tarybos išvada.*

Kitos funkcinės zonos:

- **Kurtuvėnų regioninio parko teritorija (S_K)**, kurioje teritorijų vystymas bei veikla jose bendrojo plano apimtyje nedetalizuojami, nurodoma, jog veikla vykdoma pagal Kurtuvėnų regioninio parko ir jo zonų ribų planą, Kurtuvėnų regioninio parko tvarkymo planą bei kitus saugomas teritorijas ir veiklą jose reglamentuojančius teisės aktus. Galimos žemės naudojimo paskirtys nustatomos taip pat vadovaujantis Kurtuvėnų regioninio parko ir jo zonų ribų planu, Kurtuvėnų regioninio parko tvarkymo planu bei kitais saugomas teritorijas reglamentuojančiais teisės aktais. Kurtuvėnų regioniniame parke yra numatoma prioritetinga savivaldybės infrastruktūra (žr. Savivaldybės infrastruktūros plėtros prioritetų schemą), kuri gali būti įgyvendinama tik neprieštaraujant saugomos teritorijos specialiųjų planų bei kitų saugomas teritorijas reglamentuojančių teisės aktų nuostatomis.
- **Ventos regioninio parko teritorija (S_V)**, kurioje teritorijų vystymas bei veikla jose bendrojo plano apimtyje nedetalizuojami, nurodoma, jog veikla vykdoma pagal Ventos regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planą, Ventos regioninio parko tvarkymo planą bei kitus saugomas teritorijas ir veiklą jose reglamentuojančius teisės aktus. Galimos žemės naudojimo paskirtys nustatomos taip pat vadovaujantis Ventos regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planu, Ventos regioninio parko tvarkymo planu, kitais saugomas teritorijas reglamentuojančiais teisės aktais.

Regioniniuose parkuose galimos urbanizuoti teritorijos (pagal regioninių parkų planavimo dokumentų sprendinius) prilyginamos pirmo, antro ar trečio tipo urbanizuotoms ir urbanizuojamoms teritorijoms. Tipų aprašymai pateikiami šio skyriaus pradžioje.

Pažymime, kad pagal Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo 4 straipsnį, Vyriausybės patvirtintų specialiojo teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai (šiuo atveju saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentai - Ventos regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planas, Ventos regioninio parko tvarkymo planas, Kurtuvėnų regioninio parko ir jo zonų ribų planas, Kurtuvėnų regioninio parko tvarkymo planas) turi aukštesnę teisinę galią už savivaldybės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinius ir privalomai taikomi savivaldybėms rengiant, keičiant ar koreguojant savivaldybės lygmens teritorijų planavimo dokumentus.

3.2. Funkcinėms zonoms taikomi bendrieji tekstiniai reglamentai

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose numatomi šie bendrieji tekstiniai reglamentai, kurie taikomi visoms funkcinėms zonoms:

1. Saugomos teritorijos tvarkomos ir veikla jose vykdoma vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatymu bei kitais saugomas teritorijas reglamentuojančiais teisės aktais.
2. Teritorijos, esančios gamtiniame karkase vystomos pagal Gamtinio karkaso nuostatus.
3. Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų teritorijoje ir jų apsaugos zonose veikla vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymu, kitais nekilnojamojo kultūros paveldo saugojimą, tvarkymą reglamentuojančiais teisės aktais.
4. Miško žemės pavertimo kitomis naudmenomis tvarką nustato Vyriausybė. Miško žemės pavertimas kitomis naudmenomis galimas vadovaujantis LR Miškų įstatymo 11 straipsniu.
5. Funkcinės zonos vystomos atitinkamai su kraštovaizdžio tvarkymo zonų, kuriose jos yra, plėtojimo nuostatais.
6. Mobiliojo ryšio bazinių stočių išdėstymas galimas vadovaujantis Mobiliojo ryšio bazinių stočių išdėstymo Šiaulių rajone specialiuoju planu, kuris Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2020 12 22 sprendimu Nr. T-385 „Dėl Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2017 m. balandžio 4 d. sprendimo Nr. T-117 „Dėl specialiojo teritorijų planavimo dokumentų pripažinimo savivaldybės bendrojo plano sudedamąja dalimi“ pakeitimo“ pripažintas savivaldybės bendrojo plano sudedamąja dalimi. Kitos mobiliojo ryšio bazinių stočių vietos, kiti elektroninių ryšių infrastruktūros statiniai, kurie yra 30 m ir aukštesni, gali būti numatomi atliekant elektroninių ryšių infrastruktūros vystymo specialiuosius planus. Tačiau minėtais specialiaisiais planais numatoma nauja elektroninių ryšių infrastruktūra (30 m ir aukštesnė) kaip ir kiti pavieniai ypatingi inžineriniai statiniai – 30 m ir aukštesni (vandentiekio bokštai ir kiti techninio pobūdžio statiniai, išskyrus vėjo jėgaines, kurių reglamentavimas teikiamas 9.7 skyriuje) formuojant žemės sklypą ar jo neformuojant, esant pagrįstam poreikiui, neprieštaraujant Lietuvos Respublikos teisės aktams, gali būti planuojami ir statomi visoje rajono teritorijoje, išskyrus:
 - Regioniniame parke, gamtos paveldo teritorijose ir kitose saugomose teritorijose, išskyrus atvejus, kai minėtų objektų statyba yra galima pagal saugomų teritorijų planavimo schemas ar kitus saugomas teritorijas reglamentuojančius teisės aktus;
 - Jei matosi iš vertingiausių Šiaulių rajono kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų daugiau kaip 0,5° vertikalaus matymo kampų;
 - Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose tokie objektai gali būti statomi, jeigu tai neprieštarauja nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apsaugą ir tvarkymą reglamentuojantiems teisės aktams, jų specialiesiems ar kitokio pobūdžio planams;
 - Didelės tikimybės sniego tirpsmo ir liūčių potvynių teritorijose;

- Pelkėse, paviršiniuose vandens telkiniuose;
 - Oro uosto apsaugos zonose;
 - Detaliai ir parengtiniai išžvalgytų naudingųjų iškasenų telkiniuose ir prognozinuose plotuose;
 - Teritorijose, kuriose pagal specialiąsias žemės naudojimo sąlygas ypatingi inžineriniai statiniai negalimi;
 - Teritorijose, kuriose negalimi pavieniai ypatingi inžineriniai statiniai - 30 m ir aukštesni dėl Lietuvos kariuomenės poreikių (derinama su Lietuvos kariuomene);
 - Teritorijose, kurios yra svarbios nekilnojamojo kultūros paveldo, saugomų teritorijų ir kitų vertybių vizualinei apžvalgai.
7. Funkcinės zonos vystomos įvertinus, teritorijoms taikomus Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo reikalavimus.
8. Esamas magistralinis dujotiekio vamzdynas bei teritorija, esanti po 200 metrų į abi puses nuo magistralinio dujotiekio vamzdyno bei besitęsianti per visą vamzdyno ilgį ir 200 metrų nuo kraštinių vamzdyno taškų, yra priskiriami pirmai vietovės klasei. Magistralinio dujotiekio vietovės klasių teritorijose yra taikomi užstatymo normatyvai: didžiausias leistinas žmonėms būti skirtų pastatų skaičius vietovės klasės vienetu, pastatų aukštų skaičius bei mažiausias leistinas atstumas nuo magistralinio dujotiekio vamzdyno iki viešam žmonių susibūrimui skirtų statinių ir įrenginių. Šiose teritorijose negavus magistralinio dujotiekio savininko rašytinio pritarimo, yra draudžiama projektuoti ir statyti bet kokius naujus statinius ar įrenginius, juos rekonstruoti, projektuoti ir atlikti statinių bei įrenginių remonto arba griovimo darbus, keisti pastatų (patalpų) paskirtį, formuoti naujus nekilnojamojo turto kadastro objektus kaip atskirus nekilnojamojo turto objektus suformuojant patalpas pastate arba padalijant, atidalijant, sujungiant ar perdalijant pastatus ir (ar) patalpas, planuoti teritorijas, nustatyti ar keisti žemės sklypų pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir/ar būdą, formuoti naujus ar pertvarkyti esamus žemės sklypus ir pan. Turi būti laikomasi mažiausių leistinų horizontalių ir vertikalų atstumų iki statinių ir kitų objektų, nustatytų LR energetikos ministro 2014-01-28 įsakymu Nr. 1-12 (įsakymo 2017-06-28 redakcija Nr. 1-169) patvirtintų Magistralinio dujotiekio įrengimo ir plėtros taisyklėse (toliau – Magistralinio dujotiekio įrengimo ir plėtros taisyklės), įskaitant, bet neapsiribojant, atstumą nuo teritorijos, kurioje yra dujų skirstymo stotis, aptvėrimo iki pastatų turi būti ne mažesnis kaip 100 metrų. Teritorijose, kuriose yra pasiekti magistralinio dujotiekio vietovės klasėje taikomi užstatymo normatyvai ir pageidaujama vykdyti veikla (veiksmai) būtų galima tik rekonstravus magistralinio dujotiekio vamzdyną į aukštesnę vietovės klasę, magistralinio dujotiekio vamzdynas gali būti rekonstruojamas suinteresuoto asmens (iniciatoriaus) prašymu, jei pagal sutartį su magistralinius dujotiekius eksploatuojančia įmone suinteresuotas asmuo užtikrins išankstinį visų dėl magistralinio dujotiekio rekonstravimo darbų vykdymo susijusių išlaidų apmokėjimą. Veiklą magistralinio dujotiekio gretimybėje reglamentuoja Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymas bei jį įgyvendinantieji teisės aktai, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo III skyriaus penktasis skirsnis (o nuo 2023 m. sausio 1 d. ir LR specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo III skyriaus septintasis skirsnis).
9. Visi objektai (dviračių, pėsčiųjų takai, inžineriniai tinklai, privažiuojamieji keliai ir t.t.) bei jų komunikacijos turi būti planuojami tik už valstybinės reikšmės kelių (gyvenamosiose teritorijose sutampančių su gatvėmis, kurias valdo, naudoja ir jomis disponuoja Kelių direkcija) juostos ribų. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo trečio skyriaus antru skirsniu taikomos kelių apsaugos zonos, jų reikalavimai. Automobilių kelių apsaugos zonos ribose galimi tik su trumpalaikė transporto priemonių priežiūra ir keleivių aptarnavimu susiję pastatai, nurodyti kelių techniniame reglamente KTR 1.01:2008 „Automobilių keliai“: kavinė, degalinė, automobilių plovykla ir tualetas. Šie pastatai, skirti transporto priemonių priežiūrai ir keleivių aptarnavimui, gali būti funkcinėse zonose kur galima kitos paskirties žemė, nesudarant vizualinio neigiamo poveikio kraštovaizdžiui, poveikio gyventojams ir visuomenės sveikatai, įskaitant neigiamą poveikį gyvenamajai, rekreacinei, visuomeninei aplinkai, poveikio nekilnojamojo kultūros

paveldo objektams, kitoms vertybėms. Įvažiavimui į žemės sklypus, esančius prie valstybinių kelių, planuoti jungiamuosius kelius lygiagrečiai su pagrindiniu keliu nuo teisėtai įrengtų esamų artimiausių nuvažų.

10. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo 24 straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys privalo nustatyti ir įteisinti SAZ. Keičiantis veiklos vykdymo mastams, SAZ turi būti tikslinamas. SAZ turi būti nustatomas žemės sklypo ribose, kuriame vykdoma atitinkama veikla. SAZ gali būti nustatytas už sklypo ribos tuo atveju, jei yra susitariama su nekilnojamojo turto (kuris patenka į SAZ) savininkais, numatant kompensacines priemones ir įregistruojant SAZ į Nekilnojamojo turto registrą.
11. Naujai (nuo šio bendrojo plano keitimo įsigaliojimo dienos) steigiamose sodininkų bendrijų teritorijose negalima vienbučių gyvenamųjų namų statyba.
12. Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose, dėl atliekamo plano mastelio - M 1:50 000 bei tokio mastelio planui keliamų reikalavimų, vietinių kelių, gatvių tinklas vaizduojamas esamas pagal georeferencinius duomenis. Konkretūs susisiekimo koridoriai bei trasos (esamų, planuojamų) sprendžiami žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentais. Atitinkamai vadovaujamosi Susisiekimo sistemos specialiojo plano Šiaulių rajone sprendiniais, o Šiaulių miesto savivaldybės gretimybėje numatomas susisiekimo tinklas taip pat turi būti suderintas su Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje galiojančiais Šiaulių miesto susisiekimo sistemą nusakančiais dokumentais.

4. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO TERITORIJŲ NAUDOJIMAS IR APSAUGA

Bendrosios nuostatos. Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo dalies „Kultūros paveldo teritorijų naudojimas ir apsauga“ tikslas – užtikrinti kultūros paveldo teritorijų ir pavienių objektų tvarkymą bendroje rajono teritorijos raidoje, integruojant jas į kultūrinio kraštovaizdžio teritorinę apsaugą. Kultūros paveldo teritorijų apsaugos užtikrinimui numatytas objektų tinkamas panaudojimas, kuris garantuotų nekilnojamojo kultūros paveldo išlikimą. Nekilnojamojo kultūros paveldo dalyje nagrinėjama: kultūros paveldo statinių kompleksai, vietos, pavieniai, nedidelę teritoriją užimantys kultūros paveldo objektai ir kultūros paveldo vietovės.

Nustatyti teritorijos nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo prioritetai bei priemonės, užtikrinančias kultūros paveldo objektų išsaugojimą. Nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimas laikomas neatsiejama integralia Šiaulių rajono teritorijos plėtros dalimi. Pagrindinė strateginė kryptis – plano sprendiniai atitinka integralios kultūros paveldo apsaugos sampratą – siekiama kultūros paveldo objektų išsaugojimo, skatinant jo naudojimą visuomenės reikmėms. Sprendiniai atitinka tikslus, numatytus Lietuvos ratifikuotoje Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijoje (5 str.; Žin., 1997, Nr. 19-411):

- priimti generalinę politiką, kuri siektų kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir to paveldo globą integruoti į bendras planavimo programas;
- vystyti mokslinius ir techninius tyrimus bei tyrinėjimus ir paruošti veiksmingas priemones, kurios įgalintų valstybę neutralizuoti grėsmę, iškilusią kultūros ir gamtos paveldui;
- imtis tinkamų įstatyminių, mokslinių, techninių, administracinių ir finansinių priemonių, būtinų šio paveldo identifikavimui, globai, išsaugojimui (konservavimui), respektavimui bei regeneravimui.

Laikomasi pagrindinės esamo Bendrojo plano nekilnojamojo kultūros paveldo dalies sprendinių nuostatos – išsaugoti kultūros paveldą, kaip neatskiriamą ir integruotą kraštovaizdžio elementą ir perduoti jį ateities kartoms. Kultūros paveldo išsaugojimas siejasi su rajono plėtros koncepcija – decentralizuota koncentracija, kuri atitinka integralios kultūros paveldo apsaugos sampratą – vertingiausių objektų išsaugojimas, skatinant jų naudojimą visuomenės reikmėms - saugomi ir tvarkomi rajono kultūros paveldo objektai – vietovės, archeologinės, mitologinės vietos, statinių kompleksai, pavieniai statiniai, laidojimo vietos, memorialiniai statiniai, įvykių vietos, reprezentuojantys istorinę rajono aplinką, atspindintys istorijos etapus, formuojantys rajono įvaizdį, padedantys išsaugoti ir išryškinti rajono savitumą.

Savivaldybės teritorijos bendrojo plano nekilnojamojo kultūros paveldo dalyje detalizuojamos Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane numatytos kultūros paveldo teritorijų saugojimo ir naudojimo sistema bei gairės. Dalies „Kultūros paveldo teritorijų naudojimas ir apsauga“ tikslas – užtikrinti kultūros paveldo teritorijų tvarkymą bendroje teritorijos raidoje, integruojant jas į kultūrinio kraštovaizdžio teritorinę apsaugą. Kultūros paveldo teritorijų apsaugos užtikrinimui numatytas objektų tinkamas panaudojimas, kuris garantuoja nekilnojamojo kultūros paveldo išlikimą. Bendrajame plane atsižvelgiama į esamą įstatyminę bazę, atskirų rajono gyvenamųjų vietovių bendruosius planus, atliktus mokslo tyrimo darbus, specialiuosius planus, dabartinę padėtį, ir realias rajono vystymosi tendencijas.

Bendrojo plano kultūros paveldo dalis nustato teritorijos nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo prioritetus bei priemones, užtikrinančias kultūros paveldo objektų išsaugojimą, vadovaujantis Lietuvos nacionaline darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-2039), kur nurodoma, kad Lietuvos kultūrinio savitumo išsaugojimas yra vienas iš Lietuvos darnaus vystymosi prioritetų. Sprendiniai atitinka Lietuvos teritorijos bendrąjį planą, kuris įtvirtino principą, kad kultūros paveldo išsaugojimą būtina vertinti kaip svarbų veiksnių, įtakojančių vietovės ekonominę plėtrą (1 str. 3 sk, Žin., 2002, Nr. 110-4852). Teritorinės kultūros paveldo apsaugos prioritetai apibrėžiami, nustačius kultūros paveldo objektų sancaupos arealus, didžiausia kultūrine verte ir visuomenine reikšme pasižyminčius objektus, remiantis iki tol atliktais tyrimais. Papildomu vertės kriterijumi ir

toliau laikomas regiono architektūros, urbanistikos, archeologijos, mitologinio ir memorialinio palikimo bei dailės tradicijos reprezentavimas.

Bendrojo plano sprendiniais numatomi išsaugoti Šiaulių rajono kultūrinio kraštovaizdžio savitumai. Sprendiniai numato koncentruotis į jau esančių LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registre kultūros paveldo kompleksų ir pavienių objektų saugojimą ir tvarkymą, ypač atsakingai ir apgalvotai įtraukiant į saugomų tarpą naujus kompleksus ar pavienius objektus.

Pagrindinės nuostatos:

- Ankstesniojo Bendrojo plano sprendinių tęstinumas, įvertinant realias rajono vystymosi tendencijas;
- Kultūros ir gamtos paveldo integralumo stiprinimas;
- Svarbiausių kultūros paveldo kompleksų ir pavienių objektų naudojimas viešajai paskirčiai bei kultūriniam turizmui, pirmenybę teikiant autentiškumo išsaugojimui;
- Objektų įrašymas į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą įsitikinus, kad tai būtina ir bus įmanoma įgyvendinti jų apsaugą bei tinkamą panaudojimą.

Nekilnojamojo kultūros paveldo kompleksai ir objektai bei jų apsaugos zonos pažymėtos brėžiniuose. Ten pateiktas jų sąrašas. Nekilnojamųjų kultūros vertybių registras kinta, įrašant naujus objektus.

Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkyba ir naudojimas

Šiaulių rajono bendrojo plano sprendiniai įgyvendinami, remiantis pagrindinėmis kultūros paveldo apsaugos nuostatomis:

- išsaugoti ir atgaivinti paveldėtą regiono savitumą atspindintį kultūros paveldą;
- stiprinti valstybės institucijų ir visuomenės atsakomybę už kultūros paveldo išsaugojimą.

Konkrečių nekilnojamųjų kultūros vertybių atskleidimą organizuoja Kultūros paveldo departamentas ir savivaldybių institucijos. Nekilnojamųjų kultūros vertybių reikšmingumą, kultūros paveldo objektų ar vietovių vertingąsias savybes nustato ir jų teritorijų bei kultūros paveldo objektų apsaugos zonų ribas apibrėžia Kultūros paveldo Departamento ir savivaldybių sudarytos Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos. Vertinant atskirus objektus, vadovaujasi Nekilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo, atrankos ir reikšmingumo lygmens nustatymo kriterijų aprašu. Todėl naudojami terminai „inicijuoti“, „organizuoti“, „patikslinti“ reiškia Savivaldybės ir kitų institucijų, kultūros paveldo objektų valdytojų bendradarbiavimą su Kultūros paveldo Departamentu. Planuojamai teritorijai bei jos tvarkymo ir naudojimo režimui nustatyti reikia vadovautis kultūros paveldo objektų ir vietovių Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos aktais bei nuolat atnaujinama Kultūros vertybių registro informacija, pateikta internetinėje svetainėje <http://kvr.kpd.lt>.

Nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga ir tvarkymas. Valstybės ir savivaldybių saugomų kultūros paveldo objektų žemės sklypų, kuriuose draudžiama ūkinė veikla, nesusijusi su šių objektų ir jų užimtų teritorijų specialia priežiūra, tvarkymu ir apsauga žemės paskirtis turi būti konservacinė (Žemės įstatymo 28 str.). Valstybės saugomais registruotus kultūros paveldo objektus skelbia Kultūros ministras, savivaldybės saugomais – Savivaldybės taryba.

Kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijose bei jų apsaugos zonose veikla vykdoma vadovaujantis Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (toliau – NKPAĮ), 22 str. 1, 2, 3 dalių reikalavimus:

- Kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijos bei jų apsaugos zonos tvarkomos ir veikla juose plėtojama pagal kompleksinio ir specialiojo teritorijų planavimo, strateginio planavimo dokumentus, apsaugos reglamentus ir jais nustatomus paveldosaugos reikalavimus, parengtus vadovaujantis NKPAĮ įstatymo, Saugomų teritorijų įstatymo ir Teritorijų planavimo įstatymo nuostatomis.

- Kultūros paveldo objektai, jų teritorijos, apsaugos zonos, kultūriniai rezervatai ir kultūriniai draustiniai tvarkomi ir veikia juose plėtojama:
 - 1) Kultūros paveldo objektai, jų teritorijos ir apsaugos zonos – pagal paveldosaugos reikalavimus, nustatomus kultūros paveldo objektų apsaugos reglamentuose, parengtuose ir patvirtintuose kultūros ministro nustatyta tvarka.
 - 2) Kultūros paveldo vietovės ir jų apsaugos zonos – pagal nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentus – tvarkymo planus (išskyrus šio įstatymo nurodytus 4 ir 5 punktuose nustatytus atvejus). Tvarkymo planai kultūros ministro ir aplinkos ministro nustatyta tvarka gali būti rengiami ir kompleksiniams kultūros paveldo objektams. Kompleksinių kultūros paveldo objektų ir jų apsaugos zonų tvarkymo planai prilyginami kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų tvarkymo planams ir rengiami bei tvirtinami tokia pačia tvarka, kaip ir kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų tvarkymo planai.
 - 3) Nekilnojamojo kultūros paveldo pradinė apsauga vykdoma, vadovaujantis NKPAJ 9 str.
 - 4) Kultūros vertybių registre registruoto kultūros paveldo objekto, dėl kurio nėra priimtas sprendimas skelbti jį saugomu ar neskelbti, valdytojas, planuojantis atlikti kultūros paveldo objekto vertingąsias savybes, turi pateikti savivaldybės paveldosaugos padaliniiui projektinius siūlymus arba raštu išdėstyti numatomus darbus. Savivaldybės paveldosaugos padalinys apie tai nedelsdamas praneša Departamentui.
 - 5) Jeigu numatoma, kad numatomi darbai žalotų vertingąsias savybes, per 15 dienų turi inicijuojamas kultūros paveldo objekto skelbimas saugomu. Sprendimą inicijuoti kultūros paveldo objektą valstybės saugomu priima Departamentas, o savivaldybės saugomu - savivaldybės paveldosaugos padalinys.
 - 6) Jei atliekant statybos ar kitokius darbus aptinkama archeologinių radinių ar nekilnojamojo daikto vertingųjų savybių, valdytojai ar darbus atliekantys asmenys apie tai privalo pranešti savivaldybės paveldosaugos padaliniiui, o šis informuoja Departamentą. Departamentas gali sustabdyti darbus 15 dienų. Per šį terminą jis kartu su savivaldybės paveldosaugos padaliniiu turi patikrinti pranešimą ir priimti sprendimą inicijuoti ar neinicijuoti aptiktos nekilnojamosios kultūros vertybės įregistravimą, kultūros paveldo objekto skelbimą saugomu ar aptiktos vertingosios savybės atskleidimą ir apsaugos reikalavimų patikslinimą.
 - 7) Departamentas taip pat gali sustabdyti darbus 15 dienų, jei išaiškėja, kad buvo pažeisti šio straipsnio 1 ar 2 dalies reikalavimai.
 - 8) Institucija, priėmusi sprendimą inicijuoti kultūros paveldo objekto skelbimą saugomu arba jau saugomo objekto naujai aptiktos vertingosios savybės nustatymą bei apsaugos reikalavimų pakeitimą, gali iki 6 mėnesių apriboti ar uždrausti darbus, kurie pačiame objekte, jo teritorijoje ar apsaugos zonoje galėtų pažeisti vertingąsias savybes. Jei teritorija ir apsaugos zona nenustatytos, apriboti ar uždrausti darbus galima iki 250 m atstumu nuo objekto. Jeigu dėl nepalankių klimato sąlygų trūkstami tyrimai neatliekami, terminas gali būti pratęstas. Bendras uždraudimo vykdyti darbus terminas negali būti ilgesnis negu 8 mėn. Per šį terminą šio įstatymo nustatyta tvarka turi būti atliekami trūkstami tyrimai, parengtas ir suderintas teritorijos ir apsaugos zonos ribų projektas, reikalui esant, statinys užkonservuotas ir atlikti kiti kultūros paveldo objekto skelbimo saugomu procedūros veiksmai. Nepaskelbus kultūros paveldo objekto saugomu, nesudarius sutarties su jo valdytoju, neskiriant lėšų tvarkymui, objektas gali būti sunaikintas arba žymiai sumenkintos jo vertingosios savybės.
 - 9) Vadovaujantis NKPAJ 11 str. 5 p., visiems saugomų kultūros paveldo objektų sklypams ar jų dalims, kurie yra daiktinės teisės objektai, nustatoma konservacinė (saugojimo) paskirtis – teisės aktų nustatyta tvarka įteisinta saugomo objekto, objekto teritorijos ar vietovės sklypų naudojimo paskirtis, kai naudojimo tikslas yra išsaugoti tokio sklypo ar daikto vertingąsias savybes, naudojant arba pritaikant naudoti juos pirminiu ar istoriškai susiklosčiusiu, jam artimu ar tikslingai parinktu būdu (paskirtimi), kuris užtikrintų tinkamą priežiūrą ir atskleistų

vertingąsias savybes. Jei kultūros paveldo objektams nustatomas autentiškos paskirties ar tausojamą naudojimo režimas, konservacinė (saugojimo) paskirtis gali būti nustatoma ne kaip pagrindinė, o kaip papildoma.

- 10) Nustatant konkrečius reikalavimus statybai, į Kultūros vertybių registrą įrašytiems objektams, kuriems apsaugos zonos nėra nustatytos, taikomi LR NKPAĮ 11 str. 5 p., reikalavimai ir LR Vyriausybės Specialiųjų Žemės ir miško naudojimo sąlygų XIX p.(Žin. ,1992-05-12, Nr. 22-652).

Kultūros paveldo objektų, esančių draustinyje, rezervate, valstybiniame parke tvarkymas ir naudojimas.

Kultūros paveldo objektų, esančių draustinyje, rezervate, valstybiniame parke (Ventos regioniniame parke, Kurtuvėnų regioniniame parke) tvarkymo ir naudojimo sąlygas nustato Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos (toliau NKPAĮ) 21 str. ir Saugomų teritorijų įstatymai.

- Kultūros paveldo vietovių apsaugai Saugomų teritorijų įstatymo nustatyta tvarka gali būti steigiami istoriniai nacionaliniai parkai, kultūriniai rezervatai ir kultūriniai draustiniai.
- Valstybiniuose parkuose esančios kultūros paveldo vietovės, kultūriniai draustiniai ir kultūriniai rezervatai – tvarkomi pagal valstybinių parkų planavimo schemas (ribų ir tvarkymo planus).
- Valstybiniuose rezervatuose ir valstybiniuose draustiniuose esančios kultūros paveldo vietovės – pagal šių saugomų teritorijų planavimo schemas (ribų ir tvarkymo planus) ir tvarkymo planus.

Vietinio reikšmingumo lygmens kultūros paveldo objektų apsauga ir tvarkymas

- Savivaldybės ar kelių savivaldybių sudarytos vertinimo tarybos sprendžia dėl savivaldybės teritorijoje esančio vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo vertingųjų savybių ir vietinio reikšmingumo lygmens nustatymo, vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamojo kultūros paveldo objekto teritorijos ribų apibrėžimo ir apsaugos reikalingumo, apsaugos vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamosioms kultūros vertybėms netaikymo ar tokių vertybių apskaitos duomenų tikslinimo. Kultūros paveldo objektų tvarkymas turi rūpintis tų objektų valdytojais ar naudotojais nepriklausomai nuo to, koks reikšmingumo lygmuo tam objektui nustatytas. T.y. savivaldybė neprivalo rūpintis ne jai nuosavybės teise priklausančio vietinio reikšmingumo lygmens objekto tvarkymas, apsauga, priežiūra.
- Savivaldybės institucijos prižiūri saugomose teritorijose esančių savivaldybės paskelbtų saugomais kultūros paveldo objektų ir vietovių naudojimą ir juose atliekamus statybos ar tvarkymo darbus, kontroliuoja, kaip užtikrinama savivaldybės saugomų objektų, vietovių apsauga ir kaip laikomasi nustatyto apsaugos ir naudojimo režimo planuojant ar vykdamas veiklą, rengia savivaldybės saugomų objektų, vietovių apsaugos reglamentus, organizuoja kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų tvarkymo planų rengimą (išskyrus valstybiniuose parkuose, valstybiniuose rezervatuose, valstybiniuose draustiniuose esančių kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų tvarkymo planų rengimą).
- Vadovaujantis NKPAĮ 10 str. 3 p Savivaldybės taryba savivaldybės paveldosaugos padalinio teikimu kultūros paveldo objektus skelbia saugomais savivaldybės. Vadovaujantis NKPAĮ 11 str. 5 p., visiems saugomų kultūros paveldo objektų sklypams ar jų dalims, kurie yra daiktinės teisės objektai, nustatoma konservacinė (saugojimo) paskirtis – teisės aktų nustatyta tvarka įteisinta saugomo objekto, objekto teritorijos ar vietovės sklypų naudojimo paskirtis, kai naudojimo tikslas yra išsaugoti tokio sklypo ar daikto vertingąsias savybes, naudojant arba pritaikant naudoti juos pirminiu ar istoriškai susiklosčiusiu, jam artimu ar tikslingai parinktu būdu (paskirtimi), kuris užtikrintų tinkamą priežiūrą ir atskleistų vertingąsias savybes. Jei kultūros paveldo objektams nustatomas autentiškos paskirties ar tausojamą naudojimo režimas, konservacinė (saugojimo) paskirtis gali būti nustatoma ne kaip pagrindinė, o kaip papildoma.

Urbanistinės vietovės:

- 1) Gruzdžių miestelio istorinėje dalyje prioritetas teikiamas urbanistikos paveldo išryškėjimui ir atgaivinimui bei nuo jo neatsiejamo sakralinio architektūros paveldo apsaugai, taip pat, išlikusių vertingų mūrinių namų ir tradicinės medinės architektūros objektų apsaugai.

- Pritaikymas viešajam pažinimui ir naudojimui (kultūriniam – pažintiniam turizmui) bei moksliniams tyrimams, išsaugojant ir vystant visas miesteliui būdingas funkcijas.
- 2) 2019 m. Kultūros paveldo Vertinimo tarybos aktu patvirtintos istorinės dalies urbanistinės vietovės vertingosios savybės, nustatytos tikslios vertingos teritorijų ribos. Saugotina: plano struktūros tipas, tinklas, gatvių trasos, istorinės sklypų ribos, užstatymo tipai, atviros viešosios erdvės, panoramos, perspektyvos, išsklotinės, dominantės, užstatymo bruožai, gamtos elementai buvusio vertingo užstatymo vietos, faktai apie istorinius įvykius, gyvenusias reikšmingas asmenybes. Išskirti vertingųjų savybių požymių turintys pastatai.
 - 3) Gruzdžių urbanistinės vietovės teritorijoje 11 pastatų yra registruota Nekilnojamųjų kultūros vertybių registre. Tačiau kol kas, minėtoje urbanistinėje vietovėje yra nesutvarkytų vertingų pastatų.
 - 4) Norint išsaugoti urbanistinės vietovės savitumą, įsitikinus, kad bus įmanoma įgyvendinti jų apsaugą bei tinkamą panaudojimą, inicijuoti vertingų miestelio pastatų įrašymą į Kultūros vertybių registrą ir skelbimą saugomais.
 - 5) Inicijuoti Gruzdžių urbanistinės vietovės skelbimą savivaldybės saugomu ir paveldotvarkos projekto parengimą.
 - 6) Inicijuoti Dargaičių etnoarchitektūrinį kaimo įtraukimą į LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, nustatant vertingos teritorijos ribas, apsaugos statusą, reikšmingumo lygmenį, vertingąsias savybes, Nekilnojamųjų kultūros paveldo apsaugos dokumento parengimą.
 - 7) Kuršėnų miestas, Kurtuvėnų, Šakynos, Gruzdžių, Kužių, Kairių, Meškuičių, Bazilionių miesteliai, Aukštelkės, Drąsučių, Bubių, Varputėnų kaimai tvarkomi, prisilaikant jų bendrųjų planų sprendinių. Bendrojo plano sprendiniuose (patvirtinti 2008 07 03 Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-199) nustatyta saugoti Kurtuvėnų, Bubių, Meškuičių panoramas, užstatymo siluetus, plano-erdvinės struktūrą, siūloma saugoti užstatymo pobūdį, mažaaukštį užstatymą ir t.t. Bendrųjų planų sprendiniai negali įteisinti šių vietovių apsaugos statuso LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registre.

Statinių kompleksai ir statiniai:

Vadovaujantis NKPAĮ 11 str. 5 p., visiems saugomų kultūros paveldo objektų sklypams ar jų dalims, kurie yra daiktinės teisės objektai, nustatoma konservacinė (saugojimo) paskirtis – teisės aktų nustatyta tvarka įteisinta saugomo objekto, objekto teritorijos ar vietovės sklypų naudojimo paskirtis, kai naudojimo tikslas yra išsaugoti tokio sklypo ar daikto vertingąsias savybes, naudojant arba pritaikant naudoti juos pirminiu ar istoriškai susiklosčiusiu, jam artimu ar tikslingai parinktu būdu (paskirtimi), kuris užtikrintų tinkamą priežiūrą ir atskleistų vertingąsias savybes. Jei kultūros paveldo objektams nustatomas autentiškos paskirties ar tausojamo naudojimo režimas, konservacinė (saugojimo) paskirtis gali būti nustatoma ne kaip pagrindinė, o kaip papildoma.

Nustatant konkrečius reikalavimus statybai į Kultūros vertybių registrą įrašytiems objektams, kuriems apsaugos zonos nėra nustatytos, taikomi LR NKPAĮ 11 str. 5 p. ir Lietuvos Respublikos specialiuųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo reikalavimai.

Statinių kompleksai ir statiniai tvarkomi pagal kultūros paveldo apsaugos reglamentus: turi būti nustatomos teritorijų ribos, fizinės ir vizualinės apsaugos pozonai bei paveldosaugos reikalavimai. Prioritetą taikyti istoriniu, architektūrinu ar kt. požyriui reikšmingiems objektams, formuojantiems rajono identitetą, patenkantiems į turizmo ir rekreacinės veiklos vystymo arealus.

Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkyba vykdoma, vadovaujantis NKPAĮ 23 str., pagal nustatytus paveldosaugos reikalavimus, pagal kultūros paveldo statinio tvarkomųjų statybos darbų reglamentus (statybos techninius reglamentus), patvirtintus aplinkos ir kultūros ministrų, pagal kultūros ministro patvirtintus paveldo tvarkybos reglamentus, nustačius reikalavimus konkretiems tvarkybos darbams.

Be jau seniai pripažintų istorinių statinių ir kompleksų, įtrauktų į Kultūros paminklų sąrašą, (vėliau į Kultūros vertybių registrą) dėmesys turi būti skiriamas ir kitiems rajono identitetą formuojantiems statinių kompleksams ir statiniams.

Būtina finansiškai skatinti savininkus tvarkyti statinius, sudaryti jiems lengvatines sąlygas tvarkant dokumentaciją. Pritraukti investuotojus norinčius pritaikyti kultūros vertybes šiandieniniam naudojimui – kultūrinėms, rekreacijos, komercijos, aptarnavimo, turizmo reikmėms, taip pat investuotojus, norinčius įsigyti ar išsinuomoti ilgesniam laikui ir galinčius restauruoti, atkurti kultūros paveldo vertybes. Įpareigoti savininkus tinkamai tvarkyti statinius ir teritorijas.

Savivaldybė turi inicijuoti statinių ir jų kompleksų (kurių apskaitos duomenys nepatiksinti) duomenų patikslinimą bei individualių apsaugos reglamentų rengimą. Reikšmingiausius statinius bei jų kompleksus įtraukti į turistines trasas. Šiaulių rajonas yra vienas arealų, kur dominuoja dvarų sodybų paveldas, jam turi būti skiriamas ypatingas dėmesys:

- 1) Probleminė yra didžiausios Šiaulių rajone Gruzdžių dvaro sodybos būklė. Dauguma pastatų yra avarinės būklės. Pieninės pastate įsikūrusi juodosios keramikos dirbtuvės. Pastatas šiuo metu yra parduodamas. Objekto teisinė apsauga nustatyta ir duomenys patikslinti dar 2009 m. Per praėjusius metus dvaro sodybos būklė žymiai pablogėjo, daugelis statinių yra avarinės būklės. Inicijuoti vertinimo tarybos akto patikslinimą ir naujai patikslinti objekto duomenis. Būtina parengti dvaro sodybos apsaugos dokumentus. Šis objektas turi būti prioritetas, pritraukiant lėšas iš visų galimų šaltinių.
- 2) Kuršėnų dvaro sodyboje jau veikia etninės kultūros ir amatų centras. 2011 m. patvirtintas Nekilnojamųjų kultūros paveldo specialusis planas: teritorijos ir apsaugos zonų ribų planas ir paveldotvarkos projektas. Reikia vadovautis šio projekto sprendiniais. Vykdyti pastatų ir parko tvarkybos darbus, pagal projektą „Kuršėnų dvaro sodybos tvarkybos darbai ir pritaikymas kultūros ir verslo poreikius“.
- 3) Kurtuvėnų dvaro sodybos oficineje įsikūrusi Kurtuvėnų regioninio parko direkcija, arklidėse - Kurtuvėnų regioninio parko Gyvasis žirgo muziejus. Dvaro sodyba yra tvarkoma ir pritaikoma lankymui nuo pat Kurtuvėnų regioninio parko direkcijos įsteigimo. Ši veikla ypač suaktyvėjo po 2004 m., atsiradus galimybėms panaudoti tam ES lėšas: 2004-2005 m. parengtas Kurtuvėnų dvaro sodybos atkūrimo techninis projektas ir galimybių studija. 2006-2008 m. atlikti istoriniai tyrimai ir archeologiniai tyrimai, atkurtas dvaro sodybos reprezentacinės dalies XIX a. vaizdas; dvaro sode įrengtas kempingas; atstatytas medinis svirnas bei pritaikytas švietėjiškai ir kultūrinei veiklai. 2009-2011 m. buvo atstatoma ir maniežiui pritaikyta arklidžių pastato dalis. Reikia toliau tęsti dvaro sodybos tvarkymo ir pritaikymo darbus.
- 4) Paežerių dvaro sodybos rūmai priklauso savivaldybei - buvo naudojami, kaip Pavenčių cukraus fabriko poilsio bazė, dabar vyksta vasaros jaunimo stovyklos.
- 5) Pirmojoje Bubių dvaro sodyboje restauruotuose dvaro rūmuose įkurtas „Grafo Zubovo viešbutis“. leškoti tinkamo pritaikymo kitiems pastatams.
- 6) Antrojoje Bubių dvaro sodyboje statiniai naudojami kaip gyvenamieji, yra lentpjūvė.
- 7) Varputėnų dvaro sodyboje nuosavybės teisę atkūrė dvaro savininko palikuonis. Restauruoti pastatų eksterjerai, įkurtas pienininkystės ūkis. Skatinti savininkus tęsti sodybos tvarkybos darbus.
- 8) Naisių dvaro sodyboje, poeto Zigmo Gaidamavičiaus-Gėlės gimtajame kaime įkurtas literatūros muziejus.

Sunykusių dvarų sodybų liekanos tebėra nepritaikytos naudojimui ir pažinimui, būtina tikslinti jų duomenis kultūros vertybių registre. Būtina peržiūrėti dar 2008 m. kai kurioms dvarų sodyboms parengtus vertingųjų savybių nustatymo aktus ir naujai tikslinti duomenis – pakeisti apsaugos statusą visai sunykusiems statiniams. Statinius tvarkyti, remontuoti pagal poreikius, tiems, kurių duomenys nepatiksinti, nustatyti jų vertingąsias savybes, teritorijų ir apsaugos zonų ribas.

Į Šiaulių rajono teritorija patenka unikalaus inžinerinio objekto Ventos – Dubysos kanalo atkarpa, su joje esančiais vandens malūnais. Būtina išsaugoti, regeneruoti ir pritaikyti vandens turizmui šio unikalaus objekto atkarpa, sutvarkyti Gegužinių aikštę, įrengti informacinius standus apie šiuos objektus.

Viešosios pagarbos nekilnojamojo kultūros paveldas:

Viešosios pagarbos nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga. Vykdoma pagal NKPAĮ 20 str.

- 1) Kultūros vertybių registre registruotų vietinio reikšmingumo lygmens neveikiančių senųjų kapinių teritorijoms nustatoma pagrindinė konservacinė (saugojimo) žemės naudojimo paskirtis, o ši gali būti pakeista tik pripažinus kitokio visuomenės poreikio viršenybę ir perkėlus mirusiųjų palaikus.
- 2) Viešosios pagarbos nekilnojamojo kultūros paveldo vieta gali būti saugoma, nors ir nėra jokių žmogų, įvykių ar kitokias jos vertingąsias savybes liudijančių autentiškų dalių ar elementų. Ši vieta žymima paminklinėmis lentomis, skulptūros kūriniais, memorialiniais statiniais, buvusių įvykių ar gyvenamąją aplinką parodančiais daiktais. Draudžiama griauti ar žaloti statinius, skirtus tokios vietos vertingosioms savybėms pažymėti. Šie statiniai gali būti keičiami ar statomi nauji, tik gavus už tos vietos apsaugą atsakingos institucijos sutikimą.
- 3) Būtina užtikrinti šių objektų vertingųjų savybių išsaugojimą, skirti lėšas jų teritorijų ir prieigų tvarkymui. Numatyti ir įrengti privažiavimus, priėjimo takus, informacinius ženklus, nuorodas.
- 4) Užsienio valstybėms reikšmingos kapinės tvarkomos pagal „Užsienio valstybėms reikšmingo kultūros paveldo, esančio Lietuvos Respublikoje, tvarkymo taisyklės“, patvirtintas Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2016-05-02 įsakymu Nr. ĮV-354.
- 5) Ypatingą dėmesį skirti kapinių, kur yra daug Lietuvai nusipelnusių žmonių kapų, meniniu požiūriu vertingų antkapinių paminklų bei senųjų žydų kapinių sutvarkymui.
- 6) Būtina įrengti informacines nuorodas į kapines. Tvarkyti vertingus meniniu požiūriu antkapinius paminklus senosiose kapinėse.
- 7) Geriausiai atspindinčias regiono savitumą senąsias kapines, reikšmingiausias Lietuvos ir regiono istorijai kapavietes, pažymintčius svarbius Lietuvai ir regionui įvykius, meniniu požiūriu vertingus paminklus ir mažosios architektūros objektus įtraukti į turistines trasas.

Archeologijos, mitologijos objektai:

Šių objektų tvarkybai nustatoma konservavimo kryptis (Lietuvos teritorijos Bendrasis planas, str. 21). Yra patikslinti daugelio archeologinių vietų duomenys, pastoviai buvo vykdomi archeologiniai tyrimai. Archeologijos objektai yra tvarkomi ir pritaikomi lankymui. Bubių piliakalnio su gyvenvietę kompleksui parengtas Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkymo planas. Būtina vadovautis šio projekto sprendiniais. Piliakalniai, taip pat, yra svarbūs Šiaulių rajono turizmo ištekliai. Turistiniai maršrutai rajone apima piliakalnius. Statomi standai, nuorodos, leidžiami žemėlapiai. Sutvarkyti ir kt. piliakalniai. Rajone dar yra archeologijos, mitologijos objektų, kuriems reikia tikslinti duomenis, tvarkyti ir pritaikyti lankymui. Nepažeidžiant mitologijos ir archeologijos objektų vertingųjų savybių, turi būti išsaugotas unikalus kraštovaizdis, objektų vizualinė reikšmė.

Prioritetą taikyti kraštovaizdiniu, istoriniu požiūriu reikšmingiausiems objektams, formuojantiems rajono identitetą, patenkantiems į turizmo ir rekreacinės veiklos vystymo arealus. Prioritetinis yra Jurgaičių piliakalnio – Kryžių kalno tvarkymas ir priežiūra – būtina išsaugoti autentišką aplinką, ieškoti būdų jo tinkamam sakralinės erdvės eksponavimui, mažinti komercializaciją, sudaryti galimybes piliakalnio ir gyvenvietės tyrimui archeologijos mokslo metodais. Archeologijos ir mitologijos objektai tvarkomi išsaugant unikalų kraštovaizdį, objektų vizualinę reikšmę, pagal apsaugos reglamentus ir tvarkybos projektus. Pritaikymas moksliniams tyrimams, viešajam pažinimui ir naudojimui (kultūriniam – pažintiniam turizmui, edukacijoms, renginiams, susijusiems su krašto istorija, kultūra).

Apsaugos įgyvendinimo ir stebėsenos principai. Šiaulių rajono kultūros paveldo apsauga turi būti realizuojama, jį pritaikant viešajam naudojimui, ir kultūriniam bei pažintiniam (vietiniam bei tarptautiniam) turizmui vystyti, kultūros puoselėjimui ir propagavimui. Rengiant kultūros paveldo tvarkybos projektus, numatyti

priemonės, didinančias jo patrauklumą, prieinamumą visuomenei. Savivaldybė turi organizuoti ir koordinuoti kultūrinį turizmą rajone. Būtina pritraukti investuotojus, norinčius pritaikyti kultūros vertybes šiandieniniam naudojimui – kultūrinėms, rekreacijos, komercijos, aptarnavimo, turizmo reikmėms, taip pat investuotojus, norinčius įsigyti ar išsinuomoti ilgesniam laikui ir galinčius restauruoti, atkurti kultūros paveldo vertybes. Kultūros paveldo išsaugojimui ir tausojančiam naudojimui labai svarbus informacijos sklaidimas ir visuomenės švietimas. Informacija turi būti visuomenei prieinama ir tinkamai pateikta. Reikia vystyti informacijos infrastruktūrą. Strategiškai patogiose vietose išdėstyti informacinės sistemos ženklus. Plėtoti informacijos apie kultūros paveldo objektus leidybą ir platinimą.

Pagrindinis Šiaulių rajono kultūros paveldo išsaugojimo prioritetas turi būti kultūros paveldo teritorijų ir atskirų objektų integravimas į rajono gyvenimą užtikrinimas, tinkamas naudojimas ir priežiūra. Šiaulių rajono kultūros paveldo apsaugos ir tinkamo panaudojimo sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringą) turi būti vykdoma pagal Nekilnojamojo kultūros paveldo stebėsenos taisyklės periodiškai ir detalai, atsižvelgiant į objektų būklę, teisinę priklausomybę, naudojimo būdą. Turi būti nustatomi objektų vertingąsias savybes naikinantys ar žalojantys veiksniai bei įgyvendinamos juos šalinančios priemonės. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas kultūrinio kraštovaizdžio, vizualinių ryšių su svarbiausiomis panoramų, siluetų apžvalgos vietomis išsaugojimui. Turi būti nuolat sekami svarbių kultūrinio kraštovaizdžio formantų - vizualiai reikšmingų rajono identitetui objektų vizualinės įtakos aplinkai pokyčiai. Būtina sekti minėtų objektų fizinę būklę ir fiksuoti jos pokyčius, šalinti veiksniai, galinčius fiziškai pakenkti jų teritorijoms ir statiniams, pvz. reguliuoti želdinių augimą, šalinti istorinius statinius ardančius želdinius. Fiksuoti netinkamo tvarkymo faktus. Nuolat turi būti stebima istorinių statinių ir jų kompleksų būklė, fiksuojami fizinės būklės, architektūrinio vaizdo, netinkamo aplinkos tvarkymo pasikeitimai. Būtina pastoviai sekti ypač pažeidžiamų objektų - medinių kryžių, stogastulpių, koplytstulpių, koplytėlių, paminklų būklę ir nedelsiant reaguoti į jų būklės pokyčius, laiku juos restauruoti.

Želdiniai, esantys kultūros paveldo teritorijose, turi būti įvertinami paveldosauginiu požiūriu, nustatius, kad jie turi kultūrinę vertę, saugomi, kaip sudarantys vieningą visumą su užstatymu ir išplanavimu. Turi būti pastoviai sekama jų fizinė būklė. Želdiniai turi būti pastoviai tvarkomi, atsižvelgiant į paveldosaugos reikalavimus.

5. GAMTINĖ APLINKA IR KRAŠTOVAIZDIS

5.1. Gamtinio karkaso formavimas

Bendrosios nuostatos. Šalies teritorijos gamtinio karkaso erdvinė koncepcija ir lokalizavimo modelis buvo nustatyti LR Seimo patvirtintame Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane. Šio modelio sudarymo principai remiasi 2001 m. priimtame LR Saugomų teritorijų įstatyme (Žin., 2001, Nr. 108-3902). Gamtinio karkaso nuostatuose (Žin., 2007, Nr. 22-858 ir vėlesnėse nuostatų redakcijose) įteisinta gamtinio karkaso sampratos geoekologinė koncepcija, pagrindiniai gamtinio karkaso planavimo, bei teritorijų naudojimo apribojimų nustatymo principai.

Pagal minėtus dokumentus – **gamtinis karkasas suprantamas kaip vientisas gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklas, užtikrinantis ekologinę kraštovaizdžio pusiausvyrą, gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, kitų aplinkosaugai svarbių teritorijų ar buveinių, taip pat augalų ir gyvūnų migraciją tarp jų.**

Gamtinio karkaso, kaip ekologinio kompensavimo funkciją realizuosiančios kraštovarkinės struktūros, nustatymo būtinumą formuoja šie siekiai:

- 1) sukurti vientisą, įvairaus hierarchinio lygmens gamtinių ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, užtikrinantį kraštovaizdžio geoekologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, sudaryti prielaidas biologinei įvairovei išsaugoti;
- 2) sujungti didžiausią ekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijai reikalingas teritorijas;
- 3) saugoti gamtinį, gamtinį - kultūrinį kraštovaizdį bei gamtinius rekreacinius išteklius;
- 4) didinti agrariškai degraduotų teritorijų miškingumą;
- 5) išlaikyti ir formuoti įvairiaamžę ir įvairiarūšę miškų medynų struktūrą;
- 6) optimizuoti, pagrįstai valdyti kraštovaizdžio urbanizacijos, technogenizacijos, bei žemės ūkio plėtrą.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorija išsiskiria unikalia geografine padėtimi, ji išsidėsčiusios skirtingų gamtinio kraštovaizdžio arealų sandūrose, tarp aukštumų ir lygumų, apima ir plynaukštes, ir ežerynus, ir slėnius. Savivaldybės teritorijoje yra išskiriamos visos trys gamtinio karkaso dalys – geoekologinės takoskyros, geosistemų vidinio stabilizavimo arealai ir migraciniai koridoriai. Dėl šios priežasties savivaldybės teritorija pasižyminti didele žemėveikslų sąskaida ir kraštovaizdžio įvairove. Tik teritorijose, kuriose vykdoma intensyvi žemės ūkio veikla, kraštovaizdžio ir biologinė įvairovė gerokai mažesnė. Paminėti faktai Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje sudaro gana palankias gamtiniam karkasui nustatytų uždavinių realizavimo sąlygas. Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos gamtinis karkasas yra ypač svarbi teritorinė daugiafunkcinė sistema, užimanti apie 60% visos savivaldybės teritorijos, ir užtikrinanti bendrą savivaldybės teritorijoje bei gretimose savivaldybėse esančių intensyvaus naudojimo agrarinių, miškingų-agrarinių ir urbanizuotų teritorijų ekologinį stabilumą, gyvybingumą, migracinių (medžiaginių, energetinių) ryšių su greta esančia gamtine aplinka nepertraukiamumą. Gamtinio karkaso elementų natūralumo, gyvybingumo užtikrinimas formuojant, gausinant ir gerinant jų kokybę, savo ruožtu pirmiausiai garantuoja aukštesnę gyvenamosios ir rekreacinės aplinkos kokybę, bei gamtinės aplinkos ekologinį stabilumą ateityje.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso paskirtis:

- suformuoti gamtinio - ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, kuris užtikrintų aplinkos sveikumą ir tinkamumą gyvenimui savivaldybės kaimiškose teritorijose, esamose ir naujai formuojamuose gyvenamosiose teritorijose. Taip pat suformuoti medžiaginius-energetinius ryšius su gretimai esančiomis gamtinėmis ir intensyviai antropogenizuotomis teritorijomis;
- sudaryti prielaidas esamai biologinei įvairovei išlaikyti ir gausinti;

- išsaugoti išlikusius nacionalinės, regioninės ir vietinės reikšmės natūralaus kraštovaizdžio fragmentus;
- išsaugoti esamus gamtinius ir kultūrinius rekreacinius išteklius, bei didinti jų estetinį potencialą;
- didinti planuojamos teritorijos žėlinių bei želdinių plotus, intensyviau urbanizuotose ir naujai urbanizuojamose rajono teritorijos dalyse;
- užtikrinti optimalų santykinai gamtinių ir technogenizuotų žemėveikslių ploto santykį naujai užstatomose teritorijos dalyse.

Gamtinį karkasą Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje formuoja šios pagrindinės dalys, iš kurių kiekviena naudojant kodavimo sistemą skirstomos pagal svarbą į nacionalinės, regioninės ir vietinės:

- 1) *Geoekologinės takoskyros;*
- 2) *Vidinio stabilizavimo arealai;*
- 3) *Migracijos koridoriai.*

Geoekologinės takoskyros (T1, T– teritorijų juostos, jungiančios ypatingą ekologinę svarbą bei jautrumą pasižyminčias vietas: upių aukštupius, vandenskyras, aukštumų ežerynus, kalvynus, pelkynus, karsto paplitimo ir požeminių vandenų intensyvaus maitinimo plotus. Jos skiria stambias gamtines geosistemas ir palaiko bendrąją gamtinio kraštovaizdžio pusiausvyrą.

Šiam gamtinį karkasą formuojančiam komponentui priskiriama Nacionalinės svarbos Šiaurės Lietuvos geoekologinė takoskyra bei regioninės svarbos Ventos - Lielupės mažųjų intakų, Ventos - Mūšos, Mūšos-Lielupės mažųjų intakų bei Dubysos-Nevėžio geoekologinės takoskyros, išsidėsčiusios daugiausiai ant molingų lygumų, moreninio bei fluvio-glacialinio gūbrio, smėlingo kalvyno ir molingos banguotos plynaukštės paviršiaus. Iš jų, atsižvelgiant į kraštovaizdžio formavimo kryptis, 37% teritorijos išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis (**D**). Likusiuose 63% teritorijos palaikomas ir stiprinamas kraštovaizdžio natūralumas (**E**) bei grąžinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai (**F**).

Vidinio stabilizavimo arealai (S, s) santykinai didelės gamtinės teritorijos (dauguma atveju intensyviai urbanizuotas teritorijas supantys miškų masyvai) užstatytą teritoriją pakraštiniame dalyje arba kiek toliau nuo jų, intensyviai generuojančios gamtinius medžiagų ir energijos srautus (deguonies produkcijai), kurie dažniausiai vyraujančių vėjų kryptimi migracijos koridoriais patenka į miesto vidinę dalį. Išoriniai ekologinio stabilizavimo arealai yra ypač reikšmingi urbanizuotose teritorijose generuojamo antropogeninio poveikio ekologiniam kompensavimui.

Šiam gamtinį karkasą formuojančiam komponentui Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje priskiriamos teritorijos, išsidėsčiusios daugiausia ant molingų lygumų, pakilumų paviršiaus, arba ant moreninio bei fluvio-glacialinio gūbrio. Jie įvardijami kaip regioninės svarbos Dirvonėnų bei vietinės (rajoninės) reikšmės Gubernijos, Šakynos, Pagervinės, Švedės-Gudelių vidinio stabilizavimo arealai.

Šiaulių rajono teritorijoje vidinio stabilizavimo arealai sudaro apie 21% nuo visos rajono teritorijos, arba apie 34% viso gamtinio karkaso užimamos teritorijos. Daugiausia natūralumo išlaikiusios vidinio stabilizavimo arealų dalys (**D**) užima 56% visų vidinio stabilizavimo arealų apimamo ploto. Pastarieji plotai reikalauja minimalaus įsikišimo, t.y. natūralaus kraštovaizdžio pobūdžio saugojimo ir išlaikymo. Antrojo tipo arealai užima apie 18% nuo viso vidinio stabilizavimo arealų ploto. Šiems teritorijoms būtinas esamo kraštovaizdžio natūralumo palaikymas ir stiprinimas (**E**). Trečiajai kraštovaizdžio formavimo kryptims, pagal kurias būtinas kraštovaizdžio natūralumą atkuriančių elementų grąžinimas ir gausinimas (**F**) priklauso 24% nuo visų vidinio stabilizavimo arealams priskirtų teritorijų.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje papildomai išskiriami išoriniai ekologinio kompensavimo arealai (s'). Šie arealai išskiriami intensyvios agrarinės veiklos zonose bei esančiose urbanizuotose bei planuojamose urbanizuoti

zonose. Šiuos išorinius ekologinio kompensavimo arealus rekomenduojama apželdinti mišku ar įveisti kitą daugiametę augmeniją. Išskirtieji arealai yra priskiriami silpno geoekologinio potencialo teritorijoms, kuriuose rekomenduojama grąžinti ir gausinti kraštovaizdžio natūralumą atkuriančius elementus (**F**). Išorinius ekologinio kompensavimo gamtinio karkaso elementus apželdinus mišku ar kita daugiamete augmenija, būtų silpninamas neigiamas antropogeninis poveikis, būtų gerinama požeminio vandens apsauga, želdinių įveisimas tarp paviršinio vandens telkinio ir dirbamos žemės, darytų reikšmingą teigiamą poveikį mažinant pasklidusios taršos poveikį paviršinio vandens telkinių vandens kokybei. Išoriniai ekologinio kompensavimo arealai padės suformuoti labiau koncentruotą ir geriau savo funkcijas atliekančią gamtinio karkaso sistemą ir tuo pačiu sudarys prielaidas žemės ūkio teritorijų našumo palaikymui ir jo ilgalaikiam užtikrinimui didinant žemės ūkio naudmenų plotų mozaikiškumą ekologiniu požiūriu jautriose vietose. Išorinių ekologinių kompensavimo arealų plotas sudaro apie 6141 ha arba apie 3 % padidina GK priskiriamų teritorijų plotą.

Migracijos koridoriai (M, m) didesni ar mažesni upių ir kitų vandentėkmių slėniai, kanalai, nedidelės užpelkėjusios dubumos suskaidytos natūraliomis ar dirbtinėmis vandentėkmėmis, ežerų ar tvenkinių virtinės, rinos, saulėniai ir kitos teritorijos, kurių dėka palaikoma intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita (teršalų išsklaidymas, švaraus oro pritekėjimas ir kt.) tarp urbanizuotos teritorijos vidinės dalies ir jos periferijoje esančių išorinių ekologinio stabilizavimo arealų.

Šiaulių rajono savivaldybės gamtiniame karkase išskiriami šie slėnių arba dubaklonių teritorijų ruožai:

- Regioninės svarbos Dubysos ir Ventos migracinių koridorių ruožai savivaldybės teritorijos centro vakarinėje ir pietvakarinėje dalyse;
- Vietinės (rajoninės) svarbos Ventos ir Mūšos intakai, esantys Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje – Švėtės, Šakynos, Kulpės, Juodupio, Šiladžio, Gergždo, Ringuvos, Kumulšos, Aunuvos, Paežerių, Vėkės, Švendrelio, Kruojos.

Šiaulių rajono teritorijoje migraciniams koridoriams priskirtos teritorijos užima 9,7% rajono, arba 16,3% viso gamtinio karkaso užimamos teritorijos. Iš jų 11% teritorijos išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis (**D**), o 31% migracijos koridoriams priskirtų teritorijų būtinas esamo kraštovaizdžio natūralumo palaikymas ir stiprinimas (**E**). Likusios 57 % teritorijos priskirtinos kitai kraštovaizdžio tvarkymo kryptims, kuri rodo santykinai žemą geoekologinio potencialo lygį, kuriuo remiantis būtinas natūralumą atstatančių kraštovaizdžio elementų grąžinimas ir gausinimas (**F**).

Siekiant gamtiniam karkasui priskiriamų teritorijų ekologinio optimizavimo, tikslinga didinti atskirų (stipriai agrariškai įsisavintų ir dėl to pažeistų) planuojamos teritorijos dalių sąskaidą ir miškingumą, užtikrinti agrariniuose plotuose išlikusių linijinio pobūdžio ir pavienių želdinių apsaugą, skatinti jų atkūrimą ir gausinimą. Detaliai lokalizuoto gamtinio karkaso formavimo politikos ir funkcinėse zonose numatytų kraštovaizdžio formavimo kryptų realizavimo įmanoma siekti šiais pagrindiniais būdais:

- 1) palaikant fizinių bei juridinių asmenų teikiamas gamtinio kraštovaizdžio natūralumo didinimo iniciatyvas;
- 2) ieškant bei skatinant gamtinio kraštovaizdžio natūralumo didinimo iniciatyvas bei investicijas;
- 3) gamtinio kraštovaizdžio natūralumo didinimo iniciatyvų aktyvus organizacinis bei finansinis rėmimas, galimai realizuojamas per mokestines lengvatas.

Gamtinio karkaso reglamentas teritoriškai diferencijuojamas pagal į jo sudėtį patenkančių žemės naudmenų ūkines kategorijas. Gamtinio karkaso teritorijose skatinama veikla, kuria užtikrinama kraštovaizdžio ekologinė pusiausvyra, saugomas natūralus kraštovaizdžio pobūdis, palaikoma ir didinama gamtinė įvairovė, vykdomi rekultivacijos bei reatūralizacijos darbai. Leidžiama veikla, kuri užtikrina kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, atkuria pažeistas ekosistemas ir yra vykdoma pagal teritorijų planavimo darbuose įtvirtintas nuostatas.

5.1.1. lentelė. Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso struktūra.

Gamtinio karkaso sudėtinės dalys	Plotas (ha)	Ploto dalis (%) nuo savivaldybės teritorijos GK ploto	Ploto dalis (%) nuo savivaldybės teritorijos ploto
GEOEKOLOGINĖS TAKOSKYROS (T1, T)			
T1	24050,97	21,13	13,31
T	33347,07	29,30	18,45
Viso	57398,04	50,43	31,76
VIDINIO STABILIZAVIMO AREALAI (S, s, s')			
S	17544,44	15,41	9,71
s	15159,91	13,32	8,39
s'	6141,45	5,41	3,40
Viso			
MIGRACINIAI KORIDORIAI (M, m)			
M	7834,47	6,89	4,33
m	9724,17	8,54	5,38
Viso	17558,64	15,43	9,71
VISAS GK	113802,48	100	62,97

Kiekvienoje iš paminėtų Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje lokalizuotų gamtinio karkaso dalių teoriškai galimi keturi skirtingi gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo krypčių tipai (D;E;F;G). Ši GK teritorijų tvarkymo tipų grupė siejasi su gamtinėmis ar santykinai gamtinėmis skirtingu laipsniu antropogeniškai paveiktomis teritorijomis, kur tvarkymo tipai sudėlioti gamtinio karkaso teritorijos dalių geoekologinio potencialo mažėjimo ir atitinkamai teritorijų natūralumą atstatančių priemonių intensyvėjimo linkme.

5.1.2. lentelė. Gamtinio karkaso tvarkymo tipų struktūra Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje

Gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo tipai	Plotas (ha)	Ploto dalis (%) nuo savivaldybės teritorijos GK ploto	Ploto dalis (%) nuo savivaldybės teritorijos ploto
D	46455	40,82	25,71
E	36487	32,06	20,19
F	30228	26,56	16,72
G	633	0,56	0,35
Visas GK	113876	100	62,97

D. Natūralus kraštovaizdžio pobūdžio palaikymas ir saugojimas. Gamtinio karkaso teritorijų dalys, kuriose išlaikomas ir stiprinamas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis. Šio tipo GK teritorijos dažniausiai išskiriamos didžiausią natūralumą išlaikiusiose (dažniausiai miškingose), mažiausiai antropogeniškai paveiktose Šiaulių rajono savivaldybės teritorijose, taip pat teritorijose, patenkančiose į saugomų teritorijų sudėtį. Šio tipo arealus ištisai, arba su nedideliais atvirų plotų tarpais dengia natūrali sumedėjusių augalų danga. Pastariesiems arealams būdingi mažiausi priežiūros ir planuojamų pokyčių mastai. Jiems būtinas esamos augalijos dangos struktūros ir jos natūralumo išsaugojimas. **D** tvarkymo tipo arealai – Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso elementai, išsidėstę kompleksinės apsaugos saugomose teritorijose ir perspektyvoje susijęs su racionalaus subalansuoto miškų ūkio vedimu, optimalios amžiaus struktūros išlaikymu, miškų regeneracinio potencialo išsaugojimu, rekreacinio naudojimo reguliavimu bei nustatyto režimo užtikrinimu šiose zonose įsteigtoms saugomoms teritorijoms. Šios zonos įvardijamos kaip *patikimo geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijos*.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Pagrindinė šių teritorijų naudojimo kryptis yra tausojantis miškų ūkis. Taip pat veikla susijusi su racionalių šalutinių miško išteklių panaudojimu. Poilsinis turizmas rekreaciniu požiūriu atraktyviose vietose, derinant naudojimo pobūdį su konkrečių teritorijų naudojimo reglamentu. Mišku neapaugusiose teritorijos dalyse, kurių šiam tvarkymo tipui priskirtose teritorijose yra mažai - ekologinio - tausojančio žemės dirbimo sistemos diegimas.

E. Natūralaus kraštovaizdžio pobūdžio atstatymas (*Esamo kraštovaizdžio natūralumo palaikymas ir stiprinimas*). Gamtinio karkaso ir (ar) želdynų sistemos dalys, kuriose būtinas natūralių kraštovaizdžio komponentų atstatymas ir gausinimas. Šio tipo gamtinio karkaso reglamentavimo ir tvarkymo arealai yra netolygiai išsidėstę Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos dalyje, mišrios žemės naudmenų mozaikos teritorijose, kuriose kaitaliojasi miškų ir žemės ūkio naudmenos. Arba pereinamosiose juostose tarp gamtinių požiūriu degraduotų agrarinių ir natūralių miško naudmenų, smarkiai pakeistos arba pažeistos gamtinės struktūros miškuose, jaunuolnyuose, ir paupiuose. Nagrinėjamos teritorijos atveju, tai vidutiniškai ir silpnai agrarizuoti molingų lygumų paviršiai, taip pat pavienės rajono teritorijoje tekančių upių ir upelių slėnių (Ventos, Vėkės, Žižmos,) atkarpos. Šiuos arealus reikėtų laikyti silpnai arba itin silpnai urbanizuotais, tačiau dėl šiuo metu vykdomos ar kadaise vykdytos žemės ūkio veiklos jie yra netekę natūralios sumedėjusios arba žolinės augmenijos arba ji išlikusi tik fragmentiškai. Šių teritorijų tvarkymas yra kur kas sudėtingesnis, nes reikalingas tiek esamų funkcijų suderinimas, o taip pat ir atkuriamosios priemonės gamtinės struktūros galioms stiprinti. Čia būtini dideli performavimo mąstai susiję su pirminės natūralios augmenijos struktūros atkūrimu – medžių įveisimu, savaiminės renatūralizacijos skatinimu, didinant sumedėjusios augmenijos plotus ir tuo pačiu žemės ūkio naudmenų sąskaidą. Sumedėjusios augmenijos plotų gausinimą būtina derinti su kraštovaizdžio estetinių savybių formavimu ir išlaikymu. Šias zonas tikslinga įvardinti *riboto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijomis*.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Svarbiausia šių teritorijų naudojimo kryptis yra vidutinio stambumo ir smulkus ūkis su ganyklinės žemdirbystės (pieno ūkiai ir galvijų auginimas), daržininkystės, sodininkystės specializacijomis. Esami ūkiai palaipsniui turėtų būti orientuojami į ekologinius ar pereinamojo tipo tvaraus ūkininkavimo (kaimo turizmo arba agroturizmo) ūkius. Dalis dirbamų žemių laipsniškai verčiamos į pievas ir ganyklas. Užtikrinamas didesnis natūralių ir kanaluotų vandentėkmių apsaugos zonų plotis. Didinama stambių dirbamų laukų masyvų sąskaida įveisiant apsaugines želdinių grupes bei juostas, formuojant dirbtines pelkes (biogeninių medžiagų kaupimo baseinus). Galimas miškingumo didinimas mažiau našių, taip pat didelio drėgnumo (su silpnai funkcionuojančia ar nefunkcionuojančia sausavimo sistema) žemių sąskaita, apželdinant ir savaiminės renatūralizacijos keliu, jei tai pagerintų ekologines ir estetiškes kraštovaizdžio savybes.

F. Gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai agrarinėse teritorijose.

Gamtinio karkaso ir (ar) želdynų sistemos dalys, kuriose būtinas natūralių kraštovaizdžio komponentų atstatymas ir gausinimas. Šio tipo gamtinio karkaso tvarkymo ir reglamentavimo arealai užima tarpinę padėtį tarp urbanizuotų ir natūralių plotų. Pastarasis tvarkymo tipas dažniausiai taikytinas žmogaus ūkinės veiklos stipriai pakeistose ir gamtiniu požiūriu pažeistose gamtinio karkaso teritorijos dalyse. Šios zonos susiformavo dėl netolygaus žemės naudojimo, pažeidžiant ekologinę pusiausvyrą, nesilaikant racionalių gamtonaudos reikalavimų. Šiose GK tvarkymo zonose kraštovaizdžio formavimas susijęs su natūralios gamtinės aplinkos atkūrimu ir nauju ekologizuoto požiūriu taikymu naudojant teritorijas, Šiaulių rajono teritorijos dalyse palietusi nedidelę dalį regioninės ir vietinės svarbos vidinio stabilizavimo arealų, ir didesnę dalį regioninės ir rajoninės svarbos migracijos koridoriams priskirtų teritorijų. Šias zonas, konstatuojant esamą situaciją galima būtų įvardinti *silpno ir pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso teritorijomis*.

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Būtinas orientavimasis ir laipsniškas perėjimas prie vidutinio stambumo ir smulkus ūkio su ganyklinės žemdirbystės, daržininkystės, sodininkystės specializacijomis. Skatintinas ekologinių – agroturizmo ūkių kūrimas. Šiose teritorijose būtinas žemėnaudos sąskaidos didinimas įveisiant įvairaus dydžio želdinių juostas bei grupes ar masyvus, taip pat dirbtinių pelkių ir vandens telkinių formavimas. Būtinas teritorijos

miškingumo didinimas dirbtinai apželdant ir savaiminės renatūralizacijos keliu, naudojamų mažai našių ir nenaudojamų žemių sąskaita, jei tai pagerintų ekologines ir nepakenktų estetinėms kraštovaizdžio savybėms. Šiai zonai būtini didžiausi žemėnaudos struktūros pakeitimai ir žemės dirbimo sistemos perorientavimo mastai.

G. Kraštovaizdžio natūralumą ir gyvybingumą atstatančių elementų integravimas ir atkūrimas pažeistose teritorijose. Gamtinio karkaso ir (ar) želdynų sistemos dalys, kuriose būtinas natūralių kraštovaizdžio komponentų atstatymas ir gausinimas. Taip pat ne gamtinio karkaso teritorijose siūlomi išskirti išoriniai ekologinio kompensavimo arealai intensyvios agrarinės veiklos zonose. Stipriai pažeisto (degraduoto) gamtinio karkaso teritorijos – beveik nemiškingi, nepelkėti, nevandeningi, antropogeniškai stipriai pakeisti dirbtinių žemėveikslių plotai (pievos, dirbami laukai, kompaktiškai urbanizuotos teritorijos).

Teritorijų ūkinio naudojimo pobūdis. Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje lokalizuotos tokio tipo gamtinio karkaso dalys (beveik visais atvejais migracijos koridorių dalys kertančiuose tankiai urbanizuotas miestelių teritorijas) nustato svarbiausius teritorinius gamtinio kraštovaizdžio išsaugojimo prioritetus, pagrindines kraštovarkos kryptis ir priemones, kurių sėkmingas įgyvendinimas būtinas bendrai planuojamos teritorijos ekologinei pusiausvyrai palaikyti. Gamtinio karkaso funkcinėse dalyse išskirtų tvarkymo zonų nuostatas sunkiausia realizuoti sankirtose su urbanizuotomis, planuojamomis urbanizuoti ar intensyvaus žemės ūkio teritorijomis. Tokiais atvejais reikėtų ieškoti alternatyvių sprendimų tenkinančių skirtingų funkcinių zonų nuostatas.

5.2. Saugomų teritorijų ir kraštovaizdžio apsaugos reikalavimai

Bendrają Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos gamtinio kraštovaizdžio įvairovės (jo geogenetinio fondo) apsaugos sistemą užtikrina pagal LR saugomų teritorijų įstatymą įsteigtos kompleksinės saugomos teritorijos (jų dalys) – Kurtuvėnų regioninis parkas ir Ventos regioninis parkas. Be šių teritorijų Šiaulių rajone ypač saugomas teritorijas dar atstovauja 30 gamtinių ir kompleksinių draustinių, didesnė dalis Gubernijos miško biosferos poligono (18,032 tūkst. ha) ir 52 gamtos paveldo objektai (24 iš jų įsteigti savivaldybės).

Valstybinių parkų teritorijos pagal gamtos ir kultūros vertybes, jų pobūdį, apsaugos formas ir panaudojimo galimybes yra suskirstyti į funkcines zonas – konservacines (rezervatai, draustiniai), apsaugines, rekreacines ir ūkines. Kraštovaizdžio apsaugos, naudojimo ir tvarkymo reikalavimai nustatomi saugomų teritorijų tvarkymo planuose (planavimo schemose), kurie yra svarbiausi saugomų teritorijų apsaugą ir tvarkymą reglamentuojantys dokumentai, galimų negatyvių procesų ribojimo garantas. Be patvirtintos kraštovaizdžio tvarkymo strategijos esančiuose regioniniuose parkuose yra daug sudėtingiau užtikrinti reikiamą vertybių apsaugą. Gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugą vykdančių konservacinių teritorijų, esančių Šiaulių rajono savivaldybėje, suvestinė, pateikiama lentelėje (5.2.1 lentelė).

5.2.1.lentelė. Gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugą vykdančios konservacinės teritorijos Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje.

Eil. Nr.	Kategorija Pavadinimas	Plotas (ha)	Apsaugos tikslai
Regioniniai parkai			
1.	Kurtuvėnų	8741,70 (17266,09)	Išsaugoti Kurtuvėnų ežeringo miškingo kalvyno kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes.
2.	Ventos	236,42 (9833,65)	Išsaugoti Ventos paslėnių kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes
Biosferos poligonai			

3.	Gubernijos miško	18032,28 (22469,82)	Išsaugoti Gubernijos miško ekosistemą, ypač siekiant išlaikyti mažojo erelio rėksnio (<i>Aquila pomarina</i>) populiaciją teritorijoje
Hidrografiniai draustiniai			
4.	Dubysos-Ventos perkaso	439,56 (570,47)	išsaugoti Ventos–Dubysos senslėnį su perkasu
Botaniniai draustiniai			
5.	Gudmoniškės	8,6 (107,54)	išsaugoti Gudmoniškės (Pūstpelkės) pelkę ir melsvojo mėlityno bendrijas su augalais, įrašytais į Lietuvos Raudonąją knygą: raktažolėmis pelenėlėmis, vienalapiais gedučiais, dvilapiais purvuoliais, gausiomis gegūnių rūšimis
6.	Švendrės	262,48	išsaugoti Rytų Žemaitijai būdingą pelkių ir miško augalijos kompleksą
Botaniniai-zoologiniai draustiniai			
7.	Padubysio	545,04	išsaugoti nykstančius ir retuosius augalus (pūkuotąsias apuokes, paprastuosius burbulius, dėmėtąsias gegūnes) ir jų augavietes, retąsias vabzdžių rūšis (didžiuosius puikiažygius, marmurinius auksavabalius, juoduosius apolonus, auksuotąsias šaškytes)
8.	Pabijočių	153,6 (191,68)	išsaugoti pelkinį kompleksą su būdingomis Žemaičių aukštumai biocenozėmis, retaisiais augalais, įrašytais į Lietuvos Raudonąją knygą: stačiais atgiriais, paprastosiomis tuklėmis, gegūnėmis) ir savita entomofauna (auksuotosiomis šaškytėmis, nendrinukais, pelkiniais šerdinukais)
9.	Gelžės	949,07	išsaugoti Gelžės pelkę su apypelkiu, turinčią didelę botaninę ir zoologinę vertę
10.	Tyrulių	436,9 (3698,56)	išsaugoti atsistatantį pelkinį biotopą su retų rūšių paukščiais
11.	Rėkyvos	787,89	Saugoti Rėkyvos apyežerio pelkinį kompleksą su būdinga augalija ir gyvūnija
Entomologiniai draustiniai			
12.	Vijuolių	69,98	išsaugoti Gubernijos miško entomofauną su retomis vabzdžių rūšimis
Geomorfologiniai draustiniai			
13.	Šilkalnių	286,22 (772,94)	išsaugoti raiškų Ventos vidurupio senslėnį su ypač retu Žemaitijai paslėnio erozinio raguvyno kompleksu
14.	Šakynos	963,20	išsaugoti Šiaurės Lietuvai būdingos rumbėtos moreninės lygumos fragmentą
15.	Vijurkų	0,25 (396,20)	išsaugoti Dubysos aukštupio slėnio atkarpą su ryškiausiu eroziniu kalvynu dešiniajame krante
16.	Varputėnų	288,89	išsaugoti Ventos vidurupio žemumos reljefą su Varputėnų ozais
Telmologiniai draustiniai			
17.	Bulėnų	115,31	išsaugoti pelkinį kompleksą su būdingomis Žemaičių aukštumai biocenozėmis.
18.	Karniškių	0,16 (229,78)	išsaugoti Ventos vidurupio lygumai būdingą Gerkiškių pelkę
Kraštovaizdžio draustiniai			
19.	Vainagių	237,82 (1844,20)	išsaugoti Vainagių mišką, Vainagių, Lestoniškio, Ešerinio ežerus, Vainagių–Šoniuko–Galvydiškės–Smirdelės pelkes, natūralias Šonos, Šonelės, Šventjonio ir Smirdelės upelių vagos atkarpas, natūralų Vainagių upelį, taip pat vieną aukščiausių, mažai performuotą fluvioglacialinių procesų, moreninį masyvą su ryškiu sudėtingos konfigūracijos kloniu ir Vainagių piliakalni

20.	Svilės	0,0004 (247,57)	Išsaugoti antropogenizuotą, geomorfologiniu ir hidrografiniu požiūriais vertingą, stambiai kalvotą, daubotą, moreninio masyvo kraštovaizdį su unikaliu hidrogeologiniu gamtos paminklu – Svilės šaltiniais ir eolinėmis reljefo formomis
21.	Ventos	236,42 (1605,35)	Saugoma Ventos slėnio kraštovaizdžio etalonas su raiškiai gilinamosios ir šoninės erozijos suformuotu Ventos slėniu, unikali Papilės jūros periodo atodanga, Papilės 15-kamienė liepa, kiti gamtos ir kultūros paveldo objektai, Papilės miestelio senosios dalies urbanistinė struktūra.
22.	Raudos	1135,87	išsaugoti Raudos upelio ištakas su Raudinuko ežeru, Raudos klonį, suformuotą ledyninių tirpsmo vandenų, ryškiausių Sodeliukų moreninio gūbrio dalį, ryškų Dirvonų kanjoninio tipo klonį ir Paraudžių erozinį kalvyną su archeologinėmis vertybėmis
23.	Pageluvio	444,72	išsaugoti vaizdingą Pageluvio kraštinių moreninių darinių bei prieleidyninio baseino aplygintą ruožą su liekaniniais ir termokarstiniais Šermukšnyno, Raudinuko, Širvos, Kurtuvos, Dubuko, Barsukyno, Geluvos ežerėliais, taip pat retuosius augalus (tridantes bazanijas, bukalapes saulašares, skėstalapius paparčius) ir kultūros paveldą.
24.	Girnikų	309,78	išsaugoti aukštai iškylantį Dubysos slėnio atkirstą moreninį masyvą su Girnikų kalnu
Genetiniai draustiniai			
25.	Linartų	26,3	išsaugoti pušų populiacijų genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šių populiacijų atsikūrimą arba atkūrimą jų dauginamąja medžiaga
26.	Sodeliukų	43,56	išsaugoti pušų populiacijų genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šių populiacijų atsikūrimą arba atkūrimą jų dauginamąja medžiaga
27.	Draskų miško beržo	5,19	Išsaugoti Draskų miško karpotojo beržo (<i>Betula pendula</i> Roth.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga
28.	Tryškių miško juodalksnio I	9,31	Išsaugoti Tryškių miško juodalksnio (<i>Alnus glutinosa</i> (L) Gaertn.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga
29.	Tryškių miško juodalksnio II	7,6	Išsaugoti Tryškių miško juodalksnio (<i>Alnus glutinosa</i> (L) Gaertn.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga
30.	Užšilės miško beržo	18,65	Išsaugoti Užšilės miško karpotojo beržo (<i>Betula pendula</i> Roth.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga
31.	Padarbos miško pušies	10,75	Išsaugoti Padarbos miško paprastosios pušies (<i>Pinus sylvestris</i> L.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga
32.	Pusgudžių miško uosio	8,5	Išsaugoti Pusgudžių miško paprastojo uosio (<i>Fraxinus excelsior</i> L.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga
33.	Šilelių miško pušies	14,01	Išsaugoti Šilelių miško paprastosios pušies (<i>Pinus sylvestris</i> L.) populiacijos genetinę įvairovę kintančios aplinkos sąlygomis ir užtikrinti šios populiacijos atsikūrimą arba atkūrimą jos dauginamąja medžiaga

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje yra 52 gamtos paveldo objektai (24 iš jų įsteigti savivaldybės) (5.2.2. lentelė). Šiaulių rajono savivaldybės bendrajame plane pasiūlymai dėl naujų gamtos paveldo objektų steigimo neteikiami. Tai būtų specialaus aplinkosauginio planavimo dokumentų tikslas.

5.2.2. lentelė. Valstybės saugomi gamtos paveldo objektai Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje.

Eil. Nr.	Pavadinimas	Vietovė, saugoma teritorija
Geomorfologiniai objektai		
1	Barsukyno ozas	Pageluvio mšk., Kurtuvėnų regioninis parkas, Pageluvio kraštovaizdžio draustinis
Geologiniai objektai		
2	Bulėnų I akmuo	Šiaulių r. sav. Bubių sen., Bulėnų k., Šiaulių miškų urėdijos Kurtuvėnų g-jos (8 kv., 61 skl.) teritorija, Bulėnų miškas, Kurtuvėnų regioninis parkas, Bulėnų telmologinis draustinis
3	Laumės akmuo (Šiaulių r. sav.)	Šiaulių r. sav. Kuršėnų kaimiškoji sen., Kuršėnų miškų urėdijos Šaukėnų g-jos (1 kv.) teritorija, Varputėnų miškas, Varputėnų valstybinis geomorfologinis draustinis
4	Linartų akmuo	Šiaulių r. sav. Bubių sen., Šiaulių miškų urėdijos Kurtuvėnų g-jos (16 kv., 13 skl.) teritorija, Žadvainių miškas, Kurtuvėnų regioninis parkas, Linartų genetinis draustinis
5	Urkuvenų akmuo	Šiaulių r. sav. Kuršėnų kaimiškoji sen., Kuršėnų miškų urėdijos Šaukėnų g-jos (1 kv.) teritorija, Varputėnų miškas, Varputėnų valstybinis geomorfologinis draustinis
6	Martyno akmuo	Šiaulių r. sav. Kuršėnų kaimiškoji sen., Kuršėnų miškų urėdijos Šaukėnų g-jos (10 kv.) teritorija, Skaistgirio miškas, Šilkalnių valstybinis geomorfologinis draustinis
7	Bulėnų II akmuo	Šiaulių r. sav. Bubių sen., Bulėnų k., Šiaulių miškų urėdijos Kurtuvėnų g-jos (1 kv., 50 skl.) teritorija, Bulėnų miškas, Kurtuvėnų regioninis parkas
Botaniniai objektai		
8	Paežerių liepų alėja	Šiaulių r. sav.
9	Bubių tuopos	Šiaulių r. sav. Bubių sen., Bubių k.
10	Kybarčių ąžuolas	Šiaulių r. sav. Kužių sen., Kybarčių k.
11	Pusbaublių liepa	Šiaulių r. sav. Kuršėnų kaimiškoji sen., Kuršėnų miškų urėdijos Gedinčių g-jos 6 kv., 21 skl.) teritorija, Pusbaublių miškas
12	Riškaičių maumedis	Šiaulių r. sav. Šakynos sen., Riškaičių k.
13	Laisvučių daugiakamienė liepa	Šiaulių r. sav. Bubių sen., Laisvučių k., Kurtuvėnų regioninis parkas
14	Riškaičių ąžuolas	Šiaulių r. sav. Šakynos sen., Riškaičių k.
15	Šilėnų liepa	Kuršėnų kaimiškoji sen., Šilėnų k.
16	Visgirdų ąžuolas	Šiaulių r. sav. Šiaulių kaimiškoji sen., Aukštelkės k.
17	Pociškės pušis	Bubių sen., Girnių k., Kurtuvėnų regioninis parkas
18	Dugnų ąžuolas	Šiaulių r. sav. Kuršėnų kaimiškoji sen., Kuršėnų miškų urėdijos Paežerių g-jos (3 kv.) teritorija, Dugnų miškas
19	Paežerių ąžuolas	Šiaulių r. sav. Kuršėnų kaimiškoji sen., Kuršėnų miškų urėdijos Paežerių g-jos (16 kv.) teritorija, Paežerių miškas
20	Daugėlių II ąžuolas	Šiaulių r. sav., Kuršėnų m. sen., Kuršėnų m., Daugėlių miško parkas, Kuršėnų miškų urėdijos Gulbinų g-jos (264 kv., 23 skl.) teritorija

21	Daugėlių I ažuolas	Šiaulių r. sav., Kuršėnų m. sen., Kuršėnų m., Daugėlių miško parkas, Kuršėnų miškų urėdijos Gulbinų g-jos (264 kv., 23 skl.) teritorija
22	Daugėlių III ažuolas	Šiaulių r. sav., Kuršėnų m. sen., Kuršėnų m., Daugėlių miško parkas, Kuršėnų miškų urėdijos Gulbinų g-jos (264 kv., 23 skl.) teritorija
23	Kulnio ažuolas	Gruzdžių sen., Dargaičių k.
24	Zuikiškės ažuolas	Šiaulių r. sav. Bubių sen., Šiaulių miškų urėdijos Kurtuvėnų g-jos (311 kv.) teritorija, Paraudžių miškas, Kurtuvėnų regioninis parkas
25	Agailių liepa	Kuršėnų kaimiškoji sen., Agailių k.
26	Bubių šešiakamienė eglė	Šiaulių r. sav. Bubių sen., Šiaulių miškų urėdijos Kurtuvėnų g-jos (353 kv.) teritorija, Paraudžių miškas, Kurtuvėnų regioninis parkas, Raudos kraštovaizdžio draustinis
27	Dirvonų kaštonas	Šiaulių r. sav. Bubių sen., Dirvonų k., Šiaulių miškų urėdijos Kurtuvėnų g-jos (65 kv., 5 skl.) teritorija, Kurtuvėnų regioninis parkas
28	Milvydų ažuolas	Šiaulių r. sav. Kuršėnų m. sen., Kuršėnų m., Stoties g. 87
29	Pavenčių ažuolas	Šiaulių r. sav. Kuršėnų m. sen., Kuršėnų m., Stoties g. 91

Vertingiausi gamtos paveldo objektai, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. kovo 20 d. nutarimu Nr. 311 „Dėl gamtos paminklų paskelbimo“ (Žin., 2000, 24 – 621) paskelbti *gamtos paminklais*.

5.3. Biologinės įvairovės apsauga

Bendrają Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos biologinės įvairovės (genetinio fondo) apsaugos sistemą užtikrina speciali pagal LR Saugomų teritorijų įstatymą įsteigtų saugomų teritorijų sistema bei su ja koordinuojamas ir jai subordinuojamas pagal Europos Sąjungos paukščių (EEC 79/409) ir buveinių (EEC 92/43) Direktyvas pradėtas formuoti europinę biologinę svarbą turinčių Natura 2000 teritorijų tinklas. Nacionalinę ST sistemą perdengiančio Europos ekologinio tinklo *Natura 2000* teritorijos yra paukščių apsaugai svarbios teritorijos (PAST) ir buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST). Neskaitant valstybinių ypač saugomų teritorijų tinklo, Šiaulių rajono teritorija padengta „Natura 2000“ teritorijomis, jungiančiomis trapiusias ir vertingiausias natūralias buveines bei rūšis, kurios ypatingai svarbios visos Europos biologinei įvairovei. Šio tinklo idėja kilo siekiant apsaugoti buveines ir rūšis nuo išnykimo intensyvėjant žemės naudojimui. Pastarasis ekologinis tinklas perdengia didžiąją Šiaulių rajono saugomų teritorijų dalį. Šiuo metu Šiaulių rajone yra 12 buveinių apsaugos teritorijų (5.3.1. lentelė.), bei 3 paukščių apsaugai svarbios teritorijos (5.3.2. lentelė.). visos NATURA 2000 teritorijos yra dabartinių Šiaulių rajone esančių saugomų teritorijų sudėtyje (regioninių parkų, biosferos poligono ir draustinių).

5.3.1. lentelė. *Natūra 2000, buveinių apsaugos teritorijos Šiaulių savivaldybės teritorijoje.*

Eil. Nr	Vietovės pavadinimas	Plotas (r. ribose) ha.	Pastabos dėl vietovių, atitinkančių gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, ribų	Vertybės, dėl kurių atrinkta vietovė ⁽¹⁾
1	LTSIA0003 Bulėnų pelkė	115,3	Ribos sutampa su Kurtuvėnų regioninio parko Bulėnų telmologinio draustinio ribomis	3150 Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis; 7120 Degradavusios aukštapelkės; 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 91D0 Pelkiniai miškai
2	LTSIA0002 Pagėluvio ežerynas	132,01	Patenka į Kurtuvėnų regioninį parką (dalis Pagėluvio kraštovaizdžio draustinio)	3160, Natūralūs distrofiniai ežerai; 7110, Aktyvios aukštapelkės; 7140, Tarpinės pelkės ir liūnai; 9010, Vakarų taiga; 9080, Pelkėti lapuočių miškai; 91D0, Pelkiniai miškai

3	LTSIA0007 Dubysos upės slėnis ties Bazilionais	58,66	Ties Bazilionais patenka į Kurtuvėnų regioninį parką	6430, Eutrofiniai aukštieji žolynai; 6450, Aliuvinės pievos
4	LTSIA0001 Lygė	153,6	Ribos sutampa su Kurtuvėnų regioninio parko Pabijočių ir liūnai; 7210 Žemapelkės su šakotąja rataityte; 7230 Šarmingos žemapelkės; 9010 Vakarų taiga; 9080 Pelkėti lapuočių miškai; 91D0 Pelkiniai miškai; Dvilapis purvuolis	
5	LTAKM0006 Ventos upės slėnis aukščiau Papilės	38,41	Teritorija patenka į Ventos regioninį parką (dalis Ventos kraštovaizdžio draustinio)	6210, Stepinės pievos; 6430, Eutrofiniai aukštieji žolynai; 6450, Aliuvinės pievos; 6510, Šienaujamos mezofitų pievos; 9180, Griovų ir šlaitų miškai; 91F0, Paupių guobynai
6	LTSIA0006 Varputėnų miškas	288,9	Ribos sutampa su Varputėnų valstybinio geomorfologinio draustinio ribomis	Vėjalandė šilagėlė
7	LTAKM0002 Ventos upė	5,7	Patenka į Ventos regioninį parką (dalis Purvėnų geomorfologinio, Ventos kraštovaizdžio draustinių, taip pat dalis ekologinės apsaugos, rekreacinio ir gyvenamojo prioriteto zonų).	Kartuolė; Ovalioji geldutė; Ūdra; Upinė nėgė; Paprastasis kirtiklis
8	LTSIA0005 Rėkyvos pelkė	1043,89	Į šią teritoriją patenka Rėkyvos botaninis-zoologinis draustinis	9080, Pelkėti lapuočių miškai; 7110 Aktyvios aukštapelkės; 7120 Degradavusios aukštapelkės; 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; Auksuotoji šaškytė; Kūdrinis pelėausis
9	LTKEL0015 Gudmoniškės pelkė	5,3	Dalis Šilkalnių geomorfologinio draustinio	7140, Tarpinės pelkės ir liūnai; 7160, Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniuotos pelkės; 7230, Šarmingos žemapelkės; Dvilapis purvuolis
10	LTSIA0004 Paraudžių miškas	100,93	Patenka į Kurtuvėnų regioninį parką (dalis Paraudžių geomorfologinio ir dalis Raudos kraštovaizdžio draustinių bei dalis parko rekreacinės zonos)	9010, Vakarų taiga; 9050, Žolių turtingi eglynai; 9080, Pelkėti lapuočių miškai; 91D0, Pelkiniai miškai
11	LTSIA0008 Gelžės miškas	949,07	Ribos sutampa su Gelžės botaninio-zoologinio draustinio ribomis	91E0 Aliuviniai miškai; 9080 Pelkėti lapuočių miškai; 9050 Žolių turtingi eglynai; 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai; 6270 Rūšių turtingi smilgynai; 9020 Plačialapių ir mišrūs miškai
12	LTSIA0009 Švendrės miškas	262,48	Ribos sutampa su Švendrės botaninio draustinio ribomis	9080 Pelkėti lapuočių miškai; 9050 Žolių turtingi eglynai

5.3.2. lentelė. Paukščių apsaugai svarbios teritorijos Šiaulių savivaldybės teritorijoje.

Eil. Nr.	Lietuvos Respublikos saugomos teritorijos arba jų dalys	Paukščių apsaugai svarbi teritorija	Aptinkama europinės svarbos saugomų rūšių paukščių; teritorijos svarba migruojantiems paukščiams	Pastabos dėl paukščių apsaugai svarbios teritorijos ribų
1.	Tyrulių botaninio-zoologinio draustinis	LTRADB005 Tyrulių pelkė	Didžiųjų baublių (Botaurus stellaris), švygždų (Porzana porzana); migruojančių gervių (Grus grus) sankauptų vietos apsaugai	Ribos sutampa su Tyrulių botaninio-zoologinio draustinio ribomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. gruodžio 29 d. nutarimu Nr. 1486
2	Ventos kraštovaizdžio draustinis	LTAKMB002 Ventos upės slėnis	Griežlės (Crex crex), tulžių (Alcedo atthis) apsaugai	Ribos nustatomos pagal planą (LR aplinkos ministro 2014 m. kovo 14 d. įsakymo Nr. D1-284, 30 priedas)
3	Gubernijos miško biosferos poligonas	LTSIAB001 Gubernijos miškas	Mažųjų erelių rėksnių (Aquila pomarina) apsaugai	Ribos sutampa su Gubernijos miško biosferos poligono ribomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 10 d. įsakymu Nr. D1-629

Europos Bendrijos svarbos buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų tvarkymo ypatumus nustato Vyriausybės patvirtinti Bendrieji buveinių ar paukščių apsaugai svarbių teritorijų nuostatai (Žin., 2004, Nr. 41-1335; 2006, Nr. 44-1606). Biologinės įvairovės apsaugos plėtojimo pagrindimas reikalauja gana detalių, savivaldybės bendrojo plano rengimo užduotims nepriklausančių, teritorijos botaninių bei zoologinių tyrimų ir jo apimtyje negali būti įvykdomas. Todėl tikslinga tik perteikti kompleksinei gamtinio kraštovaizdžio įvairovės apsaugai skirtus pasiūlymus, turinčius vidines nuostatas biologinės įvairovės apsaugai stiprinti bei galimus koordinacinius pasiūlymus dėl geresnio esamos gamtinės įvairovės apsaugos sistemos suderinimo. Savivaldybės lygmenyje būtų aktualu parengti teritorijos kompleksinį biologinės įvairovės įvertinimą, išskiriant atskirus gamtinius kompleksus, kuriuose yra saugomų ir retų rūšių bei inicijuojant savivaldybės saugomų draustinių ir /ar gamtos paveldo objektų steigimą.

5.4. Kraštovaizdžio tvarkymo zonos ir jų reglamentai

Šiaulių rajono savivaldybės teritorija kraštovaizdžio morfologiniu požiūriu (pagal gamtinį ir bendrąjį kraštovaizdžio pobūdį) dalinama į atskiras dalis – kraštovaizdžio tvarkymo zonas. Kiekvienai skirtingai kraštovaizdžio tvarkymo zonai būdingas savitas organiškai susiklostęs ar dirbtinai suformuotas kraštovaizdžio naudojimo pobūdis, kuris sąlygojamas savitos žemėveikslių (žemės naudmenų) struktūros ir skirtingo žemės naudmenų tarpusavio santykio. Kiekvienam skirtingam kraštovaizdžio morfologinės struktūros tipui formuojama reglamentų sistema susidedanti iš skirtingų tvarkymo priemonių derinio. Pagrindiniame Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano brėžinyje lokalizuotos kraštovaizdžio tvarkymo zonos apibūdinamos trinariu indeksu, kuris parodo kraštovaizdžio pobūdį, esamą jo naudojimo intensyvumą, nuo kurio priklauso numatomų tvarkymo krypčių ir priemonių pobūdis. Atskiroms teritorijos dalims numatomos tvarkymo priemonės apibūdinamos per tvarkymo strategijas, kurios nusako teritorijos naudojimo pobūdį bei intensyvumą.

m3L

m – Bendrasis kraštovaizdžio pobūdis; **3** – Kraštovaizdžio naudojimo pobūdis;
L – Kraštovaizdžio gamtinio pagrindo pobūdis

Šiaulių rajono savivaldybės teritorija pagal gamtinį pagrindą yra gana skirtinga. Rajono teritorijoje, ypač šiaurinėje ir centrinėje jo dalyse vyrauja molingų lygumų (**L'**), molingų banguotų lygumų (**L''**), smėlingų banguotų lygumų (**L**) žemėvaizdžiai, kuriuos skiria upių slėniai (**S**). Rajono vakarinėje ir pietinėje dalyse kraštovaizdžio struktūra kinta ir čia jau vyrauja plynaukščių – molingų banguotų pakilumų (**B'**), moreninio bei fluvioglacialinio gūbrio (**G**) žemėvaizdžiai. Vidurio Žemaičių mažai miškingame agrariniame kalvyne aptinkami smėlingų kalvynų (**K**), ežerų (**E'**), ežeruočių duburių (**E**) bei senslėnių (**S'**) žemėvaizdžiai.

Pagal esamo ir planuojamo naudojimo pobūdį Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje identifikuojami šie kraštovaizdžio tipai: 2 – *konservacinis-tausojantis*; 3 – *tausojantis*; 4 - *tausojantis-intensyvus*; 5 – *intensyvus-konservacinis*; 6 – *intensyvus*.

Siektinas kraštovaizdžio kokybės tikslas – kiekvienam skirtingo tipo kraštovaizdžio teritoriniam vienetui nustatomas formuotinas jų struktūros etalonas, atitinkantis šalyje turimus, viešąjį interesą atspindinčius visuomenės ekologinės, ekonominės sąmonės standartus bei moksliskai pagrįstus kraštovaizdžio struktūros rodiklius, kurie užtikrintų jos ekologinį tvarumą, psichologinį komfortiškumą ir socialinį-ekonominį žemėnaudos racionalumą.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo bendrųjų sprendinių rengimo stadijoje laikomasi Nacionaliniame kraštovaizdžio tvarkymo plane taikytų metodologinių kraštovaizdžio tvarkymo strategijų išskyrimo nuostatų. Kraštovaizdžio tvarkymo strategijų zonų sistemos kūrimo metodinį pamatą formuoja šios žemiau išvardintos principinės planuojamo kraštovaizdžio kategorijos:

- 1) *intensyviai antropogeniškai keičiamas ir technogenizuojamas kraštovaizdis urbanistinio karkaso centruose, antropogeninės įtakos arealuose bei urbanistinės integracijos jungtyse;*
- 2) *vyraujančio intensyvaus naudojimo agrarinių ir miškingų teritorijų kraštovaizdis;*
- 3) *vyraujančio tausojančio naudojimo agrarinių ir miškingų teritorijų kraštovaizdis gamtinio karkaso įtakos arealuose;*
- 4) *vyraujančio konservacinio naudojimo prioriteto kraštovaizdis arealuose su gausiais konservacinę vertę turinčiais gamtiniais bei kultūriniais teritoriniais kompleksais.*

Kraštovaizdžio tvarkymo strategijų zonos yra išskiriamos, remiantis esamos būklės erdvinės analizės duomenimis (išvadamis), įvertinus svarbiausių funkcinių prioritetų pasiskirstymą rajono teritorijoje, teritorijos naudojimo ir apsaugos santykinį laipsnį, o taip pat vadovaujantis:

- 1) Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos įvairaus hierarchinio rango kraštovaizdžio morfologinių vienetų (ruožų, sričių, rajonų) gamtinio ir sukultūrinimo pobūdžio vertinimu, atliktu esamos būklės analizės rengimo metu. Tai sudaro prielaidas objektyviau teritoriškai diferencijuoti plotus pagal jų vystymo intensyvumą bei naudojimo režimo pobūdį;
- 2) Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos kraštovaizdžio vizualinės struktūros tipų ir estetinio potencialo vertinimu schema (Nacionalinis kraštovaizdžio tvarkymo planas), padedanti formuoti kraštovaizdžio tvarkymo zonų vizualinio reguliavimo nuostatas;
- 3) Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos gamtinio karkaso lokalizacija ir jo geoekologinio potencialo vertinimu, leidžiančiu, teritoriniu atžvilgiu, objektyviau numatyti teritorijos vystymo intensyvumą, ypač tausojančio naudojimo zonas bei nustatyti šių teritorijų naudojimo režimo pobūdį;
- 4) Patvirtintais kompleksiniais (bendrąsiais) planais;
- 5) Patvirtintais saugomų teritorijų kraštovaizdžio tvarkymo planais;
- 6) Valstybinių parkų kraštovaizdžio struktūros schemomis.

Remiantis Nacionaliniu kraštovaizdžio planu bei jį atitinkamai detalizuojant bei konkretizuojant stambesniame mastelyje, pagal teritorijos vystymo strategijos pobūdį, Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje nustatomos tokios kraštovaizdžio tvarkymo strategijos:

SAUGANČIO IR TAUSOJANČIO NAUDOJIMO STRATEGIJŲ GRUPĖ

VYRAUJANČIOS KONSERVACINĖS APSAUGOS STRATEGIJŲ GRUPĖ

B. 2 – integruotos konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų kryptis

VYRAUJANČIO REKREACINIO NAUDOJIMO STRATEGIJŲ GRUPĖ

C. 3b - rekreacinio naudojimo ir funkcinės konversijos reglamentų kryptis

VYRAUJANČIO TAUSOJANČIO BIOPRODUKČINIO NAUDOJIMO STRATEGIJŲ GRUPĖ

D. 4a - tausojančio bioprodukcinio naudojimo ir konservacijos reglamentų kryptis

D. 4c - tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų kryptis

D. 4d - bioprodukcinio naudojimo ir dalinės konservacijos reglamentų kryptis

INTENSYVAUS NAUDOJIMO STRATEGIJŲ GRUPĖ

VYRAUJANČIO INTENSYVAUS BIOPRODUKČINIO NAUDOJIMO STRATEGIJŲ GRUPĖ

E. 5 - Intensityvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų kryptis

VYRAUJANČIO URBANISTINIO VYSTYMO STRATEGIJŲ GRUPĖ

F. 6a - Ekstensyvos urbanizacijos strategija

VYRAUJANČIO TECHNOLOGINIO VYSTYMO STRATEGIJŲ GRUPĖ

G. 7a - Infrastruktūros ir pramonės kompleksų formavimo strategija

G. 7b - Kasybos vystymo strategija

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje išskiriami šie bendrieji kraštovaizdžio pobūdžiai:

Miškingas kraštovaizdis (m) :

(miškas 90 – 100%; agrarinių naudmenų 0 – 10%)

m2 – Miškingas kraštovaizdis su kraštovaizdžio vertybes išsaugančiu konservacinio-tausojančio pobūdžio naudojimu.

m3 – Miškingas kraštovaizdis su tausojančio pobūdžio kraštovaizdžio ekologinę apsaugą užtikrinančiu naudojimu.

m5 – Miškingas kraštovaizdis su intensyvaus-konservacinio pobūdžio kraštovaizdžio ekologinę apsaugą užtikrinančiu naudojimu.

Šių teritorijų (*m2*, *m3* ir *m5*) kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su ypatingą konservacinę bei rekreacinę vertę turinčių teritorijų tvarų naudojimą ir vertybių išsaugojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų (**B_2**) ir vyraujančio tausojančio bioprodukcinio naudojimo (**D_4a**) strategijų tipais. Integruotos konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų formavimo strategija Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano atveju taikoma esamo Kurtuvėnų regioninio parko teritorijai bei daliai GK komponentų, esančių miškingose teritorijose, kurių tvarkymas siejamas ne tik su ekologinių reikalavimų laikymusi, kraštovaizdžio gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimu, bet ir su ekstensyvos (atskiris atvejais ir intensyvos) rekreacijos bei pažintinio turizmo plėtra, intensyvaus bioprodukcinio ūkio santykinės reikšmės mažėjimu, prioritetą teikiant tausojančio bioprodukcinio ūkio vystymui. Šios teritorijos turi patikimą, retesniais atvejais ribotą geoekologinį potencialą. Jų perspektyvinis naudojimas siejamas su mažo intensyvumo dažniausiai su natūralaus (gamtinio) pobūdžio pokyčiais. Esant ribotam geoekologiniam potencialui ir pagrįstam poreikiui, būtina taikyti mažo intensyvumo tvarkymo priemonės, susijusias su natūralaus (gamtinio) pobūdžio pokyčiais (apmiškinimas savaiminės renatūralizacijos būdu).

ma6 - *Miškingas kraštovaizdis su intensyvaus naudojimo pobūdžiu.* Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su intensyviu bioprodukcinį naudojimą skatinančių tvarkymo reglamentų (**E_5**) formavimo strategija. Šiaulių rajono savivaldybėje šios teritorijos išskiriamos stipriai agrarizuotose zonose esančiuose miškų masyvuose, kuriuose rekomenduojama išlaikyti intensyviu bioprodukcinį naudojimą, ieškant optimalių šios veiklos realizavimo formų, užtikrinant racionalų ir efektyvų turimų išteklių naudojimą (dirvožemio derlingumo ir produktyvumo išlaikymą), bei aplinkosauginių reikalavimų laikymąsi orientuotą į hidrologinių ir biologinių resursų apsaugą.

Miškingas agrarinis kraštovaizdis (ma):

(miškas 50 – 70%; agro 30 – 40%; urbo 0 – 5%)

ma3 – *Miškingas agrarinis kraštovaizdis su tausojančio pobūdžio kraštovaizdžio ekologinę apsaugą užtikrinančiu naudojimu.* Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**D_4c**). Tai racionalų kraštovaizdžio naudojimą ir rekreacinės aplinkos apsaugą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija, taikoma nedideliuose miškingo agrarinio kraštovaizdžio plotuose priskirtuose gamtinio karkaso teritorijoms. Šių teritorijų perspektyvinis naudojimas siejamas su intensyviais didesnės apimties funkciniais pokyčiais susijusiais su teritorijų natūralizavimu įvairiomis priemonėmis mažinant agrarizacijos intensyvumą. Taip pat taikytinos priemonės susijusios su kraštovaizdžio horizontalios sąskaidos didinimu esamų miškų masyvų pakraščiuose. Agrariškai įsavitų plotų mozaikiškumo didinimu įveisiant apsauginius želdinius, o taip pat su ramaus pobūdžio rekreacinio turistinio naudojimo (gamtinis, pažintinis, ekologinis turizmas) svarbos augimu.

ma4 – *Miškingas agrarinis kraštovaizdis su tausojančio intensyvaus pobūdžio teritoriniu požiūriu diferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu.* Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**D_4c**) ir vyraujančio rekreacinio naudojimo strategijos reglamentų tipu (**C_3b**) taikomu savivaldybės teritorijoje – Paežerių ežero teritorijoje ir Dubysos upės slėnyje, Kurtuvėnų regioniniame parke esanti rekreacinio prioriteto zona. Tai didelę aplinkosauginę ir rekreacinę vertę turinčių teritorijų tvarų naudojimą ir gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija. Ji orientuota į integruotų konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų formavimą. Ši reglamentų kryptis miškingame agrariniame kraštovaizdyje nustatyta Šiaulių rajono savivaldybės teritorijose, kuriose būtina derinti konservacinius, rekreacinius ir miškų ūkinės veiklos interesus, užtikrinti prioritetinę kraštovaizdžio vertybių apsaugą, sudaryti sąlygas ekstensyvios žemdirbystės fragmentų apsaugai, užtikrinti esamų miškų plotų ir juose esančios biologinės įvairovės apsaugą formuojant ir išlaikant didesnę dalį pribrešančių ir gamtinės brandos amžių pasiekusių miškų. Laikantis nurodyto žemės mišku apaugusių ir atvirų naudmenų santykio, būtina išlaikyti esamą kraštovaizdžio vaizdingumo pobūdį.

ma5 – *Miškingas agrarinis kraštovaizdis su intensyvaus-konservacinio pobūdžio kraštovaizdžio ekologinę apsaugą užtikrinančiu naudojimu.* Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**D_4d**), taikomu savivaldybės teritorijoje esančio, žymesnių ekologinių ribojimų nekeliančiu esamu Gubernijos miško biosferos poligonu. Tausojančio naudojimo arealų vystymas turi atitikti palaikomojo vystymo sampratą, kuri įpareigoja adaptuoti esamą naudojimą, atsižvelgiant į vietos gamtinio pagrindo specifiką ir laikantis ekologinių teritorijos tvarkymo reikalavimų. Vieni iš pagrindinių tikslų turėtų būti gamybinių procesų ekologizavimo, kraštovaizdžio ekologinės pusiausvyros užtikrinimo ir palaikymo siekimas. Skatinamas agroželdinių sistemos kūrimas gamtinio karkaso teritorijose, bendro teritorijos miškingumo didinimas.

ma6 – *Miškingas agrarinis kraštovaizdis su intensyvaus naudojimo pobūdžiu.* Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**D_4c**) užtikrinančiu didelę aplinkosauginę ir rekreacinę vertę turinčių teritorijų tvarų naudojimą, gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimą. Šio tipo zonose būtina derinti konservacinius, rekreacinius ir miškų ūkinės veiklos interesus,

užtikrinant prioritetinę kraštovaizdžio vertybių apsaugą, miškų plotų ir juose esančios biologinės įvairovės apsaugą, formuojant ir išlaikant didesnę dalį pribrešančių ir gamtinės brandos amžių pasiekusių miškų. Rekreaciniu požiūriu atraktyviose vietose būtina didinti kraštovaizdžio vaizdingumą. Taip pat, esant galimybėms, didinti jo pražvelgiamumo savybes, formuojant naujas panoramines perspektyvas upių slėnių bei ežerų duburių kryptimi. Tuo pačiu, šias teritorijas būtina susieti su linijiniais rekreacinės infrastruktūros elementais (automobilių, dviračių ir pėsčiųjų keliais). Taip pat *ma6* teritorijų tvarkymas siejamas su intensyviu bioprodukcinių naudojimui skatinančių tvarkymo reglamentų (**E_5**) formavimo strategija. Šiaulių rajono savivaldybėje šios teritorijos išskiriamos stipriai agrarizuotose zonose esančiuose miškų masyvuose, kuriuose rekomenduojama išlaikyti intensyviu bioprodukcinių naudojimui, ieškant optimalių šios veiklos realizavimo formų, užtikrinant racionalų ir efektyvų turimų išteklių naudojimą (dirvožemio derlingumo ir produktyvumo išlaikymą), bei aplinkosauginių reikalavimų laikymąsi, orientuotą į hidrologinių ir biologinių resursų apsaugą. Šių arealų vystymas turi atitikti palaikomojo vystymo sampratą, įpareigojančią adaptuoti esamą naudojimą, laikantis aplinkosauginių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą. Reikėtų vengti, ypač didelio ploto, žemės ūkio naudmenų formavimo. Išsaugoti esamus miško plotus, skatinti žemės ūkio naudmenų fragmentaciją, formuojant apsaugines želdinių juostas palei žemėvaldų ribas ir (arba) hidrografinius objektus

Miškingas pelkėtas kraštovaizdis (mt):

(miškas 70 – 90%; pelkė ir ežeras 10 – 30%)

mt2 – *miškingas pelkėtas kraštovaizdis su kraštovaizdžio vertybes išsaugančiu konservacinio-tausojančio pobūdžio naudojimu.* Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas Šiaulių rajono teritorijoje siejamas su integruotos konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentais (**B_2**). Tai ypač didelę aplinkosauginę ir tuo pačiu rekreacinę vertę turinčių teritorijų tvarų naudojimą ir gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija. Ji orientuota į integruotą konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentų formavimą: Ši reglamentų kryptis nustatyta Šiaulių rajone esančioje kompleksinės apsaugos teritorijoje, santykinai natūralaus bei mažai sukultūrinto pobūdžio miškingo pelkėto kraštovaizdžio plotuose. Šioje teritorijoje būtina derinti konservacinius, rekreacinius, miškų interesus, užtikrinti prioritetinę draustiniuose esančių kraštovaizdžio vertybių apsaugą, užtikrinti esamų miškų plotų ir juose esančios biologinės įvairovės apsaugą vėlinant kirtimo amžių, formuojant ir išlaikant didesnę dalį pribrešančių ir gamtinės brandos amžių pasiekusių miškų. Planuojamos tvarkymo zonos atžvilgiu taikytinas perspektyvinis naudojimas siejamas su mažu intensyvumu ir apimties funkciniais pokyčiais.

mt3 – *miškingas pelkėtas kraštovaizdis su tausojančio pobūdžio teritorijos naudojimu.* Šios teritorijos kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su vyraujančio tausojančio bioprodukcinių naudojimo (**D_4a**) strategijų tipu. Šiaulių rajono teritorijoje ši reglamentų kryptis taikoma daliai GK komponentų, esančių miškingose-pelkėtose teritorijose, kurių tvarkymas siejamas ne tik su ekologinių reikalavimų laikymusi, kraštovaizdžio gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimu, bet ir su ekstensyvos (atskirais atvejais ir intensyvos) rekreacijos bei pažintinio turizmo plėtra, intensyvaus bioprodukcinių ūkio santykinės reikšmės mažėjimu. Šios teritorijos turi patikimą geoekologinį potencialą. Jų perspektyvinis naudojimas siejamas su mažu intensyvumu dažniausiai su natūralaus (gamtinio) pobūdžio pokyčiais. Esant ribotam geoekologiniam potencialui ir pagrįstam poreikiui, būtina taikyti mažo intensyvumo tvarkymo priemones, susijusias su natūralaus (gamtinio) pobūdžio pokyčiais (apmiškinimas savaiminės reatūralizacijos būdu).

mt4 – *miškingas pelkėtas kraštovaizdis su tausojančio-intensyvaus pobūdžio kraštovaizdžio ekologinę apsaugą užtikrinančiu naudojimu.* Šios teritorijos kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su vyraujančio tausojančio bioprodukcinių naudojimo (**D_4a**) strategijų tipu. Šiaulių rajono teritorijoje ši reglamentų kryptis taikoma Gelžės botaninio-zoologinio draustinio teritorijai ir GK vidinio stabilizavimo arealui, besiribojančiam su minėtu draustiniu. Teritorijų tvarkymas siejamas ne tik su ekologinių reikalavimų laikymusi, kraštovaizdžio gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimu, bet ir su ekstensyvos (atskirais atvejais ir intensyvos) rekreacijos bei pažintinio turizmo

plėtra, intensyvaus bioproductinio ūkio santykinės reikšmės mažėjimu. Šios teritorijos turi patikimą geoekologinį potencialą. Jų perspektyvinis naudojimas siejamas su mažo intensyvumo dažniausiai su natūralaus (gamtinio) pobūdžio pokyčiais. Esant ribotam geoekologiniam potencialui ir pagrįstam poreikiui, būtina taikyti mažo intensyvumo tvarkymo priemonės, susijusias su natūralaus (gamtinio) pobūdžio pokyčiais (apmiškinimas savaiminės renatūralizacijos būdu).

mt5 – miškingas pelkėtas kraštovaizdis su intensyvaus-konservacinio pobūdžio kraštovaizdžio ekologinę apsaugą užtikrinančiu naudojimu. Šios teritorijos kraštovaizdžio tvarkymas didžiaja dalimi siejamas su vyraujančio tausojančio bioproductinio naudojimo (**D_4a**) strategijų tipu. Šiaulių rajono ši teritorija sutampa su GK nacionalinės svarbos geoekologinės takoskyros arealu, kurio dalyje reikalingas esamo kraštovaizdžio natūralumo palaikymas bei stiprinimas. Teritorijų tvarkymas siejamas ne tik su ekologinių reikalavimų laikymusi, kraštovaizdžio gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimu, bet ir su ekstensyvos (atskiris atvejais ir intensyvos) rekreacijos bei pažintinio turizmo plėtra, intensyvaus bioproductinio ūkio santykinės reikšmės mažėjimu. Šios teritorijos perspektyvinis naudojimas siejamas su mažo intensyvumo dažniausiai su natūralaus (gamtinio) pobūdžio pokyčiais.

Agrarinis miškingas kraštovaizdis (am)

(agro 50 – 70%; miškas 30 – 40%; urbo 0 – 5%)

am2 – agrarinis miškingas kraštovaizdis su kraštovaizdžio vertybes išsaugančiu konservacinio-tausojančio pobūdžio naudojimu.

Šios teritorijos kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio bioproductinio naudojimo ir konservacijos reglamentų tipu (**D_4a**) taikomu savivaldybės teritorijoje esančio Šakynos geomorfologinio draustinio teritorija. Tai ypač didelę aplinkosauginę ir rekreacinę vertę turinčių teritorijų tvarų naudojimą ir gamtinių ir kultūrinių vertybių išsaugojimą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija. Ji orientuota į integruotą konservacinę apsaugą ir rekreacinio naudojimo reglamentų formavimą. Šioje teritorijoje būtina derinti konservacinius, rekreacinius, ir miškų ūkinės veiklos interesus, užtikrinti prioritetinę kraštovaizdžio vertybių apsaugą, sudaryti sąlygas fragmentiškai pasireiškiančios ekstensyvos žemdirbystės fragmentų apsaugai, užtikrinti esamų miškų plotų ir juose esančios biologinės įvairovės apsaugą vėlinant kirtimo amžių, formuojant ir išlaikant didesnę dalį pribrežtančių ir gamtinės brandos amžių pasiekusių miškų. Laikantis nurodyto žemės mišku apaugusių ir atvirų naudmenų santykio, būtina išlaikyti esamą kraštovaizdžio vaizdingumo pobūdį.

am3 – agrarinis miškingas kraštovaizdis su tausojančio pobūdžio kraštovaizdžio ekologinę apsaugą užtikrinančiu naudojimu. Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio bioproductinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**D_4c**). Tai racionalų kraštovaizdžio naudojimą ir rekreacinę aplinkos apsaugą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategija, kuri Šiaulių rajono teritorijoje taikoma arealams, sutampantiems su riboto ir pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso bei ekologiškai jautrių aukštumų plotais su dominuojančiomis žemės ūkio naudmenomis. Šių teritorijų perspektyvinis naudojimas siejamas su vidutinio arba didelio intensyvumo bei apimties funkciniais pokyčiais. Visu pirma, su miškų ūkio raiškos intensyvumo didinimu, kraštovaizdžio horizontalios sąskaidos didinimu esamų miškų masių pakraščiuose, agrariškai įsavitų plotų mozaikiškumo didinimu, įveisiant apsauginius želdinius, o taip pat, su ramaus pobūdžio rekreacinio turistinio naudojimo (gamtinis, pažintinis, ekologinis turizmas) svarbos didinimu.

am6 – agrarinis miškingas kraštovaizdis su intensyvaus pobūdžio teritorijos naudojimu. Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su intensyvaus bioproductinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**E 5**). Tai intensyvaus bioproductinio naudojimo reglamentų formavimo strategija gamtiniu požiūriu palankiose žemdirbystei teritorijose (molingų lygumų arealuose). Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos išsidėsčiusios rytinėje ir šiaurės centrinėje rajono dalyse, siejamose su stipriai agrariškai įsavitomis lygumomis. Dėl tos priežasties šių arealų vystymas turi atitikti palaikomojo vystymo sampratą, įpareigojančią adaptuoti esamą naudojimą, laikantis aplinkosauginių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant

užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą. Reikėtų vengti, ypač didelio ploto, žemės ūkio naudmenų formavimo. Išsaugoti esamus miško plotus, skatinti žemės ūkio naudmenų fragmentaciją, formuojant apsaugines želdinių juostas palei žemėvaldų ribas ir (arba) hidrografiniais objektais. Fitomelioracijos ir hidrotechninių įrenginių pagalba formuoti pasklidusios taršos neutralizavimo priemonės (apsauginės želdinių juostos, biogenų akumuliacijos baseinai - kūdros).

Agrarinis ežerotas/upėras kraštovaizdis (ae/s)

(agro 40 – 60%; slėniai 30 – 50%; miškas 0 – 20%)

as4 – agrarinis upėtas kraštovaizdis su tausojančio-intensyvaus pobūdžio naudojimu. Šios teritorijos kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**E 5**). Tai intensyvaus bioprodukcinio naudojimo reglamentų formavimo strategija gamtiniu požiūriu palankiose žemdirbystei teritorijose (molingų lygumų arealuose). Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje šis arealas apima Švėtės ir Šakynos migracijos koridorių teritoriją. Šio arealo vystymas turi atitikti palaikomojo vystymo sampratą, įpareigojančia adaptuoti esamą naudojimą, laikantis aplinkosauginių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą. Reikėtų vengti, ypač didelio ploto, žemės ūkio naudmenų formavimo. Skatinti žemės ūkio naudmenų fragmentaciją formuojant apsaugines želdinių juostas palei žemėvaldų ribas ir (arba) hidrografiniais objektais.

Agrarinis kraštovaizdis (a)

(agro 80 – 90%; urbo 0 – 10%; miškas 0 – 20%)

a3 – agrarinis kraštovaizdis su tausojančio pobūdžio naudojimu. Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su tausojančio bioprodukcinio naudojimo (**D_4a**), tausojančio bioprodukcinio naudojimo (**D 4c**) ir bioprodukcinio naudojimo ir dalinės konservacijos (**D_4d**) reglamentų strategijų tipais. Tai racionalų kraštovaizdžio naudojimą ir rekreacinės aplinkos apsaugą užtikrinančių tvarkymo reglamentų formavimo strategijos, kurios Šiaulių rajono teritorijoje taikoma arealams sutampantiems su pažeisto ir stipriai pažeisto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso, bei ekologiškai jautrių kalvotų aukštumų ir slėnių plotais, kuriuose dominuoja žemės ūkio naudmenomis. Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas Šiaulių rajono teritorijoje taip pat siejamas ir su integruotos konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentais (**B_2**), išskirtais Kurtuvėnų regioninio parko ekologinės apsaugos zonoje, Dubysos upės slėnyje. Šių teritorijų perspektyvinis naudojimas siejamas su didelio intensyvumo bei apimties funkciniais pokyčiais. Visu pirma su intensyviai agrariškai įsavitų plotų ekologinio stabilumo didinimu, kuris gali būti siekiamas skatinant didinti žemės naudmenų fragmentaciją, formuojant apsaugines želdinių juostas palei žemėvaldų ribas ir (arba) hidrografiniais objektais. Fitomelioracijos ir hidrotechninių įrenginių pagalba formuoti pasklidusiuos taršos neutralizavimo priemonės (apsauginės želdinių juostos, biogenų akumuliacijos baseinai - kūdros).

a4 – agrarinis kraštovaizdis su tausojančio intensyvaus pobūdžio naudojimu. Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas Šiaulių rajono teritorijoje siejamas su integruotos konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentais (**B_2**) Kurtuvėnų regioninio parko ekologinės apsaugos zonoje ir vyraujančio rekreacinio naudojimo strategijos reglamentų tipu (**C_3b**) šiauriau Kurtuvėnų regioninio parko, aplink Bubių tvenkinį esančioje teritorijoje. Šio tipo kraštovaizdyje veikla orientuojama į kraštovaizdį tausojančias ūkinio naudojimo formas ir technologijas, prioritetą skiriant kraštovaizdžio mozaikai atkurti, jai palaikyti ir didinti, vengiant ypač didelio ploto žemės ir miško naudmenų formavimo, naudmenų kontūrus bei agrarinės veiklos kryptis derinant prie reljefo formų, kitų natūralių gamtinių ribų. Šių arealų vystymas turi atitikti palaikomojo ir tausojančio vystymo sampratą, įpareigojančia adaptuoti esamą naudojimą, laikantis ekologinių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir greta esančių, gamtiniu požiūriu vertingų, teritorijų apsaugą.

a6 – agrarinis kraštovaizdis su intensyvaus pobūdžio teritorijos naudojimu. Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su intensyvaus bioproductinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**E 5**). Tai intensyvaus bioproductinio naudojimo reglamentų formavimo strategija gamtiniu požiūriu palankiose žemdirbystei teritorijose. Pastarasis kraštovaizdžio naudojimo tipas išskiriamas rajono teritorijoje dalinai išskiriamas arealuose, kurie nėra gamtinio karkaso sudedamoji dalis. Šios teritorijos siejamos su stipriai agrariškai įsavitomis teritorijomis, dėl tos priežasties šių arealų vystymas turi atitikti palaikomojo vystymo sampratą, įpareigojančia adaptuoti esamą naudojimą, laikantis aplinkosauginių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą. Nedidelė dalis agrarinio kraštovaizdžio su intensyvaus pobūdžio teritorijos naudojimu teritorijų siejama su tausojančio bioproductinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**D 4c**), rajono teritorijoje išskiriamu į vakarus nuo Šiaulių miesto. Užtikrinant kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą reikėtų vengti, ypač didelio ploto, žemės ūkio naudmenų formavimo. Skatinti žemės ūkio naudmenų fragmentaciją, formuojant apsaugines želdinių juostas palei žemėvaldų ribas ir (arba) hidrografiniais objektais. Fitomelioracijos ir hidrotechninių įrenginių pagalba formuoti pasklidosios taršos neutralizavimo priemonės (apsauginės želdinių juostos, biogenų akumuliacijos baseinai - kūdros). Taip pat galimas ekstensyvos urbanizacija skatinimas.

Agrarinis mažai urbanizuotas kraštovaizdis (au')

(agro 60 – 80%; urbo 10 – 20%; miškas 0 – 20%)

au'4 – agrarinis mažai urbanizuotas kraštovaizdis su tausojančio intensyvaus pobūdžio teritoriniu požiūriu diferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu. Šių teritorijų tvarkymas siejamas su intensyvaus bioproductinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**E 5**) (Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje išskirtas į šiaurės vakarus nuo Šiaulių miesto) ir su integruotos konservacinės apsaugos ir rekreacinio naudojimo reglamentais (**B_2**) Kurtuvėnų regioninio parko ekologinės apsaugos ir rekreacinio prioriteto funkcinėse zonose. Šio tipo kraštovaizdyje veikla orientuojama į kraštovaizdį tausojančias ūkinio naudojimo formas ir technologijas, prioritetą skiriant kraštovaizdžio mozaikai atkurti, jai palaikyti ir didinti, vengiant ypač didelio ploto žemės ir miško naudmenų formavimo, naudmenų kontūrus bei agrarinės veiklos kryptis derinant prie reljefo formų, kitų natūralių gamtinių ribų. Taip pat leistina ekstensyvi gyvenamojo ir (arba) rekreacinio pobūdžio urbanizacija - vienkiemių formavimas. Šių arealų vystymas turi atitikti palaikomojo ir tausojančio vystymo sampratą, įpareigojančia adaptuoti esamą naudojimą, laikantis ekologinių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir greta esančių, gamtiniu ir kultūriniu požiūriu, vertingų teritorijų apsaugą.

Agrarinis urbanizuotas kraštovaizdis (au)

(agro 40 – 60%; urbo 40 – 60%; miškas 0 – 10%)

au4 - Agrarinis urbanizuotas kraštovaizdis su tausojančio intensyvaus pobūdžio naudojimu. Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas tiek su vyraujančio tausojančio (palaikomojo) vystymo prioriteto kraštovaizdžio tvarkymo strategijų reglamentavimo kryptimis (**C_3b, D_4c, D_4d**), tiek su vyraujančio intensyvaus (plėtojamojo) vystymo prioriteto kraštovaizdžio tvarkymo strategijų reglamentavimo kryptimis (**C_3c, E_5**). Šio tipo kraštovaizdyje veikla orientuojama į kraštovaizdį tausojančias ūkinio naudojimo formas ir technologijas, prioritetą skiriant kraštovaizdžio mozaikai atkurti, jai palaikyti ir didinti, vengiant ypač didelio ploto žemės ir miško naudmenų formavimo, naudmenų kontūrus bei agrarinės veiklos kryptis derinant prie reljefo formų, kitų natūralių gamtinių ribų. Taip pat leistina ekstensyvi gyvenamojo ir (arba) rekreacinio pobūdžio urbanizacija - vienkiemių formavimas. Teritorijose siekiama užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir greta esančių, gamtiniu ir kultūriniu požiūriu, vertingų teritorijų apsaugą.

au6 - Agrarinis urbanizuotas kraštovaizdis su intensyvaus pobūdžio teritoriniu požiūriu diferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu. Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su intensyvaus bioproductinio naudojimo reglamentų strategijos tipu (**E_5**). Tai intensyvaus bioproductinio naudojimo ir ekstensyvos urbanistinės plėtros

tvarkymo reglamentų formavimo strategija Šiaulių rajono teritorijoje numatyta pietvakariniame Šiaulių priemiestyje. Šio tipo kraštovaizdyje veikla orientuojama į kraštovaizdį tausojančias ūkinio naudojimo formas ir technologijas, prioritetą skiriant kraštovaizdžio mozaikai atkurti, jai palaikyti ir didinti, vengiant ypač didelio ploto žemės ir miško naudmenų formavimo, naudmenų kontūrus bei agrarinės veiklos kryptis derinant prie reljefo formų, kitų natūralių gamtinių ribų. Taip pat leistina ekstensyvi gyvenamojo ir (arba) rekreacinio pobūdžio urbanizacija - vienkiemių formavimas. Šių arealų vystymas turi atitikti tvaraus vystymo sampratą, kuri įpareigoja adaptuoti esamą naudojimą, laikantis ekologinių teritorijos tvarkymo reikalavimų, siekiant užtikrinti gamybinių procesų ekologiškumą, kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir greta esančių, gamtiniu ir kultūriniu požiūriu, vertingų teritorijų apsaugą.

Urbanizuotas kraštovaizdis (u)

(urbo 80 – 100%; miškas 0– 10%; agro 0 – 10%)

ue4 - *tausojantis kraštovaizdis su intensyvaus – tausojančio pobūdžio teritoriniu požiūriu diferencijuotu mišriu teritorijos naudojimu.* Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su ekstensyvios urbanizacijos reglamentų strategijos tipu (**F_6a**). Šiaulių rajono teritorijoje šiam kraštovaizdžio tipui priskiriami plotai, siejami su mažaaukščio užstatymo teritorijomis, kurių atskiros dalys ar visas plotas patenka į gamtinį karkasą. Joms nustatyti ekstensyvios urbanizacijos reglamentai, kurie užtikrina šiose kraštovaizdžio tvarkymo zonose mažesnę užstatymo tankį, žemesnę aukštingumą, atitinkamą priklausomųjų ir atskirųjų želdynų formavimą.

u6 - *Urbanistinis kraštovaizdis su intensyvaus pobūdžio teritorijos naudojimu.* Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su ekstensyvios urbanizacijos reglamentų strategijos tipu (**F 6a**). Šiaulių rajono teritorijoje šiam kraštovaizdžio tipui priskiriami plotai, siejami su mažaaukščio užstatymo gyvenvietėmis ne gamtinio karkaso teritorijose. Joms nustatyti ekstensyvios urbanizacijos reglamentai, kurie užtikrina šiose kraštovaizdžio tvarkymo zonose mažesnę užstatymo tankį, žemesnę aukštingumą, atitinkamą priklausomųjų ir atskirųjų želdynų formavimą.

Urbanizuotas upėtas kraštovaizdis (us)

(urbo 60 – 80%; ežerai/upės 20– 40%; miškas 0 – 10%)

ue4 - *Urbanistinis kraštovaizdis su intensyvaus pobūdžio teritorijos naudojimu.* Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su ekstensyvios urbanizacijos reglamentų strategijos tipu (**F 6a**). Šiaulių rajono teritorijoje šiam kraštovaizdžio tipui priskiriamos Kuršėnų miestas ir aplink jį esančios urbanizuoti siūlomos teritorijos, kuriose įvairiu tankiu ir aukštingumu užstatytas teritorijas pajvairina vandens telkiniai. Šio tipo kraštovaizdžiui nustatytas ekstensyvios urbanizacijos reglamentas, kuris užtikrina šiose kraštovaizdžio tvarkymo zonose mažesnę užstatymo tankį, žemesnę aukštingumą, atitinkamą priklausomųjų ir atskirųjų želdynų formavimą.

Industriinis technogenizuotas kraštovaizdis (i)

(techno 80 – 100%; miškas 0 – 20%)

i6 - *Urbanistinis kraštovaizdis su intensyvaus pobūdžio teritorijos naudojimu.* Šių teritorijų kraštovaizdžio tvarkymas siejamas su intensyvia infrastruktūros ir pramonės kompleksų formavimo reglamentų kryptimi (**G_7a**). Šiaulių rajono teritorijoje šiam kraštovaizdžio tipui priskiriami arealai esantys Šiaulių miesto šiaurės rytinėje dalyje, ties Kairiais, arealai ties keliu A12 ir geležinkelio linijos (Joniškio kryptimi). Taip pat arealai ties Kužiais, Kuršėnais ir Raudėnais, išsidėstę tarp kelio A11 ir geležinkelio linijos (Telšių kryptimi). Šio tipo kraštovaizdžiui nustatytas intensyvaus industrinio vystymo reglamentas, kuris užtikrina šios kraštovaizdžio tvarkymo zonos funkcijų tęstinumą ir atitinkamą priklausomųjų bei atskirųjų želdynų formavimą.

Pastaba: kraštovaizdžio tvarkymo zonų procentinė sudėtis yra rekomendacinio pobūdžio.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje, vadovaujantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo 1 priedo priedėliu „Vertingiausių Lietuvos kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų sąrašu“, nustatyti penki apžvalgos taškai, nuo kurių atsiveria vertingosios kraštovaizdžio panoramos:

1. Bubių piliakalnio apžvalgos vieta (koordinatės: x-445533, y-6192290);
2. Girnikų kalno regykla (Kurtuvėnų regioninis parkas) (koordinatės: x-439524, y-6192560);
3. Kartuvių kalno apžvalgos vieta (koordinatės: x-440205, y-6189300);
4. Kurtuvėnų piliakalnis (apžvalgos vieta) (koordinatės: x-440071, y-6188430);
5. Rimo kalnas (apžvalgos vieta) (koordinatės: x-439584, y-6187140);

Pažymėtina, kad apžvalgos taškų sąrašas gali būti nebaigtinis, reikalinga vadovautis aktualių jų sąrašu.

5.5. Naudingųjų iškasenų telkiniai

Šiaulių rajono teritorijoje esančių naudingųjų iškasenų telkinių eksploatavimo prioritizavimas atliekamas, įvertinant ir atsižvelgiant į kasybos veiklą limituojančius įstatymus (Žemės gelmių įstatymas, Saugomų teritorijų įstatymas, Miškų įstatymas) bei savalaikę naudingųjų iškasenų rinkos situaciją. Prioriteto tvarka, pirmiausiai eksploatuojami tie naudingųjų iškasenų telkiniai, kurių naudojimui yra mažiausiai apribojimų, o jų eksploatavimas galimai kelia mažiausiai aplinkosauginio pobūdžio konfliktų. Naudingųjų iškasenų eksploatavimas ir išnaudotų telkinių rekultivacija vykdoma, remiantis Žemės gelmių įstatymu bei kitais teisės aktais (2006 m. spalio 3d. įsakymas Nr. DI-444 „Dėl naudingųjų iškasenų išteklių naudojimo ir kontrolės tvarkos aprašo patvirtinimo“), taip pat ir konkrečiais naudingųjų iškasenų telkinių eksploatavimo ir rekultivacijos planais. Išnaudojus žemės gelmių išteklius, turi būti rekultivuojami, pagal galimybes atkuriant buvusias ekosistemas, o pažeistų plotų neturi būti daugiau negu turėtų būti pagal gavybos apimtį ir technologiją. Pagrindinės pažeistos žemės rekultivavimo ir tikslinio panaudojimo kryptys yra šios: miškų įveisimas; uoginių, vaistinių ir kitų naudingųjų augalų auginimas; vandens telkinių įrengimas; žemės ūkio naudmenos; statybos ir rekreacijos plotai; plotai natūralioms ekosistemoms bei biologinei įvairovei atsikurti ir jau atsikūrusiai biologinei įvairovei išsaugoti. Kiekvienu konkrečiu atveju kasybos plotų žemės rekultivavimo ir tikslinio panaudojimo kryptį apibūdina šio bendrojo plano keitimo kraštovaizdžio tvarkymo zonų nuostatos, funkcinis zonavimas, teritorijos naudojimo privalomieji reikalavimai.

Esami žemės gelmių išteklių telkiniai bei žemės gelmių telkiniai, kurie bus užregistruoti po bendrojo plano keitimo patvirtinimo ir nenurodyti šiuose bendrojo plano keitimo sprendiniuose, plotai tvarkomi ir veikla juose vykdoma vadovaujantis Žemės gelmių įstatymu, Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu, kitais šią veiklą reglamentuojančiais teisės aktais. Naudingųjų iškasenų telkiniai, esantys saugomose teritorijose, tvarkomi vadovaujantis ir Saugomų teritorijų įstatymu, kitais saugomas teritorijas reglamentuojančiais teisės aktais, specialiaisiais planais.

Pažymima, kad vadovaujantis Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo nuostatomis, žemės naudojimo apribojimai bet kokiai ūkinei veiklai taikomi tik aprobuotų (detaliai išžvalgytų) atviru kasybos būdu (nuo žemės paviršiaus karjeriais) išgaunamų žemės gelmių išteklių telkinių teritorijose, tačiau šie apribojimai netaikomi parengtiniai išžvalgytiems telkiniams ir naudingųjų iškasenų paplitimo prognozių plotų teritorijoms.

5.6. Želdynų sistema

Želdynų sistemą Šiaulių rajono savivaldybėje formuoja savivaldybės teritorijoje esantys 116 atskirųjų želdynų plotai, kurie užima apie 163 ha (sąrašą žr. 5.6.1. lentelėje). Dėl šio bendrojo plano keitimo mastelio, bendrojo plano keitimo grafiniėje dalyje atskirųjų želdynų teritorijos nevaizduojamos, tačiau rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus ar kitus projektus, turi būti išlaikomos, pagal poreikį tikslinamos.

5.6.1. Lentelėje pateikiamas atskirųjų želdynų sąrašas negali būti laikomas baigtiniu. Pagal poreikį, ateityje, gali būti formuojami nauji atskirieji želdynai vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės aktais, šio bendrojo plano keitimo sprendiniuose suformuotu funkcinio zonavimo reglamentavimu (didžiojoje dalyje funkcinių zonų sudaromos sąlygos paskirties keitimui į kitos paskirties žemę atskirųjų želdynų teritorijoms).

5.6.1. lentelė. Atskirieji želdynai Šiaulių savivaldybės teritorijoje.

Eil. Nr.	Seniūnija	Želdyno pavadinimas	Žemės sklypo adresas	Žemės sklypo plotas, ha	Želdynų plotas, ha	Žemės sklypo unikalus Nr.
1.	Bubių	Kurtuvėnų dvaro sodybos parkas	Parko g. 2, Kurtuvėnų mstl., Bubių sen.	6.11	6.11	4400-2050-6258
2.	Bubių	Bubių dvaro parkas (2 sklypas)	Bubių k., Bubių sen. (Dubysos g.)	0.47	0.47	4400-2046-2195
3.	Bubių	Bubių dvaro parkas (1 sklypas)	Bubių k., Bubių sen. (Dubysos g.)	1.13	1.13	4400-2046-2284
4.	Bubių	Skveras	Šilojų g., Bubių sen.	0.52	0.52	4400-2062-4640
5.	Bubių	Skveras	Dubysos g. 15, Bubių k., Bubių sen.	1.62	0.65	4400-2210-9968
6.	Bubių	Skveras	Šilojų g. ir Vyturių g. sankryža, Bubių k., Bubių sen.	0.12	0.12	4400-4431-5410
7.	Ginkūnų	Ginkūnų skveras	Žeimių g., Ginkūnų k., Ginkūnų sen.	0.98	0.98	4400-1954-5647
8.	Ginkūnų	Skveras	Žeimių akligatvis, Ginkūnų k., Ginkūnų sen.	0.35	0.35	4400-2080-8540
9.	Ginkūnų	Skveras	Švedės g. ir Šiltnamių g. Kampas, Ginkūnų k., Ginkūnų sen.	0.46	0.46	4400-4409-4508
10.	Ginkūnų	Skveras	Švedės g., Ginkūnų k., Ginkūnų sen.	0.33	0.33	4400-4410-0403
11.	Ginkūnų	Koplytstulpio skveras	Švedės g. ir Žeimių g. Kampas, Ginkūnų k., Ginkūnų sen.	0.13	0.13	4400-4464-0697
12.	Ginkūnų	Skveras	Svajonių g. ir Skrydžio g. sankryža, Ginkūnų k., Ginkūnų sen.		0.15	nesuformuotas
13.	Ginkūnų	Skveras	Svajonių g., Ginkūnų k., Ginkūnų sen.		0.06	nesuformuotas
14.	Ginkūnų	Skveras	Aušros g. Ir Tujų g. Kampas, Ginkūnų k., Ginkūnų sen.		0.1	nesuformuotas
15.	Gruzdžių	Gruzdžių dvaro parkas	Jaunimo g. 1, Gruzdžių mstl., Gruzdžių sen.	35.17	4.80	4400-0012-7113
16.	Gruzdžių	Skveras	S. Dariaus ir S. Girėno g., Gruzdžių mstl. Gruzdžių sen.	0.81	0.81	4400-2046-1887
17.	Gruzdžių	Skveras	S. Dariaus ir S. Girėno g./Turgaus skg., Gruzdžių mstl. Gruzdžių sen.	0.34	0.34	4400-2062-3710

18.	Gruzdžių	Nepriklausomybės aikštės skveras	Nepriklausomybės a., Gruzdžių mstl., Gruzdžių sen.	0.51	0.51	4400-2131-3177
19.	Gruzdžių	Skveras	J. Šliupo g., Gruzdžių mstl., Gruzdžių sen.	0.44	0.44	4400-4407-6304
20.	Gruzdžių	Šiupelių parkas (1sklypas)	Šiupelių k., Gruzdžių sen.	1.05	1.05	4400-5132-0840
21.	Gruzdžių	Šiupelių parkas (2 sklypas)	Saulėtekio g. 14, Šiupelių k., Gruzdžių sen.	0.68	0.68	4400-5132-1038
22.	Gruzdžių	Skveras	F. Vaitkaus g. 2, Gruzdžių mstl., Gruzdžių sen.	1.04	0.30	4400-5307-9955
23.	Gruzdžių	Rakandžių parkas	Rakandžių k. 1, Gruzdžių sen.	8.60	3.00	9122-0009-0005
24.	Gruzdžių	Žiogų parkas	Žiogų k., Gruzdžių sen.		1.5	nesuformuotas
25.	Gruzdžių	Parkas	S. Dariaus ir S. Girėno g., Gruzdžių mstl.		3	nesuformuotas
26.	Gruzdžių	Skveras	A. Griciaus g., Šiupelių k., Gruzdžių sen.		0.5	nesuformuotas
27.	Kairių	Kairių pušyno miško parkas; Kairių seniūnija	Kairių mstl., Kairių sen.	4.05	4.05	4400-2062-4032
28.	Kairių	Kairių ežero salos miško parkas	Kairių mstl., Kairių sen.	2.47	2.47	4400-2062-4236
29.	Kairių	Parkas prie Gudelių ežero	Gudelių k., Kairių sen.	2.97	2.97	4400-2062-4973
30.	Kairių	Parkas (2 sklypas)	Kairių mstl., Kairių sen.	1.10	1.10	4400-4424-5447
31.	Kairių	Parkas (1 sklypas)	Plento g. 1C, Kairių mstl., Kairių sen.	0.39	0.39	4400-4424-5469
32.	Kairių	Skveras prie bažnyčios (2 sklypas)	Ežero g., Kairių mstl., Kairių sen.	0.33	0.33	4400-4424-9736
33.	Kairių	Skveras prie bažnyčios (3 sklypas)	Ežero g., Kairių mstl., Kairių sen.	0.02	0.02	4400-4424-9814
34.	Kairių	Skveras prie bažnyčios (4 sklypas)	Ežero g., Kairių mstl., Kairių sen.	0.08	0.08	4400-4425-0524
35.	Kairių	Skveras prie bažnyčios (1 sklypas)	Ežero g., Kairių mstl., Kairių sen.	0.12	0.12	4400-4432-2958
36.	Kairių	Skveras prie seniūnijos	Plento g. 2F, Kairių mstl., Kairių sen.	0.91	0.91	9124-0007-0043
37.	Kuršėnų kaimiškoji	Gergždelių skveras	Gergždelių k., Kuršėnų kaimiškoji sen.	0.43	0.43	4400-2046-2108
38.	Kuršėnų kaimiškoji	Micaičių skveras	Micaičių k., Kuršėnų kaimiškoji sen.	0.76	0.76	4400-2126-1847
39.	Kuršėnų kaimiškoji	Pakumulšių skveras	Pakumulšių k., Kuršėnų kaimiškoji sen.	0.42	0.42	4400-2871-5937
40.	Kuršėnų kaimiškoji	Varputėnų dvaro parkas	Dvaro g. 32, Varputėnų k., Kuršėnų kaimiškoji sen.	3.27	3.27	9170-0002-0039
41.	Kuršėnų kaimiškoji	Paringuvio parkas	Paringuvio k., Kuršėnų kaimiškoji sen.		1	nesuformuotas
42.	Kuršėnų kaimiškoji	Ketūnų parkas	Ketūnų k., Kuršėnų kaimiškoji sen.		1.8	nesuformuotas
43.	Kuršėnų kaimiškoji	Šilėnų parkas	Šilėnų k., Kuršėnų kaimiškoji sen.		1.38	nesuformuotas
44.	Kuršėnų kaimiškoji	Svirbūčių kaimo želdiniai	Svirbūčių k., Kuršėnų kaimiškoji sen.		1.3	nesuformuotas
45.	Kuršėnų kaimiškoji	Užlaukių skveras	Užlaukių k., Kuršėnų kaimiškoji sen.		0.82	nesuformuotas
46.	Kuršėnų kaimiškoji	Varputėnų skveras	Pagrindinė g., Varputėnų k., Kuršėnų kaimiškoji sen.		0.23	nesuformuotas
47.	Kuršėnų miesto	Skveras	Basanavičiaus g. 10, Kuršėnų m., Kuršėnų m. Sen.	0.44	0.44	4400-1045-3659

48.	Kuršėnų miesto	Ringuvėnų parkas	Kuršėnai, Kuršėnų m. sen.	1.38	1.38	4400-1954-5669
49.	Kuršėnų miesto	L. Ivinskio aikštės skveras	L. Ivinskio a., Kuršėnų m., Kuršėnų m. Sen.	0.53	0.53	4400-2542-9496
50.	Kuršėnų miesto	Ringuvėnų skveras	Kuršėnų m., Kuršėnų m. Sen.	0.39	0.39	4400-2779-0005
51.	Kuršėnų miesto	Kuršėnų miesto naujasis parkas	Kuršėnai, Kuršėnų m. sen.	16.59	16.59	4400-3947-7777
52.	Kuršėnų miesto	Parkas prie Rezistentų paminklo	Pavenčio g. 11, Kuršėnai, Kuršėnų m. sen.	2.67	2.67	4400-4986-0010
53.	Kuršėnų miesto	Skveras	Daugėlių g. 2A, Kuršėnų m., Kuršėnų m. Sen.	0.60	0.60	4400-5111-6962
54.	Kuršėnų miesto	Skveras	Žemaitės ir Palaukio g. Sankryža, Kuršėnų m., Kuršėnų m. Sen.	0.15	0.15	4400-5171-3107
55.	Kuršėnų miesto	Skveras	Vydūno g. Ir Lazdynų Pelėdos sankryža, Kuršėnų m., Kuršėnų m. Sen.	0.08	0.08	4400-5171-4526
56.	Kuršėnų miesto	Daugėlių skveras	Šalia Daugėlių g. 81, Kuršėnų m., Kuršėnų m. Sen.	0.38	0.38	4400-5194-9469
57.	Kuršėnų miesto	Kuršėnų buvusio dvaro sodybos parkas	Ventos g. 7E, Kuršėnai, Kuršėnų m. sen.	9.18	9.18	4400-5275-4960
58.	Kuršėnų miesto	Parkas prie Pavenčių mokyklos	Ventos g., Kuršėnai, Kuršėnų m. sen.		1.5	nesuformuotas
59.	Kuršėnų miesto	Milvydų parkas	Kuršėnai, Kuršėnų m. sen.		1.5	nesuformuotas
60.	Kuršėnų miesto	Parkas prie naujųjų kapinių	Paežerių g. 2, Kuršėnai, Kuršėnų m. sen.		3.5	4400-3009-7360
61.	Kuršėnų miesto	Skveras	Vytauto ir Vydūno g. Sankryža, Kuršėnų m., Kuršėnų m. Sen.		0.2	nesuformuotas
62.	Kuršėnų miesto	Geležinkelio stoties žiedo želdiniai	M. K. Čiurlionio g., Kuršėnų m., Kuršėnų m. Sen.		0.06	nesuformuotas
63.	Kuršėnų miesto	Skveras	Ventos g. Ir Stoties g. Sankryža, Kuršėnų m., Kuršėnų m. Sen.		0.3	nesuformuotas
64.	Kužių	Skveras	Žemaičių g., Lukšių k., Kužių sen.	0.40	0.40	4400-2046-2008
65.	Kužių	Smilgių kaimo parkas	Smilgių k., Kužių sen.	2.80	2.80	4400-2062-4822
66.	Kužių	Skveras prie nepriklausomybės paminklo	Sauginių k., Kužių sen.	0.10	0.10	4400-2113-9819
67.	Kužių	Skveras	Saulės g. 1, Želmių k., Kužių sen.	0.61	0.61	4400-2126-1790
68.	Kužių	Skveras	Vilties g. Ir Gruzdžių g., Kužių mstl., Kužių sen.	0.15	0.15	4400-2675-3860
69.	Kužių	Skveras	Vilties g. Ir Gruzdžių g. Sankryža, Kužių mstl., Kužių sen.	0.11	0.11	4400-2675-3971
70.	Kužių	Sauginių kaimo rekreacinė zona	Sauginių k., Kužių sen.	4.18	4.18	4400-3915-1516
71.	Kužių	Parkas	Gruzdžių g. ir Plento g., Kužių mstl., Kužių sen.	2.17	2.17	4400-4431-8112
72.	Kužių	Skveras	Saulės g., Želmių k., Kužių sen.	0.05	0.05	4400-4604-7107
73.	Kužių	Parkas prie mokyklos	Verbūnų k., Kužių sen.	5.68	5.68	4400-5148-9600
74.	Kužių	Miško parkas Balasas	Kužių mstl., Kužių sen.		6.5	nesuformuotas

75.	Kužių	Parkas prie kultūros namų	Gilaičių k., Kužių sen.		1.1	nesuformuotas
76.	Kužių	Parkas prie bendruomenės namų	Smilgių k., Kužių sen.		1	nesuformuotas
77.	Kužių	Parkas	Radvilų g. ir Parko g. sankryža, Kužių sen.		1.15	nesuformuotas
78.	Kužių	Skveras	Gruzdžių g. Ir Radvilų g. Sankryža, Verbūnų k., Kužių sen.		0.36	nesuformuotas
79.	Kužių	Skveras prie girininkijos	Lukšių k., Kužių sen.		0.37	nesuformuotas
80.	Kužių	Skveras	Gilaičių k., Kužių sen.		0.3	nesuformuotas
81.	Meškuičių	Naisių literatūros muziejaus skveras	Plento g. 9, Naisių k., Meškuičių sen.	0.67	0.20	4400-0283-2680
82.	Meškuičių	Meškuičių miestelio parkas; Meškuičių seniūnija	Meškuičių mstl., Meškuičių sen.	5.88	5.88	4400-2046-2226
83.	Meškuičių	Parkas prie tvenkinio	Rupeikių k., Meškuičių sen.	5.11	5.11	4400-2062-4462
84.	Meškuičių	Poezijos laureatų skveras (1 sklypas)	Sereikių k., Meškuičių sen.	0.58	0.58	9138-0009-0021
85.	Meškuičių	Poezijos laureatų skveras (2 sklypas)	Sereikių k., Meškuičių sen.	0.17	0.17	9138-0009-0022
86.	Meškuičių	Želdiniai palei gatvę	Taikos g., Meškuičių mstl., Meškuičių sen.		2.2	nesuformuotas
87.	Meškuičių	Želdiniai prie tvenkinio/ažuolyno	Rupeikių k., Meškuičių sen.		1.92	nesuformuotas
88.	Meškuičių	Meškuičių miestelio skveras	Meškuičių mstl., Meškuičių sen.		0.6	nesuformuotas
89.	Meškuičių	Želdiniai ir žalioji zona	Z. Gėlės g., Naisių k., Meškuičių sen.		0.16	nesuformuotas
90.	Raudėnų	Dirvonėnų parkas	Dirvonėnų k., Raudėnų sen.	2.08	2.08	4400-1954-5536
91.	Raudėnų	Mokyklos šimtmečio skveras	Tryškių g., Raudėnų k., Raudėnų sen.	0.46	0.46	4400-2863-6031
92.	Raudėnų	Skveras prie tvenkinio	Tryškių g., Raudėnų k., Raudėnų sen.	0.39	0.39	4400-2887-9165
93.	Raudėnų	Paežerių dvaro parkas	Paežerių g., Kuršėnai, Kuršėnų m. sen.		4.5	nesuformuotas
94.	Raudėnų	Kankinių už Lietuvos laisvę atminimo skveras	Pirties g., Raudėnų k., Raudėnų sen.		0.12	nesuformuotas
95.	Šakynos	Žarėnų dvaro želdiniai; Šakynos seniūnija	Žarėnų k., Šakynos sen. (Draugystės g.)	0.90	0.90	4400-2046-0702
96.	Šakynos	Skveras prie seniūnijos	Šakynos mstl., Šakynos sen.	0.36	0.36	4400-2110-0665
97.	Šakynos	Žarėnų dvaro želdiniai	Draugystės g. 27, Žarėnų k., Šakynos sen.	0.29	0.29	4400-4500-4724
98.	Šakynos	Skveras prie knygnešio paminklo	Šakynos mstl., Šakynos sen.	0.14	0.14	4400-5326-1117
99.	Šakynos	Parkas prie Šakynos upelio	Puriėnų g., Šakynos mstl., Šakynos sen.		1.2	nesuformuotas
100.	Šakynos	Skveras prie paminklo	Šakynos mstl., Šakynos sen.		0.2	nesuformuotas
101.	Šakynos	Skveras prie Žarėnų k. Prūdelio	Žarėnų k., Šakynos sen.		1	nesuformuotas
102.	Šiaulių kaimiškoji	Bridų parkas (1 sklypas); Šiaulių kaimiškoji seniūnija	Bridų g. 36, Bridų k., Šiaulių kaimiškoji sen.	6.74	6.74	4400-0606-5320
103.	Šiaulių kaimiškoji	Bridų parkas (2 sklypas); Šiaulių kaimiškoji seniūnija	Bridų g. 34, Bridų k., Šiaulių kaimiškoji sen.	6.36	6.36	4400-0611-9099

104.	Šiaulių kaimiškoji	Želdiniai prie bendruomenės namų	Kriaušių g. 3B, Gegužių k., Šiaulių kaimiškoji sen.	0.21	0.21	4400-1817-0030
105.	Šiaulių kaimiškoji	Sutkūnų parkas (1 sklypas); Šiaulių kaimiškoji seniūnija	Sutkūnų k., Šiaulių kaimiškoji sen.	1.25	1.25	4400-2062-4195
106.	Šiaulių kaimiškoji	Sutkūnų parkas (2 sklypas); Šiaulių kaimiškoji seniūnija	Sutkūnų k., Šiaulių kaimiškoji sen.	0.84	0.84	4400-2126-1869
107.	Šiaulių kaimiškoji	Voveriškių parkas prie mokyklos (1 sklypas)	Voveriškių k., Šiaulių kaimiškoji sen.	0.36	0.36	4400-2954-5562
108.	Šiaulių kaimiškoji	Voveriškių parkas prie mokyklos (2 sklypas)	Voveriškių k., Šiaulių kaimiškoji sen.	0.34	0.34	4400-2954-7486
109.	Šiaulių kaimiškoji	Želdiniai prie Poilsio g.	Poilsio g., Aukštelkės k., Šiaulių kaimiškoji sen.	0.21	0.21	4400-4499-3357
110.	Šiaulių kaimiškoji	Voveriškių parkas prie mokyklos (3 sklypas)	Medžiotojų g. 2A, Voveriškių k., Šiaulių kaimiškoji sen.	0.49	0.49	9177-0004-0153
111.	Šiaulių kaimiškoji	Želdiniai prie kultūros namų	Bridų g. 37B, Bridų k., Šiaulių kaimiškoji sen.		2.5	nesuformuotas
112.	Šiaulių kaimiškoji	Paitaičių kaimo želdiniai	Beržų g. 23, Paitaičių k., Šiaulių kaimiškoji sen.		0.85	nesuformuotas
113.	Šiaulių kaimiškoji	Pakapės skveras	Darželio g., Pakapės k., Šiaulių kaimiškoji sen.		0.9	nesuformuotas
114.	Šiaulių kaimiškoji	Einoraičių skveras	Karpiškių g., Einoraičių k., Šiaulių kaimiškoji sen.		0.17	nesuformuotas
115.	Šiaulių kaimiškoji	Želdiniai prie bažnyčios	Aukštelkės k., Šiaulių kaimiškoji sen.		0.7	nesuformuotas
116.	Šiaulių kaimiškoji	Želdiniai prie Ajerų g.	Ajerų g., Raizgių k., Šiaulių kaimiškoji sen.		0.4	nesuformuotas

Siekiant užtikrinti subalansuotą želdynų apsaugos, tvarkymo ir atkūrimo plėtrą, patenkinti įvairių visuomenės grupių poreikius ir užtikrinti želdynų išsaugojimą Šiaulių rajono savivaldybėje taikomi želdynų vystymo, apsaugos ir tvarkymo principai:

- Įteisinti želdyno statusą parkams ir skverams (kai šis statusas dar nėra suteiktas).
- Želdynuose saugoma ir gausinama biologinė įvairovė.
- Nemažinamas Šiaulių rajono savivaldybės bendrasis atskirųjų želdynų plotas.
- Didinamas želdynų plotas rekonstruojant ir/ar atkuriant istorinius želdynus, išsaugant medžių alėjas.
- Išsaugoti ir ugdyti brandžius, ekologiškai bei estetiškai vertingus želdinius ir medynus visoje savivaldybės teritorijoje.
- Atskirieji ir priklausomieji želdynai kuriami ir tvarkomi teisės aktuose nustatyta tvarka.
- Užtikrinti želdynų ir želdinių inventorizavimą ir apskaitą, jų būklės stebėseną, duomenų bazės sukūrimą (skaitmeninės ir geoinformacinės).

6. SOCIALINIAI, EKONOMINIAI ASPEKTAI

6.1. Socialinės infrastruktūros gerinimo ir gyvenamojo būsto vystymo sprendiniai

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano socialinės aplinkos konkretizuoti sprendiniai pateikiami, įvertinant bendras šios srities vystymosi tendencijas ir principus:

- Tikėtina, kad Šiaulių rajono savivaldybėje gyventojų skaičius nuosekliai didės ir 2031 m. Šiaulių rajone gyvens 4,22 proc. daugiau gyventojų, palyginus su 2019 m. Prognozuojama, kad gyventojų augimas daugiausia vyks dėl nedidelio atstumo iki Šiaulių miesto gyvenamųjų teritorijų plėtrai patraukliose Šiaulių r. priemiestinėse teritorijose, esančiose Šiaulių r. kaimiškoje, Kairių ir Ginkūnų seniūnijose.
- Dėl dominuojančio kompaktiško užstatymo ir gyventojų koncentracijos Šiaulių r. priemiestinėse teritorijose ir Kuršėnų mieste Šiaulių r. savivaldybės administracijai tikslinga užtikrinti kokybišką, prieinamą ir pasiekiamą socialinę, švietimo, sveikatos ir kultūros paslaugų infrastruktūrą.
- Šiaulių rajono savivaldybės švietimo įstaigų tinklą siūloma modernizuoti ir esant poreikiui optimizuoti, atsižvelgiant į demografinę būklę konkrečiose vietovėse. Ikimokyklinio ugdymo tinklą siūloma tolygiai išplėtoti pagerinant ikimokyklinio ugdymo paslaugų Šiaulių rajone prieinamumą ir padidinti ikimokykliniame ugdyme dalyvaujančių vaikų skaičių iki šalies vidutinio lygio.³ Taip pat rekomenduotina, įvertinus mokinių mažėjimo mastą, įgyvendinti bendrojo ugdymo įstaigų tinklo pertvarką.
- Šiaulių rajone tikslinga išlaikyti efektyviai veikiančią, prieinamą ir gyventojų poreikius atitinkančią sveikatos priežiūros paslaugų infrastruktūros tinklą, susidedantį iš pirminės sveikatos priežiūros paslaugų įstaigų ir Kuršėnų ligoninės. Pagrindinis kylantis iššūkis – mažinti šiose sveikatos priežiūros įstaigose prisirašiusių asmenų mažėjimą.⁴ Gyventojams renkantis ne greta gyvenamosios vietovės esančią pirminės sveikatos priežiūros įstaigą, kyla daug nepatogumų ir mažėja paslaugų pasiekiamumas. Dėl to siekiant išlaikyti ir pritraukti pacientus - Šiaulių rajono sveikatos priežiūros įstaigos turi būtų modernizuojamos, gerinama paslaugų suteikimo kokybė ir jų suteikimo greitis.
- Dėl sparčiai vykstančių visuomenės senėjimo procesų Šiaulių r. savivaldybėje tikslinga išlaikyti bendras ir specializuotas socialines paslaugas teikiančią įstaigų tinklą, glaudžiai bendradarbiaujant Šiaulių rajono savivaldybės, NVO ir privačios iniciatyvos valdomoms socialinių paslaugų įstaigoms. Socialinių paslaugų vyresniems žmonėms ir žmonėms su negalia sistema, turėtų būti grindžiama efektyviu integruotų socialinių paslaugų modeliu, t.y. vyresnių žmonių socialinius poreikius užtikrinant koordinuotai sveikatos priežiūros ir socialinės apsaugos specialistų - apjungiant turimas kompetencijas, įgūdžius, išteklius ir naudojant bendrą infrastruktūrą. Prioritetas turėtų būti teikiamas dienos paslaugoms ir socialinėms paslaugoms namuose, o institucinė globa turėtų būti naudojama tik išnaudojus visas kitas galimybes.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano apimtyje formuojami šie socialinės aplinkos sprendiniai:

1. Didinti ikimokyklinio ugdymo paslaugų prieinamumą ir pasiekiamumą, plečiant ikimokyklinio ugdymo paslaugų infrastruktūrą, atsižvelgiant į demografines tendencijas, prioritetą teikiant paslaugų plėtrai priemiestinėse urbanizuotose Šiaulių r. savivaldybės teritorijose. Plečiant ikimokyklinio ugdymo paslaugų prieinamumą, siekti ikimokyklinio amžiaus vaikų dalyvavimo ikimokyklinio ugdymo sistemoje lygį priartinti prie Lietuvos vidurkio. Plečiant vaikų darželių ir

³ Remiantis Lietuvos statistikos departamento duomenimis, pagal ikimokyklinio amžiaus vaikų dalyvavimą ikimokyklinio ugdymo sistemoje 2018 m. Šiaulių rajono savivaldybė (60.5 proc.) ženkliai atsiliko nuo šalies vidurkio (74.2 proc.).

⁴ Remiantis Šiaulių teritorinės ligonių kasos duomenimis, 2019 m. Šiaulių miesto sveikatos priežiūros įstaigose buvo prisirašę beveik 130 000 pacientų, ir tai viršijo 30 proc. Šiaulių miesto gyventojų skaičių. Darytina prielaida, kad dalis Šiaulių r. gyventojų yra prisirašę Šiaulių miesto sveikatos priežiūros įstaigose.

lopšelių tinklą pirmiausia būtina išnaudoti jau esamą infrastruktūrą - kuriant ikimokyklinio ugdymo grupes pagrindinėse mokyklose – daugiafunkciniuose pastatuose, ir pan., bei steigiant papildomas grupes jau veikiančiuose vaikų darželiuose.

2. Dėl santykinai didelio Šiaulių rajono bendrojo ugdymo infrastruktūros intensyvumo, didinti šio tinklo valdymo efektyvumą ir įvertinti mokyklų tinklo pertvarkos poreikį. Rekomenduotina Šiaulių r. priemiestinėse teritorijose ir Kuršėnų mieste esančias pagrindines mokyklos stiprinti, prie jų prijungiant dalį kitų mokyklų, esančių, demografiniu vertinimu, besitraukiančiose teritorijose. Vykdamas mokyklų tinko pertvarką, neturėtų mažėti bendrojo lavinimo paslaugų prieinamumas Šiaulių rajone.
3. Didinti Šiaulių r. pirminės sveikatos priežiūros įstaigų teikiamų paslaugų kokybę, inovatyvumą ir paslaugų suteikimo greitį, siekiant pritraukti (prisirašyti) Šiaulių r. sveikatos priežiūros įstaigų paslaugomis naudotis šiose teritorijose gyvenančius asmenis.
4. Atsižvelgiant į LR Sveikatos apsaugos ministerijos vykdomą ligoninių tinklo Lietuvoje optimizaciją, Kuršėnų ligoninei siūlytina stiprinti slaugos ir palaikomojo gydymo bei skubios pagalbos kryptis.
5. Plėsti socialinių paslaugų asmens namuose infrastruktūrą, teikti jas integruotai, įtraukiant NVO ir privačią iniciatyvą.
6. Socialinių paslaugų vyresniems žmonėms ir žmonėms su negalia sistemą formuoti, įdiegiant efektyvų integruotų socialinių paslaugų modelį - kuomet socialinės paslaugos teikiamos koordinuotai sveikatos priežiūros ir socialinės apsaugos specialistų, apjungiant turimas kompetencijas, įgūdžius, išteklius ir naudojant bendrą infrastruktūrą.
7. Šiaulių rajono savivaldybėje esantis kultūros paslaugų įstaigų tinklas turėtų būti modernizuojamas, atsižvelgiant į besikeičiančius visuomenės poreikius. Rekomenduojama kultūros paslaugų įstaigose diegti daugiafunkciškumo, atvirumo, kūrybiškumo ugdymo principus, siekti įtraukti vietos bendruomenių dalyvavimą.

6.1. Ekonominės aplinkos gerinimo sprendiniai

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano ekonominės aplinkos konkretizuoti sprendiniai pateikiami, įvertinant bendras šios srities vystymosi tendencijas ir principus:

- Tikėtina, kad ekonominė būklė ir aktyvumas Šiaulių rajono savivaldybėje gerės. Tai įtakos gerėjanti demografinė būklė, vis dar neišnaudotas potencialas, palyginus su Lietuvos bendra situacija (pavyzdžiui, atsilikimas tiesioginių užsienio investicijų, moterų užimtumo srityse ir pan.), o taip pat LR Bendrojo plano koncepcijos projekte⁵ numatytos Šiaulių – Panevėžio urbanistinės – ekonominės ašies vystymas, suteiksiantis papildomo ekonominio impulso.
- Pagal sukuriamą pridėtinę veiklą Šiaulių rajone ir toliau dominuos dvi pagrindinės ekonominės veiklos rūšys - didmeninė ir mažmeninė prekyba bei kasyba ir apdirbamoji gamyba. Siekiant šioms veikloms išlikti konkurencingoms, būtina skatinti technologijų ir inovacijų diegimą, didinti produktyvumą. Tuo pačiu didės ir mažiau išplėtotų ekonominės veiklos rūšių kaip profesinės ir mokslinės veiklos bei švietimo ir

⁵ Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano konkretizuotų sprendinių dalies rengimo metu LR teritorijos bendrojo plano koncepcijos dalis buvo tvirtinama LR Seime stadijoje.

sveikatos priežiūros svarba – visa tai didins bendrą Šiaulių rajono savivaldybės ekonominių veiklų diversifikaciją.

- Tiesioginių užsienio investicijų ir materialinių investicijų Šiaulių rajone lygis turėtų augti ir būti nemažesnis už Lietuvos vidurkį. Ši tendencija bus įtakojama demografinės situacijos, Šiaulių – Panevėžio partnerystės sinergijos ir savivaldybės aktyvumo, siekiant pritraukti naujas investicijas.
- Šiaulių rajono savivaldybėje žemės ūkis bus svarbi ekonominė veiklos sritis, žemės ūkio plotų konsolidacijos lygis toliau augs ir didės žemės ūkio veiklos efektyvumas. Tuo pačiu didesnis dėmesys bus skiriamas alternatyvioms ir netradicinėms veikloms, sukuriančioms didesnę pridėtinę vertę žemės ūkyje, vystyti.
- Šiaulių r. savivaldybėje egzistuojantis užimtumo lygio atotrūkis tarp vyrų ir moterų toliau mažės ir leis Šiaulių rajono savivaldybėje reikšmingai pakelti bendrą užimtumo lygį.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano apimtyje formuojami šie ekonominės aplinkos sprendiniai:

1. Šiaulių rajono teritorija priskiriama Šiaurės Vakarų Lietuvos ekonomikos arealui ir glaudžiai susijusi su Šiaulių miesto ekonomiais poreikiais. Šiaulių – Panevėžio urbanistinės – ekonominės ašies partnerystė Šiaulių rajono verslo subjektams suteiks papildomų galimybių. Siekiant efektyvaus dalyvavimo šiose partnerystėse, pagrindinėmis ekonominės plėtros Šiaulių rajone gairėmis siūloma laikyti – modernizaciją, infrastruktūros prioritetinėse verslo veikloms vystyti skirtose teritorijose kūrimą ir darbo jėgos išteklių plėtrą ir ugdymą.
2. Skatinti modernizaciją ir inovacijų diegimą svarbiausiuose Šiaulių rajono ekonominės veiklos sektoriuose - didmeninėje ir mažmeninėje prekyboje bei kasyboje ir apdirbamojoje gamyboje. Taip pat skatinti mažiau išplėtotų ir didesnę pridėtinę vertę sukuriančių ekonominių veiklų Šiaulių rajone plėtrą.
3. Pagrindines pramonės, sandėliavimo ir logistikos veikloms skirtas teritorijas Šiaulių rajone siūloma plėtoti svarbiausių susisiekimo koridorių teritorijose. Siekianti pozityvios sinergijos su Šiaulių miestu, tikslinga išnaudoti Šiaulių rajono priemiestines teritorijas. Šiaulių – Ginkūnų – Meškuičių ir Šiaulių – Kuršėnų zonų teritorijas siūloma laikyti prioritetines teritorijas tolesnėms pramonės, sandėliavimo ir logistikos veikloms vystyti.
4. Konversijos būdu ir / ar įsisavinant nepanaudotas teritorijas Kuršėnų miesto teritorijoje ir jos prieigose, siūloma plėtoti netaršias ir didesnę pridėtinę vertę kuriančias ekonomines veiklas. Naujų darbo vietų kūrimas padidintų Kuršėnų miesto gyvybingumą ir patrauklumą.
5. Įgyvendinti priemonių kompleksą, skirtą moterų dalyvavimo darbo rinkoje Šiaulių rajono savivaldybėje padidinimui, ir taip išplečiant aktyvios darbo jėgos Šiaulių rajone pasiūlą.

7. REKREACINIS POTENCIALAS

7.1. Turizmo ir rekreacijos vystymas Šiaulių rajone

Paskutinių penkių metų laikotarpyje, apgyvendinimo įstaigų skaičius Šiaulių rajono savivaldybėje išaugo net 52,38 proc. (nuo 10 iki 21) ir pagal apgyvendinimo įmonių skaičiaus augimą Šiaulių rajono savivaldybė yra viena iš lyderių Šiaulių apskrityje. Taip pat Šiaulių rajonas pirmauja ir pagal apgyvendinimo paslaugas teikiančių įstaigų įvairovę (viešbučiai, moteliai, svečių namai, dvarai, kaimo turizmo ir kitokios sodybos). Tai leidžia daryti išvadą, kad Šiaulių rajono savivaldybėje apgyvendinimo paslaugos yra perspektyvios, ir tikėtinas apgyvendinimo sektoriaus tolimesnis augimas. Šias prielaidas patvirtina ir 2018 m. ženkliai išaugęs apgyvendinimo įstaigų (ypač viešbučių ir svečių namų) užimtumo procentas. Tačiau lyginant su kitomis apskrities savivaldybėmis, Šiaulių rajono savivaldybė pagal 1000-iai gyventojų tenkantį maitinimo įstaigų skaičių buvo paskutinėje vietoje t.y. joje 1000 - iui gyventojų teko mažiausiai maitinimo įstaigų (kaip ir Pakruojo rajono savivaldybėje). Iš to galima daryti išvadą, kad Šiaulių rajono maitinimo sektorius pagal rodiklius yra vienas iš prasčiausiai išvystytų Šiaulių apskrityje. Kita turizmo infrastruktūra Šiaulių rajono savivaldybėje nėra labai plačiai išvystyta. Vadovaujantis, *Šiaulių rajono turizmo ir verslo informacijos centro* pateikiamais duomenimis, rajone yra 7 poilsiavietės ir 2 paplūdimiai (su reikiama infrastruktūra). Tačiau Šiaulių rajonas yra gana turtingas turizmo traukos objektais bei gali pasigirti laisvalaikio organizavimo paslaugų įvairove.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose nustatomos šios turizmo ir rekreacijos vystymo kryptys:

- turizmo aptarnavimo paslaugų įvairovės ir kokybės didinimas;
- informacijos sklaidos apie rekreacijos formas ir objektus Šiaulių rajone užtikrinimas;
- ekonomiškai silpnesnių kaimiškų seniūnijų išnaudojimas, skatinant kaimo turizmo organizavimą;
- originalių rekreacinių veiklų kūrimas, siekiant pritraukti užsienio turizmą;
- esamų dviračių, autoturizmo ir vandens turizmo trasų infrastruktūros modernizavimas;
- turizmo ir rekreacijos sistemos kūrimas, organizuojant turistinių maršrutų ir turizmo aptarnavimo infrastruktūros kiekybinę ir kokybinę plėtrą;
- pažintinio turizmo sistemos plėtojimas su tikslu eksponuoti gamtinius ir kultūrinius Šiaulių krašto savitumus bei kraštovaizdžio vertybes;
- gamtos ir kultūros paveldo objektų pritaikymas turizmo, rekreacijos, viešosioms, edukacinėms ir bendruomeninėms reikmėms.

Rekreacinis teritorijų potencialas, naudojimo pobūdis ir tvarkymas priklauso nuo šių komponentų ir jų santykio:

- *gamtinės aplinkos išteklių turtingumo;*
- *kultūrinės aplinkos turtingumo;*
- *aplinkos sveikumo;*
- *rekreacinės infrastruktūros išvystymo lygio;*
- *vietos gyventojų ekonominių galimybių.*

Pagal aukščiau išvardintus komponentus, visa Šiaulių rajono teritorija suskirstyta į **7 arealus**, turinčius skirtingą rekreacinį potencialą:

- *labai didelio potencialo arealas (I);*
- *didelio potencialo arealas (II),*
- *vidutinio potencialo arealas (III);*
- *mažo potencialo arealas (IV).*

7.1.1. lentelė. Šiaulių rajono rekreacinių arealų vystymo galimybės

Arealo Nr.	Rekreacinis potencialas	Pers-perspektyvinės plėtros lygmuo	Gamtinės aplinkos išteklių turtingumas	Kultūrinės aplinkos turtingumas	Aplinkos sveikumas	Rekreacinės infrastruktūros išvystymo lygis	Gyventojų ekonominės galimybės	Perspektyviausios ir kitos vystytinos rekreacijos rūšys
1	I	P1	1	1	1	1	3	g, t, p, s, v
2	II	P2	1	2	2	1	2	g, t, p, s, v
3	II	P2	1	2	1	2	3	g, t, p, s, v
4	II	P2	3	1	3	1	1	t, p, g, s, v
5	III	P3	1	3	2	3	3	g, t, s, v, p
6	IV	P3	3	2	3	2	3	t, g, p, s, v
7	IV	P3	2	3	2	3	3	g, v, s, t, p

Komponentų vertinimo reikšmės: 1 – didelis; 2 – vidutinis; 3 – mažas.

Įvertinus arealų rekreacinį potencialą, buvo nustatyti **rekreacijos perspektyvinės plėtros lygmenys**:

P1 – aukštas (su galimybe plėtoti nacionalinės reikšmės rekreacines sistemas);

P2 – vidutinis (su galimybe plėtoti regioninės reikšmės rekreacines sistemas);

P3 – žemas (su galimybe formuoti lokalinės reikšmės rekreacines sistemas arba kurti pavienius vietinės svarbos rekreacinius objektus).

Vidutinio ir mažo potencialo arealams nustatytas žemas rekreacijos perspektyvinės plėtros lygmuo (P3).

Šiaulių rajono rekreacinėse teritorijose gali būti įgyvendinama šių rūšių rekreacinė veikla:

- 1) **bendroji rekreacija (g)** – tai bendro pobūdžio, jėgas atstatantis (sveikatinantis) žmogaus poilsis gamtoje, nekeliantis papildomų specialių tikslų;
- 2) **pažintinė rekreacija (t)** – tai kelionės bei poilsis gamtinėje ar kultūrinėje aplinkoje, norint pažinti šią aplinką, jos istoriją, prigimtį, savybes, išplėsti kultūros akiratį;
- 3) **sportinė rekreacija (s)** – tai aktyvi veikla bei poilsis gamtinėje arba dirbtinėje aplinkoje, siekiant fizinės kultūros tikslų, skirta fiziniam lavinimuisi;
- 4) **pramoginė rekreacija (p)** – tai poilsis gamtoje ar tam tikslui pritaikytoje dirbtinėje aplinkoje, dalyvaujant įvairaus pobūdžio pramogose;
- 5) **verslinė rekreacija (v)** – tai poilsis gamtoje, renkant miško gėrybes, medžiojant, žūklaujant.

Rekomenduojamos rekreacijos rūšys 7.1.1. lentelėje surašytos pagal potencialą rekreaciniame areale. Perspektiviausios kryptys žymimos paryškintu šriftu, kitos vystytinos kryptys - paprastu šriftu.

Bendrojo plano sprendiniuose rekreacinės veiklos rūšims prioritetai nenustatomi, tačiau išskiriamos skirtinguose arealuose perspektyviausios, kaip labiausiai vystytinos pagal esamą rekreacinę infrastruktūrą ir kitus komponentus.

Kurtuvėnų ir Ventos regioniniai parkai pagal specialius tvarkymo planus yra nusistatę vidines detalizuotas rekreacijos ir turizmo bei jų infrastruktūros vystymo programas (*Kurtuvėnų regioninio parko tvarkymo planas*, patvirtintas 2010-01-12 Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-26; *Kurtuvėnų regioninio parko ir jo zonų ribų planas*, patvirtintas 2009-11-18 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 1519; *Ventos regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planas*, patvirtintas 2009-04-29 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 370; *Ventos regioninio parko tvarkymo planas*, patvirtintas 2009-06-12 Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-330). Į Šiaulių rajono bendrojo plano sprendinius integruojami svarbiausi šių planų sprendiniai. Bendrojo plano sprendiniai Kurtuvėnų ir Ventos regioninių parkų teritorijose galioja tiek, kiek neprieštarauja veiklą šiuose regioniniuose parkuose reglamentuojantiems dokumentams.

7.2. Turizmo ir rekreacijos sistemos formavimas

Turizmo ir rekreacijos sistemos formavimas Šiaulių rajono bendrojo plano sprendiniuose įgyvendinamas:

- diferencijuojant turizmo ir rekreacinio aptarnavimo centrus (regioninio, rajoninio ir lokalinio lygmens);
- išskiriant *rekreacinio naudojimo zonas* rekreaciniuose arealuose;
- išryškinant esamas turizmo trasas bei papildant jas naujomis – kuriančiomis reikiamus ryšius tarp lankytinų (gamtinių ar kultūrinių) objektų ir turizmo aptarnavimo centrų;
- atsisakant rekreacinės veiklos rūšių prioritetų ir, tokiu būdu, sudarant prielaidas *rekreacinio naudojimo zonoje* steigti originalių rekreacinių veiklų bei daugiavencio turizmo aptarnavimo objektus.

7.2.1. Turizmo ir rekreacinio aptarnavimo centrai

Svarbiausi Šiaulių rajonui turizmo ir rekreacinio aptarnavimo centrai yra Šiaulių miestas bei Kuršėnų miestas, formuojantys daugiavencinį teritorijos išteklių naudojimo pobūdį. Kuršėnų m. nustatomas – **regioninio lygmens turizmo ir rekreacijos centro** vaidmuo.

Šiaulių rajono rekreacinėje sistemoje kaip **rajoninio lygmens turizmo ir rekreacinio aptarnavimo centrai** išskiriami seniūnijų centrai – Grudzlių mstl., Kairių mstl., Bubių k. ir Kurtuvėnų mstl.

Šakynos mstl., Meškuičių mstl. – Naisių k., ir Raudėnų k. priskiriami prie **lokalinio lygmens rekreacinio aptarnavimo centrų**.

Rekreacijos ir turizmo aptarnavimo centrams nustatomos specializacijos:

- **bendrojo turizmo** - teikiamos bendrosios specialių papildomų tikslų nekeliančios paslaugos (maitinimas, apgyvendinimas);
- **pažintinio turizmo** – teikiamas platesnis, su vietos gamtine ir kultūrine aplinka suderintų paslaugų spektras (maitinimas, apgyvendinimas, informacija apie vietos gamtinę ir kultūrinę aplinką, ekskursijų organizavimas);
- **poilsinio turizmo (poilsio gamtoje)** – teikiamos bendrosios ir kai kurios specializuotos paslaugos (maitinimas, apgyvendinimas, poilsio ir pramogų organizavimas, poilsiui ir pramogoms skirta inventoriaus nuoma).

Įgyvendinant Šiaulių rajono savivaldybės strateginiame plėtros plane 2017 – 2023 metams nustatytą pirmąjį prioritetą (**konkurencinga rajono ekonomika**), rekreacijos ir turizmo aptarnavimo centrams nustatytos specializacijos traktuojamos kaip lygiavertės (neiškiriant prioritetinių).

Esamuose ir numatytuose **turizmo ir rekreacinio aptarnavimo centruose** tikslinga kurti turizmo informacijos centrus, turizmo kompleksus, viešbučius, motelius, restoranus - svetaines, kempingus, svečių namus ir kitus panašius rekreacinės infrastruktūros objektus.

7.2.2. Rekreacinio naudojimo zonos

Atsižvelgiant į rekreacinį potencialą arealuose, gamtine prasme patraukliose teritorijose buvo išskirtos **rekreacinių teritorijų funkcinės zonos**. Jose skatinamas rekreacinės infrastruktūros objektų kūrimas ir palaikymas pagal rajono savivaldybės strateginiuose, specialiuosiuose planuose šioms teritorijoms numatytą vystymo programą, parengus žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus.

Rekreacinio naudojimo zonose galima turizmo centrų, poilsio namų, kempingų, sportinės ir pramoginės rekreacijos kompleksų ar kitų stacionarių rekreacinių statinių statyba, kuriant intensyviai lankymui pritaikytą aplinką su reikiama rekreacine ir inžinerine infrastruktūra. Detaliau rekreacinių teritorijų funkcinės zonos reikalavimai išdėstyti 3 skyriuje bei Teritorijų naudojimo reglamentuose.

7.2.3. Turizmo trasos

Turizmo trasų sistemą Šiaulių rajone sudaro autoturizmo, dviračių turizmo ir vandens turizmo trasos.

Autoturizmo trasos

Nacionalinio lygmens autoturizmo specialiajame plane patvirtintos šios Šiaulių regioną kertančios nacionalinės turizmo trasos:

- Via Hanseatica trasa (Bitėnai-Tauragė-Skaudvilė-Kelmė-Šiauliai-Joniškis-Žagarė), reprezentuoja Lietuva tarptautinėje turizmo trasoje VIA Hanzatica.
- Jono Pauliaus II piligrimų kelias (Marijampolė-Pivašiūnai-Trakai-Vilnius-Kaunas-Šiluva-Tytuvėnai-Žemaičių Kalvarija-Šiauliai-Kryžių kalnas).
- Žemaitijos keliai (Palanga-Kretinga (Salantai-Mosėdis)-Plungė (Plungė-Rietavas-Kaltinėnai)-Telšiai-Varniai-Kaltinėnai-Kražiai-Kelmė-Kurtuvėnai arba Tytuvėnai-Šiluva-Raseiniai), reprezentuoja Žemaitijos istoriją, kultūrą ir kraštovaizdžio įvairovę.
- Vidurio Lietuvos kelias (Kaunas-Babtai-Kėdainiai-Krekenava-Panevėžys-(Subačius)-Pasvalys-Biržai arba Pakruojis-Šeduva-Radviliškis-Šiauliai), reprezentuoja Nevėžio slėnių ir agrarinį vidurio Lietuvos kraštovaizdį bei žemdirbystės kultūrą (malūnai, miestelių tinklas, turgavietės ir kt.).
- Šiaulių rajonas patenka į trasą Aukštaitijos-Žemaitijos žiedas (Šiauliai-Pakruojis-Burbiškis-Kleboniškės-Šeduva-Tytuvėnai-Šiluva-Lyduvėnai-Kelmė-Kražiai-Užventis-Kurtuvėnai-Šiauliai).

Dviračių turizmo trasos

Šiaulių rajonas išsiskiria dviračių trasų gausa. Šiaulių miestą ir rajoną kerta šios bendros dviračių trasos:

- „Šiauliai-Kairiai“;
- „Šiauliai-Kryžių kalnas“;
- „Šiauliai-Bubiai“;
- „Šiauliai-Kurtuvėnų regioninis parkas“.

Šiaulių rajono dviračių trasos :

- „Milžinų takas“,
- „Kurtuvėnų regioninio parko takas I ir takas II“,
- „Bubiai-Kurtuvėnai“,
- „Dviračiu Šiaurės Žemaitijos keliais“,
- „Kurtuvėnų žiedas“,
- „Piligrimų maršrutas“,
- „Nacionalinių parkų maršrutas“.

Vandens turizmo trasos

Įvertinus vaizdingą kraštovaizdį bei palankią gamtinę, kultūrinę ir rekreacinę aplinką siūloma plėtoti vandens turizmo trasą *Dubysa – Nemuno žemupio intakas*, kurios versmės yra Šiaulių rajone. Tai - viena įdomiausių Šiaulių regiono vandens turizmo trasų.

Siekiant sukurti vieningą turizmo trasų sistemą, Šiaulių rajono esamų automobilių ir dviračių turizmo pagrindinių trasų tinklas bendrojo plano sprendiniuose buvo papildytas vietinės reikšmės dviračių trasa – jungtimi tarp lankytinų objektų ir regioninio lygmens rekreacinio aptarnavimo centro, tokiu būdu, keliant bendrą rajono rekreacinį potencialą. Siekiant darnios Šiaulių rajono ir viso Šiaulių regiono turizmo plėtros žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentais ir /ar techniniais projektais turi būti formuojamos rekreacinės erdvės, poilsiavietės, privažiavimai, automobilių stovėjimo vietos ir pan., o taip pat nuosekliai vykdoma turizmo informacinės infrastruktūros plėtra.

Bendrojo plano grafinėje dalyje (brėžinyje Gamtos, kultūros paveldo bei rekreacijos ir turizmo plėtojimas M1:50000) vaizduojami rekreaciniai arealai su jiems nustatytais tvarkymo reglamentais, rekreacinio naudojimo zonos, rekreacijos ir turizmo aptarnavimo centrai, lankytini kultūros ir gamtiniai objektai, saugomos teritorijos, turizmo trasos, rekreacinės infrastruktūros objektai.

8. SUSISIEKIMO INFRASTRUKTŪRA

Šiaulių rajono geografinės padėties pranašumas, buvimo šalia svarbių šalies tarptautinių ekonominių susisiekimo koridorių, palankaus atstumo (Europos kontekste) iki šalies ekonominio branduolio – jūrų uosto, gana tolygaus atstumo iki visų šalies ekonominės veiklos branduolių – didžiųjų šalies miestų (Vilniaus, Kauno ir Klaipėdos), nedidelio atstumo iki perspektyvoje atsirasiančios tarptautinės šiaurės-pietų jungties – europinės geležinkelio vėžės „Rail Baltica“, sukuria stiprias prielaidas rajono ekonominiam aktyvumui augti bei dalyvauti bendroje šalies ir tarptautinėje logistikoje.

Siekiant užtikrinti aukštą susisiekimo kokybę rajono susisiekimo sistemoje, neatskiriama užduotimi tampa eismo saugos didinimo ir gyvenamosios kokybės rajone gerinimo būtinybė, todėl ir toliau išlieka svarbus trūkstamos naujos infrastruktūros įrengimo ir esamos infrastruktūros kokybės gerinimo procesas, užtikrinant iki šiol vykusius procesų tęstinumą.

Pagrindiniai sprendiniai ir priemonės:

1. Aplinkelių įrengimas:

- Šiaulių miesto aplinkkelis (šiaurės – rytų) – **suplanuotas**;
- Kuršėnų aplinkkelis (šiaurės - vakarų) – **perspektyvinis**, tik ženkliai augant eismo intensyvumui A11 magistraliniame kelyje.
- Šiaulių miesto (pietvakarinės dalies) aplinkkelis – **perspektyvinis**. Šiaulių m. pietvakarinio aplinkkelio trasa - tęstinis šiuo metu galiojančio Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinys. Šiaulių m. pietvakarinis aplinkkelis taip pat pažymėtas valstybės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumente - Šiaulių apskrities teritorijos bendrajame plane (TPD registracijos Nr. T00053874). Vadovaujantis Teritorijų planavimo įstatymo 4 straipsnio 4 punktu, valstybės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai turi aukštesnę teisinę galią už savivaldybės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų sprendinius (už Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinius) ir privalomai taikomi savivaldybėms rengiant, keičiant ar koreguojant savivaldybės lygmens teritorijų planavimo dokumentus. Šiaulių m. pietvakarinio aplinkkelio tiksli trasa bus nustatoma specialiuoju ar kitu teritorijų planavimo dokumentu. Tik nustačius tikslią aplinkkelio trasą galės būti vykdomas žemės sklypų paėmimas visuomenės poreikiams.

Įrengus aplinkkelius, nukreipus rajono, miestų atžvilgiu tranzitinį transportą, taip pat užtikrinama, kad:

- numatomos urbanizuoti priemiestinės gyvenamosios teritorijos nebus tarpusavyje atskiriamos tranzitiniam transportui skirtais keliais;

- priemiestinėje teritorijoje esančios pramonės teritorijos bus pasiekiamos aukštos kokybės keliais, nekertančiais gyvenamųjų teritorijų ir esančiais atokiau nuo rajono socialinių objektų, rekreacinių išteklių.

Plėtojama suplanuota kelio A9 jungtis su P. Motiekaičio ir Aviacijos gatvėmis (pagal Kelio nuo industrinio parko teritorijos iki A9 Panevėžio-Šiaulių kelio (Kairių aplinkkelio) specialųjį planą, Transporto organizavimo Šiaulių mieste specialųjį planą).

2. Sankryžų įrengimas:

- Šiaulių aplinkkelyje (šiaurės – rytų) **suplanuotos trys** sankryžos: su A12 magistraliniu keliu, su krašto keliu Nr. 150 su rajoniniu keliu Nr.4031;
- Valstybinės reikšmės krašto kelių Nr. 213 Aleksandrija - Ginkūnai ir Nr. 150 Šiauliai – Pakruojis – Pasvalys sankryžos rekonstravimas;
- Kuršėnų perspektyvinio aplinkkelio realizavimui numatomos dvi **perspektyvinės** sankryžos su A11 magistraliniu keliu ir su krašto keliu Nr. 155.
- Atsižvelgiant į kelių kategorijas, sankryžų tipus siūloma konkretizuoti specialiaisiais teritorijų planavimo dokumentais, kuriuose būtų įvertinamos esamos ir perspektyvinės eismo intensyvumo aplinkybės, srautų kryptys, įvairūs apribojimai, žemės ploto panaudojimo galimybės, atstumai tarp gretimų sankryžų ir pan.
- Geležinkelio ir A12 (E77) kelio sankirtoje ties Kryžių kalnu: **perspektyvinė** 2 lygių sankirta, augant logistikos apimtims geležinkelio ruože.

3. Naujų kelių įrengimo ir žvyro dangos kelių asfaltavimo tęstinumas bei prioritetiškumas.

Keičiamo Bendrojo plano sprendiniai ir atitinkamų susisiekimo infrastruktūros objektų įrengimo rajone perspektyva formuojama atsižvelgiant į Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie Susisiekimo ministerijos rengiamą ilgalaikę valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros iki 2035 m. strategiją, įvertinamos Valstybinės reikšmės kelių priežiūros ir plėtros 2019–2035 metais gairės.

Teikiant žvyro dangos kelių asfaltavimo siūlymus, buvo atsižvelgiama ir į Lietuvos automobilių kelių direkcijos paskelbtą 2018–2020 m. į asfaltavimo programą patenkančių žvyrkelių sąrašą. Šis sąrašas sudarytas, vadovaujantis atitinkamomis metodikomis (Asfaltuotinių valstybinės reikšmės rajoninių kelių ruožų tarp skirtingų kelio dangų („zebrų“) atrankos metodika ir Gyvenviečių teritorijose esančių asfaltuotinių žvyrkelių ruožų atrankos metodika). Įvardintose metodikose ir sąrašė žvyro dangos kelių prioritentinė eilė buvo sudaroma įvertinant atitinkamus kriterijus ir vertinama: ar kelyje, jo ruože vyksta VT transporto eismas; ar įrengus dangą gerėja lankytinų vietų pasiekiamumas; esamas VMPEI kelyje, jo ruože; rajoninio kelio užbaigtumas; visuomenės prašymai; gerėjantis susisiekimas su administraciniais centrais; ekonomiškumas; gyventojų skaičius gyvenamojoje vietovėje ir t.t.).

Nustatant prioritetus sprendiniuose, buvo atsižvelgiama į Lietuvos automobilių kelių direkcijos parengtą sąrašą, tačiau papildomai dar įvertinamos ir koncepcijoje užprogramuotos prielaidos gyvenamųjų vietovių plėtros galimybėms ir galimam augimo potencialui.

Bendrajame plane numatoma įgyvendinti žvyro dangos asfaltavimą šiuose valstybinės reikšmės keliuose, jų ruožuose, atitinkamu prioritetu:

Eil. Nr.	Kelio (kelio ruožo) numeris ir pavadinimas	Įgyvendinimo priemonės	Trasa	Prioritetas*	Prioritetą grindžianti informacija
1	Šiaulių šiaurės rytų aplinkkelis	Kelio tiesimas	Nauja	I prioritetas	Įgyvendinamas vientisas magistralinių kelių karkasas, užtikrinama esminė funkcija, didinama eismo sauga miesto teritorijoje, priemiestinėse planuojamose urbanizuoti (gyvenamosiose) teritorijose
2	Kelias Nr. 4008, ruožas Kuršėnai-Svirbūtės	Asfaltavimas	Esama	I prioritetas	I asfaltavimo 2018–2020 m. programą patenkantis žvyro dangos kelias
3	Kelias Nr. 4015, ruožas Naisiai-Meškuičiai	Asfaltavimas	Esama	I prioritetas	I asfaltavimo 2018–2020 m. programą patenkantis žvyro dangos kelias
4	Kelias Nr. 4011, ruožas Gilaičiai-Kužiai	Asfaltavimas	Esama	I prioritetas	I asfaltavimo 2018–2020 m. programą patenkantis žvyro dangos kelias, kuriami kokybiški numatomos urbanizuoti teritorijos ryšiai su seniūnijos centru bei aukštos kokybės susisiekimo infrastruktūra
5	Kelias Nr. 1603, ruožas Gruzdžiai-Beržėnai	Asfaltavimas	Esama	I prioritetas	I asfaltavimo 2018–2020 m. programą patenkantis žvyro dangos kelias, stiprinami susisiekimo ryšiai su kaimyninės savivaldybės centru
6	Kelias Nr. 4010, ruožas Ringuvėlė-Pakšteliai	Asfaltavimas	Esama	I prioritetas	I asfaltavimo 2018–2020 m. programą patenkantis žvyro dangos kelias
7	Šiaulių miesto (pietvakarinės dalies) aplinkkelis	Kelio tiesimas	Nauja	II prioritetas	Aukšto potencialo plėtros teritorija, esanti pagrindinių rajono jungčių gretimybėje, galiojančio bendrojo plano sprendinys
8	Kelias Nr. 2135, ruožas Bazilionai-Pašiaušė	Asfaltavimas	Esama	II prioritetas	Užtikrinami numatomos urbanizuoti gyvenamosios vietovės kokybiški ryšiai su 1 lygmens, regioninio rango metropoliniu centru – Šiaulių miestu, stiprinami susisiekimo ryšiai su kaimyninės savivaldybės gyvenamąja teritorija, miestais
9	Kelias Nr. 4010, ruožas Pakšteliai-Šelvenai	Asfaltavimas	Esama	II prioritetas	I asfaltavimo 2018–2020 m. programą patenkantis žvyro dangos kelias
10	Kelias Nr. 4009, ruožas Sauginiai-Gilvyčiai	Asfaltavimas	Esama	II prioritetas	Užtikrinami numatomos urbanizuoti gyvenamosios vietovės kokybiški ryšiai su 1 lygmens, regioninio rango metropoliniu centru
11	Kelias Nr. 1018, ruožas Draginiai-Žarėnai	Asfaltavimas	Esama	II prioritetas	Stiprinami rajono gyvenamųjų, numatomų urbanizuoti, vietovių susisiekimo ryšiai su kaimyninės savivaldybės gyvenamąja teritorija, miestais
12	Kelias Nr. 2908, ruožas Naisiai-Lygumai	Asfaltavimas	Esama	II prioritetas	Stiprinami rajono gyvenamųjų, numatomų urbanizuoti, vietovių susisiekimo ryšiai su kaimyninės savivaldybės gyvenamąja teritorija

Eil. Nr.	Kelio (kelio ruožo) numeris ir pavadinimas	Igyvendinimo priemonės	Trasa	Prioritetas*	Prioritetą grindžianti informacija
13	Kuršėnų šiaurės-vakarų aplinkkelis	Kelio tiesimas	Nauja	III prioritetas	Igyvendinamas vientisas magistralinių kelių karkasas, užtikrinama esminė funkcija, didinama eismo sauga miesto teritorijoje, priemiestinėse planuojamose urbanizuoti (gyvenamosiose) teritorijose
14	Kelias Nr. 4016, ruožas Gilaičiai-Kupriai	Asfaltavimas	Esama	III prioritetas	Prioritetas pagal sąrašą
15	Kelias Nr. 4013, ruožas Gruzdžiai-Taurakiai-Meškuičiai	Asfaltavimas	Esama	III prioritetas	Prioritetas pagal sąrašą
16	Kelias Nr. 4012, ruožas Šiupyliai-Kalviškiai	Asfaltavimas	Esama	III prioritetas	Prioritetas pagal sąrašą
17	Kelias Nr. 4006 , ruožas Dirvonėnai-Raudėnai	Asfaltavimas	Esama	III prioritetas	Prioritetas pagal sąrašą

*- Siūlomi prioritetai nėra konstanta ir gali kisti, priklausomai nuo valstybinės reikšmės kelių priežiūrą ir kelių plėtros valstybės politiką įgyvendinančių, formuojančių įstaigų/institucijų sprendimų, naujų teritorijų urbanizacijos tempų ir tendencijų.

4. Kelių susisiekimo sistemos būklės gerinimas, pagal poreikį rekonstruojant vietinės reikšmės kelius, jų ruožus

Siūloma prioritetą teikti eismo atžvilgiu intensyviausiems ir aptarnaujantiems didžiausią gyventojų skaičiaus dalį, avaringiausiems ir potencialiai avaringiems vietinės reikšmės keliams, pvz. tiems, kurių avaringumas sąlygojamas reljefo.

5. Geležinkelių transporto infrastruktūros modernizavimas ir plėtra

Geležinkelių transporto infrastruktūra yra itin svarbi rajono išorinių ryšių palaikymui ir stiprinimui. Rajoną kerta transeuropinis IXB koridorius, kurio pagrindinės logistikos (ypač krovinių) apimtys susijusios su geležinkelio transportu.

Nacionalinė susisiekimo plėtros 2014-2022 metų programos 1 tikslo „...didinti krovinių ir keleivių judumą, gerinant ES transeuropinio transporto tinklo pagrindinio tinklo koridorius ir jų jungtis su valstybinės ir vietinės reikšmės transporto tinklu bei plėtojant skirtingų transporto rūšių sąveikos efektyvumą...“ 1-uoju uždaviniu įvardinama būtynybė įrengti naują, atnaujinti ir tobulinti esamą tarptautinės ir vietinės reikšmės geležinkelių infrastruktūrą (įskaitant naujų projekto „Rail Baltica“ geležinkelio kelių ir antrųjų geležinkelio kelių bei aplinkkelių tiesimą), įgyvendinti naujus kontrolės, valdymo ir signalizacijos, energijos posistemų projektus (įskaitant geležinkelių linijų elektrifikavimą).

6. Kelių transporto aptarnavimo infrastruktūra

Kelių transporto aptarnavimo infrastruktūros poreikio perspektyva yra tiesiogiai susijusi su kelių transporto eismo intensyvumo aplinkybėmis. Perspektyvoje, atsižvelgiant į esamų degalinių išsidėstymą, Vidutinio metinio paros eismo intensyvumo (sutrump. VMPEI) tendencijas bei toliau augant kelių transporto priemonių eismo intensyvumui, racionaliausias degalinių, elektromobilių įkrovos punktų išdėstymo vietos yra rajono koridorių ir pagrindinių jungčių aplinkoje, t. y. I koridoriaus šakoje – I A

koridoriuje (Talinas–Ryga–Šiauliai–Tauragė–Kaliningradas) – magistraliniame kelyje A12, bei rytų-vakarų jungtyje - magistralinių kelių A9 ir A11 aplinkoje.

Elektromobilių įkrovos punktų išdėstymas lokaliuose centruose yra aktualus daugiabučių teritorijų gyventojams, bei atvykstantiems į rajoną svečiams, todėl siūlomas principinis išdėstymas:

- daugiabučių teritorijų kiemuose ar šalia šių teritorijų esančių prekybos ir paslaugų objektų teritorijose;
- viešųjų įstaigų, turizmo informacijos centrų artimiausioje aplinkoje;
- bendro naudojimo, laisvalaikio erdvių aplinkoje.

7. Logistika ir multimodalumo galimybės rajone

Kombinuotų kelionių galimybės rajone, yra būtina infrastruktūra, užtikrinanti saugias asmeninio transporto laikymo sąlygas, keičiant kelionės transporto rūšį ar keliavimo būdą. Ypač aktualios saugios atvykimo, dviračių laikymo sąlygos dviračių naudotojams iki geležinkelio, autobusų stočių, automobilių laikymo sąlygos iš atokesnių nuo rajono pagrindinių urbanistinių centrų gyvenamųjų vietovių atvykstantiems gyventojams, kurių tolimesnei kelionei yra aktualios geležinkelių, kelių viešojo transporto (tarpmiestinio, vietinio reguliaraus pervežančio keleivius tarp urbanistinių centrų) paslaugos. Atsižvelgiant į rajono geografinės padėties pranašumą, turimą ir prieinamą skirtingų transporto rūšių įvairovę (kelių, geležinkelių, oro transporto) ir esamą infrastruktūrą, multimodalumo galimybių didinimas rajone yra ypač aktualus ir išlieka svarbus. Todėl tiek išorinėms, tiek vidinėms kelionėms ir/ar krovinių logistikai būtina infrastruktūra kombinuotų kelionių, multimodalinės krovinių logistikos reikmėms.

Priemiestinių teritorijų patrauklumui ir darnių kelionių į urbanistinius centrus užtikrinimui siūlomos priemonės:

a) *Efektyvus viešojo transporto paslaugos aktualiu laiku:*

- Tvarcaraščiai, orientuojami į kasdienių kelionių reikmes: aktualiu laiku (rytinio ir vakarinio piko metu) efektyviau nei įprastai veikiantis viešasis transportas iš priemiestinių teritorijų vežant besimokančius, dirbančius keleivius į urbanistinius centrus, kurių įtakos zonoje yra;
- Viešasis transportas (VT), atliekantis iš rajono gyvenamųjų vietovių, esančių atokiau nuo rajono centro – Šiaulių ir jo priemiestinių teritorijų, Kuršėnų miesto ir jo priemiestinių teritorijų (angl. first-last mile principas) privežimo iki didesnio efektyvumo viešojo transporto paslaugų funkciją;
- Sinergija tarp skirtingų VT paslaugas teikiančių operatorių (pvz. rajono ir miesto viešojo transporto suderinamumas);
- Sinergija tarp skirtingų viešojo transporto rūšių: kelių ir geležinkelių transporto (tvarkaraščių suderinamumas).

b) *Saugus naudojimosi bevarikliu transportu (dviračiais, racionaliu atstumu pėsčiomis) bei elektrinėmis transporto priemonėmis (elektriniais dviračiais, paspirtukais ir kt.) tinklas:*

- Iki viešojo transporto (kelių, geležinkelio) pagrindinių maršrutų sustojimo vietų, keleivinių stočių - kombinuotų kelionių atlikimo galimybės;
- Priemiestinių teritorijų ir pagrindinio urbanistinio centro, kurio įtakos zonoje, jos yra pasiekiamumui;
- Priemiestinėse teritorijose esančių socialinės, paslaugų infrastruktūros objektų pasiekiamumui;
- Priemiestinėse teritorijose esančių rekreacinių išteklių pasiekiamumui.

Pėsčiųjų, dviračių takų įrengimą rajone siūloma vykdyti vadovaujantis Susisiekimo sistemos Šiaulių rajone specialiuoju planu, patvirtintu 2012 m. gegužės 17 d. Šiaulių rajono tarybos sprendimu Nr. T-132 bei patvirtintais specialiuji planą koreguojančiais dokumentais. Prioritetą siūloma teikti pėsčiųjų, dviračių takams, užtikrinantiems gyvenamųjų vietovių (Šiaulių m., Kuršėnų, Gruzdžių, Šakynos) pasiekiamumą min 3 km atstumu nuo miestų, miestelių ribų, taip pat turistinių objektų, artimiausių rekreacinių išteklių pasiekiamumui. Taip būtų užtikrinami saugūs didžiausią trauką generuojančių gyvenamųjų vietovių ir jų

artimiausios aplinkos ryšiai, užtikrinama rajono traukos objektų (rekreacinių, kultūrinių) pasiekiamumo alternatyviais būdais galimybė.

Kombinuotų kelionių galimybėms siūloma:

- užtikrinti galimybę saugiai atvykti dviračiais ar kt. riedėjimo priemonėmis iki miestų pagrindinių stočių (autobusų stoties ir geležinkelio keleivinės stoties) (aukščiausias prioritetas - saugios trasos), galimybė palikti jose dviratį (įrengiama saugi dviračių laikymo infrastruktūra (pvz. parenkama saugumo kriterijus atitinkanti vieta dviračių laikymui (matomoje vietoje, kurioje vysta nuolatinis žmonių judėjimas), įrengiami specialūs konteineriai; saugyklos su kameromis, signalizacija));
- užtikrinti trumpiausios ir socialiniu aspektu saugios jungties įrengimą autobusų stoties ir geležinkelio keleivinės stoties apjungimui;
- kelių viešojo transporto atvykimo į autobusų stotį laiką derinti prie geležinkelio maršrutų laiko, užtikrinant laiko rezervą atstumui iki geležinkelio keleivinės stoties įveikimui.

Vertinant bendrą susisiekimo sistemos atnešamą tarptautinę, nacionalinę ar vietinę naudą (įvertinus eismo saugos aspektus, eismo dalyvių eismo įvykiuose jautrumą), prioritetus rekomenduojama dėliotis sekančiai⁶:

- pirmuoju prioritetu įgyvendinti sprendinius, susijusius su tarptautiniu ir nacionaliniu reikšmingumu. Susisiekimo sistemos plėtros ir kokybės gerinimo projektus pirmiausiai vykdyti rytų – vakarų kryptimi esančiame tarptautiniame IXB koridoriuje (A9/A11 (E272)) (susijusios priemonės – geležinkelio transporto infrastruktūros modernizavimas ir plėtra; Šiaulių aplinkkelio, saugių sankryžų įrengimas; nuolatinis kelių transporto infrastruktūros kokybės palaikymas; aptarnavimo infrastruktūros įrengimas). Taip pat vykdyti projektus, susijusius su susisiekimo sistemos kokybės gerinimu, eismo saugos didinimu jautriausiems eismo dalyviams (susijusios priemonės – alternatyvių asmeninio automobilio naudojimui priemonių plėtra (infrastruktūra keliavimui pėsčiomis, dviračiais ir kt. riedėjimo priemonėmis)), įrenginiai kombinuotoms kelionėms;
- antruoju prioritetu įgyvendinti priemones šiaurės-pietų kryptyje esančiame tarptautiniame IA koridoriuje (A12/A18 (E77)) (susijusios priemonės – aptarnavimo infrastruktūros įrengimas, nuolatinis kelių transporto infrastruktūros kokybės palaikymas ir/arba gerinimas);
- trečiuoju prioritetu įgyvendinti regiono, vietos lygmeniu svarbias transporto infrastruktūros plėtros ir kokybės gerinimo priemones (susijusios priemonės – žvyro dangos kelių asfaltavimas valstybinės, vietinės reikšmės keliuose).

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitime, įvertinus plano mastelį, teikiami principiniai susisiekimo sistemos vystymo sprendiniai, kurie turi būti detalizuojami žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentais, kitais projektais. Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių brėžiniai, vadovaujantis Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklėmis, yra rengiami ant atitinkamo mastelio valstybinių georeferencinių erdvinių duomenų rinkinių. Georeferenciniai erdviniai duomenys teikia esamų objektų informaciją, taip pat ir vietinių kelių bei gatvių. Pažymime, kad dėl plano mastelio, vietinių kelių ir gatvių trasų bei koridorių sprendiniai Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose neteikiami, kaip ir neteikiami vietinių kelių bei gatvių jungčių su Šiaulių miesto gatvių susisiekimo tinklu sprendiniai. Keliai ir gatvės (jų trasos, susisiekimo koridoriai bei objektai) identifikuojami pagal parengtus teritorijų planavimo dokumentus (taip pat pagal Susisiekimo sistemos Šiaulių rajone specialųjį planą) ir/ar projektus arba gali būti nustatyti naujai, vadovaujantis šio plano sprendiniais (taip pat funkcinio zonavimo reglamentavimu), rengiant inžinerinės infrastruktūros vystymo planus ar kitus teritorijų planavimo dokumentus. Formuojant susisiekimo jungtis su Šiaulių miesto gatvių tinklu, tai turi būti suderinta ir su Šiaulių miesto savivaldybe. Esamos

⁶ Priemonių įgyvendinimo prioritetai gali kisti, priklausomai nuo tarptautiniu, nacionaliniu lygiu formuojamos šalies susisiekimo sistemos politikos, plėtros planų; skiriamas finansavimas susisiekimo sistemos plėtrai ir gerinimui ir pan.

ar naujai formuojamos gatvės (susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros koridoriai) turi sudaryti sąlygas rišliam, viešai naudojamam susisiekimo tinklui plėtoti. Esant poreikiui, viešo naudojimo susisiekimo tinklui užtikrinti gali būti vykdomas žemės paėmimas visuomenės poreikiams.

9. INŽINERINĖS INFRASTRUKTŪROS VYSTYMO SPRENDINIAI

Inžinerinė infrastruktūra Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniuose apima:

- elektros energijos gamybą ir tiekimą;
- gamtinių dujų tiekimą;
- centralizuotą šilumos gamybą ir tiekimą;
- geriamo vandens gavybą, tiekimą ir nuotekų tvarkymą;
- atliekų tvarkymą;
- ryšių infrastruktūrą;
- atsinaujinančių energijos šaltinius;
- gaisrinę saugą.

9.1. Elektros energijos tiekimas ir gamyba

Šiaulių rajonas suvartoja apie 650 GWh elektros energijos per metus. Tai santykinai nedidelis kiekis. Pagrindiniai vartotojai: pramonė, žemės ūkis ir gyventojai. Gyventojų kiekis stabilizavosi. Jų poreikį elektros energijai įtakoja platesnis elektros prietaisų naudojimas bei šiuolaikinių elektros prietaisų aukštesnis energetinis naudingumas. Šie veiksniai matomai kompensuos vienas kitą ir elektros energijos poreikis šiai vartotojų daliai išliks ganėtinai stabilus. Ženklių pokyčių elektros energijos poreikiui Šiaulių rajono pramonei taip pat nenumatoma. Tikėtinas neženklus elektros energijos poreikio didėjimas bendru mastu. Esamas aukštos įtampos elektros perdavimo tinklas yra pakankamas išlaikyti būsimas apkrovas.

- Numatoma išlaikyti esamą 110 kV, 330 kV, 35 kV elektros tinklą, atnaujinant susidėvėjusius įrengimus. Esant poreikiui gali būti planuojama ir vykdoma naujų 110 kV ir 330 kV elektros perdavimo linijų statyba.
- Modernizuoti esamą elektros energijos skirstomąjį tinklą (10kV-0,4kV), keičiant susidėvėjusius įrengimus ir optimizuojant transformatorinių galias.
- Plėsti elektros energijos skirstomąjį tinklą, užtikrinant pilną elektros energijos paslaugos prieinamumą gyventojams ir ūkio subjektams.
- Kabeliuoti elektros energijos paskirstymo tinklus miestų ir gyvenviečių teritorijose.
- Vystyti intelektualiuosius elektros energijos tinklus kai kiekvienas vartotojas gali tapti ir elektros energijos tiekėju.
- Rengiant detaliuosius planus rezervuoti infrastruktūros koridorius elektros skirstomiesiems tinklams.

Objektų apsaugos zonos ir apribojimai įvardijami vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu, kitais teisės aktais ir dokumentais:

- Oro linijos apsaugos zona – išilgai oro linijos esanti žemės juosta, kurios ribos nustatomos matuojant horizontalų atstumą į abi puses nuo kraštinių oro linijos laidų, ir oro erdvė virš šios juostos. Oro linijos apsaugos zonos ribos nustatomos atsižvelgus į šių linijų įtampą:
 - iki 1 kV įtampos oro linijoms – po 2 metrus;
 - 6 ir 10 kV įtampos oro linijoms – po 10 metrų;
 - 35 kV įtampos oro linijoms – po 15 metrų;
 - 110 kV įtampos oro linijoms – po 20 metrų;
 - 330 ir 400 kV įtampos oro linijoms – po 30 metrų;
- Oro kabelių linijos apsaugos zona – išilgai oro kabelių linijos esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 2 metrus į abi puses nuo kraštinių kabelių, ir oro erdvė virš šios juostos.
- Požeminių kabelių linijos apsaugos zona – išilgai požeminių kabelių linijos esanti žemės juosta, kurios ribos yra po vieną metrą į abi puses nuo šios linijos, vanduo virš jos ir žemė po šia juosta.
- Transformatorių pastotės, skirstyklos, srovės keitimo stoties apsaugos zona atitinkamai sutampa su transformatorių pastotės, skirstyklos ir srovės keitimo stoties statiniais ir įrenginiais užstatyta teritorija ir oro erdvė virš jos. Uždarų transformatorių pastočių apsaugos zonos nenustatomos.

- Transformatorinės ar skirstomojo punkto apsaugos zona yra 5 metrų pločio žemės juosta aplink transformatorinę ar skirstomąjį punktą ir oro erdvė virš šios juostos. Integruotų į pastatą transformatorių apsaugos zonos nenustatomos.
- Katilinių, šiluminių elektrinių, kogeneracinių elektrinių, kurių suminė nominali įrenginių šiluminė galia yra 50 MW ir didesnė sanitarinė apsaugos zona 100m. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ar poveikio aplinkai vertinimo procesų metu įvertinus konkrečios ūkinės veiklos galimą poveikį visuomenės sveikatai, sanitarinės apsaugos zonos dydis gali būti sumažintas arba padidintas.
- Vėjo elektrinių, kurių įrengtoji galia nuo 30 kW iki 300 kW sanitarinė apsaugos zona 200m. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ar poveikio aplinkai vertinimo procesų metu įvertinus konkrečios ūkinės veiklos galimą poveikį visuomenės sveikatai, sanitarinės apsaugos zonos dydis gali būti sumažintas arba padidintas.
- Vėjo elektrinių, kurių įrengtoji galia nuo 300 kW iki 2 MW sanitarinė apsaugos zona 3150m. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ar poveikio aplinkai vertinimo procesų metu įvertinus konkrečios ūkinės veiklos galimą poveikį visuomenės sveikatai, sanitarinės apsaugos zonos dydis gali būti sumažintas arba padidintas.
- Vėjo elektrinių, kurių įrengtoji galia 2 MW ir didesnė sanitarinė apsaugos zona 440 m. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ar poveikio aplinkai vertinimo procesų metu įvertinus konkrečios ūkinės veiklos galimą poveikį visuomenės sveikatai, sanitarinės apsaugos zonos dydis gali būti sumažintas arba padidintas.

9.2. Gamtinių dujų tiekimas

Šiaulių rajonas yra gerai dujofikuotas. Rajono teritoriją kerta magistraliniai dujotiekiai, kurių pagrindinė funkcija tenkinti bendravalstybinius poreikius. Atšakos nuo šių dujotiekių į 3 esamas dujų skirstymo stotis ir pačios dujų skirstymo stotys pilnai tenkina rajono ir net Šiaulių miesto poreikius. Gamtinių dujų perdavimo sistema (jos dalis, esanti Šiaulių r. savivaldybės teritorijoje) bus plėtojama ir (arba) modernizuojama, atsižvelgiant į gamtinių dujų suvartojimo poreikį bei racionaliausią investuojamų lėšų panaudojimą. Galima skirstomųjų dujotiekių tinklo plėtra atsižvelgiant į vietinių vartotojų poreikius.

Objektų apsaugos zonos ir apribojimai įvardijami vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu, kitais teisės aktais ir dokumentais:

- Magistralinių dujotiekių vamzdyno apsaugos zona – išilgai vamzdyno trasos esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 25 metrus į abi puses nuo vamzdyno ašies, virš šios juostos esanti oro erdvė, po šia juosta esanti žemė bei vanduo virš šios juostos ir po ją.
- Apsaugos zona talpyklos kondensatui laikyti ir dujoms iš jo pašalinti – 50 metrų pločio žemės juosta aplink talpyklą, virš šios juostos esanti oro erdvė ir žemė po šia juosta.
- Kitų magistralinių dujotiekių įrenginių ir statinių apsaugos zona – žemės juosta, kurios ribos yra 25 metrų atstumu aplink teritorijos, kurioje yra šie įrenginiai ar statiniai, virš šios juostos esanti oro erdvė ir žemė po šia juosta.
- Esamas magistralinis dujotiekis (kiekvienas iš jų atskirai) bei teritorija, esanti po 200 metrų į abi puses nuo šio vamzdyno ašies ir besitęsianti išilgai esamo magistralinio dujotiekio, yra priskiriami pirmai vietovės klasei. Magistralinio dujotiekio vietovės klasės teritorijoje (esamų magistralinių dujotiekių vietovės klasė – pirma) yra taikomi užstatymo normatyvai, įskaitant ir šiuos:
 - Vadovautis Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014-01-28 įsakymu Nr. 1-12 (Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2017-06-28 įsakymo Nr. 1-169 redakcija) patvirtintų Magistralinio dujotiekio įrengimo ir plėtros taisyklių (toliau šiame skyriuje – Taisyklės) 17 punktu, magistralinio dujotiekio vietovės klasės teritorijoje yra taikomi užstatymo normatyvai: pirmai vietovės klasei – vietovės klasės vienetė didžiausias leistinas Taisyklių 7.1 ir 16.1 punktuose nurodytų pastatų skaičius - 10 ir mažiau, pastatų aukštų skaičius - 3 ir mažiau, mažiausias

- leistinas atstumas nuo esamų MD iki viešam susibūrimui skirtų statinių ir įrenginių – 90 metrų (magistralinio dujotiekio vietovės klasės ir vietovės klasės vieneto sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo 2 str. 46 ir 47 dalyse);
- atstumas nuo teritorijos, kurioje yra stotis (stotys), iki pastatų turi būti ne mažesnis kaip 100 metrų;
 - vadovaujantis Taisyklių 2, 18, 19, 20 punktų nuostatomis, planuojant veiklą (veiksmus) visose magistralinio dujotiekio vietovės klasėse (t. y. bet kurioje teritorijoje, esančioje 200 metrų ar mažesniu atstumu nuo magistralinio dujotiekio vamzdyno ašies), būtina gauti magistralinio dujotiekio savininko (konkrečiai – AB „Amber Grid“) rašytinį sutikimą (pritarimą).
- Skirstomojo dujotiekio apsaugos zonos:
 - ne didesnio kaip 5 barų slėgio dujotiekių vamzdynų apsaugos zonos ribos yra vienas metras į abi puses nuo vamzdyno sienelės;
 - didesnio kaip 5 barų, bet ne didesnio kaip 16 barų slėgio dujotiekių vamzdynų apsaugos zonos ribos yra po 2 metrus į abi puses nuo vamzdyno sienelės.
 - dujų slėgio reguliavimo įrenginių (ne didesnio kaip 5 barų darbinio slėgio) apsaugos zonos ribos yra 2 metrai aplink šį įrenginį, o jeigu šis įrenginys yra pastate, apsaugos zonos ribos yra 2 metrai aplink šį pastatą;
 - dujų slėgio reguliavimo įrenginių (didesnio kaip 5 barų darbinio slėgio, bet ne didesnio kaip 16 barų darbinio slėgio) apsaugos zonos ribos yra 7 metrai aplink šį įrenginį, o jeigu šis įrenginys yra pastate, apsaugos zonos ribos yra 7 metrai aplink šį pastatą.

Bendrojo plano grafinėje dalyje vaizduojamas esamas magistralinis dujotiekis, esamo magistralinio dujotiekio apsaugos zona bei magistralinių dujotiekių vietovės klasės teritorijos, kuriose ribojama statyba, vadovujamasi Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu, turi būti laikomasi mažiausių leistinų horizontalių ir vertikalų atstumų iki statinių ir kitų objektų, nustatytų LR energetikos ministro 2014-01-28 įsakymu Nr. 1-12 (įsakymo 2017-06-28 redakcija Nr. 1-169) patvirtintų Magistralinio dujotiekio įrengimo ir plėtros taisyklėse (toliau – Magistralinio dujotiekio įrengimo ir plėtros taisyklės), įskaitant, bet neapsiribojant, atstumą nuo teritorijos, kurioje yra dujų skirstymo stotis, aptvėrimo iki pastatų turi būti ne mažesnis kaip 100 metrų. Skirstomojo dujotiekio plėtra bendrojo plano sprendiniuose - neteikiama. Ji turi būti nustatoma pagal realius vartotojų poreikius specialiaisiais ir detaliesiais planais.

9.3. Centralizuotos šilumos gamyba ir tiekimas

- Numatoma išsaugoti visų gyvenviečių esamas centralizuotas šilumos tiekimo sistemas. Rekonstruoti šilumines trasas, panaudojant bekanalius vamzdynus.
- Numatoma tęsti esamų gyvenamųjų ir visuomeninius pastatų rekonstrukcijų procesą, modernizuojant šildymo sistemas ir gerinant pastatų šilumines charakteristikas.
- Numatoma skatinti atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimą tuo mažinant Šiaulių rajono energetinę priklausomybę nuo gamtinių dujų tiekimo

Objektų apsaugos zonos ir apribojimai įvardijami vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu, kitais teisės aktais ir dokumentais:

- Antžeminių šilumos perdavimo tinklų vamzdynų ir požeminių šilumos bei karšto vandens perdavimo tinklų vamzdynų apsaugos zona – išilgai antžeminio šilumos perdavimo tinklų vamzdyno ar požeminių šilumos bei karšto vandens perdavimo tinklų vamzdyno esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 5 metrus į abi puses nuo kanalo (arba vamzdyno, jeigu vamzdynas paklotas bekanaliu būdu) išorinių ribų ir žemė po šia juosta.

- Šiluminių kamerų, sklendžių priežiūros statinių, drenažo šulinių, termofikacinio vandens bei drenažo siurblių, grupinių šilumos punktų apsaugos zona – 5 metrų pločio žemės juosta aplink šių įrenginių ir (ar) statinių išorines ribas ir žemė po šia juosta.
- Išilgai požeminių šilumos bei karšto vandens perdavimo tinklų vamzdynų paklotų drenažo vamzdžių, telesignalizacijos kabelių bei jiems priklausančių įrenginių apsaugos zona išilgai šių priklausinių esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 5 metrus į abi puses nuo šių inžinerinių tinklų ir įrenginių išorinių ribų bei žemė po šia juosta.
- katilinių, šiluminių elektrinių, kogeneracinių elektrinių, kurių suminė vardinė (nominali) įrenginių šiluminė galia yra 50 MW ir didesnė sanitarinė apsaugos zona 100 m. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ar poveikio aplinkai vertinimo procesų metu įvertinus konkrečios ūkinės veiklos galimą poveikį visuomenės sveikatai, sanitarinės apsaugos zonos dydis gali būti sumažintas arba padidintas.

9.4. Geriamo vandens gavyba, tiekimas ir nuotekų tvarkymas

Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane numatoma, kad gyventojų vidutinis bendrasis (buities, įmonių ir viešųjų vietų) vandens suvartojimas gali siekti 260 l/d.asm., o vandentiekos sistemų numatoma galia turės viršyti apie 1,5 karto prognozuojamą vandens poreikį. Prognozuojama, kad vandens poreikiai pastoviai didės, bet nepasieks dabar eksploatuojamų požeminių vandens resursų ribos.

Numatoma tolimesnė vandens tiekimo sistemų rekonstrukcija ir plėtra bei naujų tinklų įrengimas. Šio proceso tikslas – aprūpinti kuo didesnę rajono gyventojų skaičių kokybišku geriamu vandeniu. Tai galima pasiekti tik didinant gyventojų pasijungimą prie centralizuotų vandentiekio tinklų. Vandentiekio sistemų plėtra numatoma viešojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo teritorijose.

Remiantis geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymu, viešojo vandens tiekimo teritorijos turi būti gyvenamosiose vietovėse kur:

- geriamu vandeniu aprūpinama ne mažiau kaip 50 asmenų;
- gyventojai dėl vandens išteklių trūkumo, aplinkosaugos reikalavimų, ekonominių ar kitų priežasčių neturi galimybės būti aprūpinami arba negali apsirūpinti tinkamos kokybės geriamuoju vandeniu kitais būdais, išskyrus viešąjį vandens tiekimą;
- kuriuose yra valstybei, savivaldybei arba savivaldybės (savivaldybių) kontroliuojamai įmonei priklausanti naudojimui tinkama geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūra,
- viešojo vandens tiekimo teritorijos yra nustatytos ir įteisintos „Vandens ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros Šiaulių rajone specialiuoju planu“. Toks planas Šiaulių rajone yra parengtas 2010 m, o paskutinė šio specialiojo plano korektūra patvirtinta 2017 m. Rengiant Šiaulių rajono teritorijos bendrąjį planą koreguojamos urbanistinės plėtros teritorijos, todėl patvirtinus savivaldybės teritorijos bendrąjį planą būtina atlikti ir specialiojo plano korektūrą.

Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sprendiniai:

- Numatoma, kad visoms Šiaulių rajono vandenvietėms bus įregistruotos vandenviečių apsaugos sanitarinės zonos, o jose ribojama ūkinė veikla.
- Šiaulių rajono bendrajame plane numatoma, kad visas tiekiamas vanduo atitiks dabar galiojančią higienos normą HN 24:2017 "Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai". Tuo tikslu turi būti renovuojama dalis eksploatuojamo skirstomojo vamzdyno, rekonstruojami esami bei įrengiami nauji vandens gerinimo įrenginiai.
- Numatoma, kad visi plečiami vandentiekiai bus pritaikyti gaisrų gesinimui: Kuršėnuose vystoma žiedinė struktūra, parinkti reikiami vamzdynų diametrai, įrengti priešgaisriniai hidrantai. Teritorijose, kur esamas vandentiekis negali būti pritaikytas gaisrų gesinimui, pagal priešgaisrinius reikalavimus turi būti įrengti priešgaisriniai rezervuarai, privažiavimai prie atvirų vandens telkinių.

- Numatoma vykdyti tolesnį eksploatuojamų požeminių vandenų monitoringą.
- Numatoma vykdyti tiekiamo vandens kokybės kontrolę ir apie jos rezultatus sistemingai informuoti vietinės savivaldos organus bei visuomenę.
- Numatoma vykdyti naudojamų šulinių vandens kokybės stebėseną, išaiškinti zonas su užterštu gruntiniu vandeniu. Tose zonose įrengti vandens tiekimo sistemas iš gilesnių horizontų.
- Numatoma vykdyti apvalytų nuotekų išleidžiamų į gamtinę aplinką monitoringą ir informuoti visuomenę apie jų atitikimą Nuotekų tvarkymo reglamentui.

Objektų apsaugos zonos ir apribojimai įvardijami vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu, kitais teisės aktais ir dokumentais:

Požeminio vandens vandenviečių apsaugos zona (toliau – VAZ), atsižvelgiant į požeminio vandens naudojimo paskirtį ir paimamą jo kiekį, gali būti sudaryta iš trijų apsaugos juostų:

1. griežto režimo apsaugos juosta (1-oji juosta);
2. mikrobiologinės taršos apribojimo juostos (2-oji juosta);
3. cheminės taršos apribojimų juostos (3-ioji juosta), galinčios susidėti iš dviejų sektorių (3a ir 3b).
 - Aplink I ir II grupės požeminio gėlo vandens, kai jį planuojama naudoti kaip maisto produktą, vandenvietes, iš kurių išgaunama vidutiniškai iki 99 m³ vandens per parą nustatoma 1-oji juosta ir 50 m spinduliu taršos apribojimo juosta.
 - Aplink I, II ir III grupės požeminio gėlo vandens, kai jį planuojama naudoti kaip maisto produktą, vandenvietes, iš kurių imama vidutiniškai 100 m³ ir daugiau vandens per parą apskaičiuojama 1-oji, 2-oji ir 3-ioji juostos.
 - Apskaičiuoti VAZ 2-osios ir 3-iosios juostų plotį ir rengti VAZ projektus gali atlikti tik juridiniai ir fiziniai asmenys bei šių asmenų grupės, veikiančios pagal jungtinės veiklos sutartis, turintys/turinčios išduotą leidimą tirti žemės gelmes.
 - Vandentiekio, lietaus ir fekalinės kanalizacijos tinklų ir įrenginių apsaugos zona, kai vandentiekio, lietaus ir fekalinės kanalizacijos tinklai ir įrenginiai įrengiami iki 2,5 metro gylyje, yra žemės juosta po 2,5 metro nuo vamzdyno ašies.
 - Vandentiekio, lietaus, fekalinės kanalizacijos tinklų ir įrenginių apsaugos zona, kai vandentiekio, lietaus, fekalinės kanalizacijos tinklai ir įrenginiai įrengiami giliau kaip 2,5 metro, yra žemės juosta po 5 metrus nuo vamzdynų ašies.
 - Magistralinių vamzdynų, kurių skersmuo yra 400 milimetrų ir didesnis, apsaugos zona yra žemės juosta po 10 metrų nuo vamzdynų ašies.
 - Vandens rezervuarų, skaidrintuvų, kaupiklių apsaugos zonos plotis – po 30 metrų, o vandentiekio bokštų, nuotekų siurblių ir kitų įrenginių – ne mažiau kaip po 10 metrų nuo išorinių sienelių.
 - Uždarų mechaninio ir (arba) biologinio ir (arba) cheminio nuotekų valymo įrenginių kurių našumas nuo 5 tūkst. iki 50 tūkst. m³/para sanitarinė apsaugos zona 100 m. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ar poveikio aplinkai vertinimo procesų metu įvertinus konkrečios ūkinės veiklos galimą poveikį visuomenės sveikatai, sanitarinės apsaugos zonos dydis gali būti sumažintas arba padidintas.
 - Uždarų mechaninio ir (arba) biologinio ir (arba) cheminio nuotekų valymo įrenginių kurių našumas didesnis nei 50 tūkst. m³/para sanitarinė apsaugos zona 200 m. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ar poveikio aplinkai vertinimo procesų metu įvertinus konkrečios ūkinės veiklos galimą poveikį visuomenės sveikatai, sanitarinės apsaugos zonos dydis gali būti sumažintas arba padidintas.
 - Atvirų mechaninio ir (arba) biologinio ir (arba) cheminio nuotekų valymo įrenginių kurių našumas nuo 0,05 tūkst. iki 0,2 tūkst. m³/para sanitarinė apsaugos zona 100 m. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ar poveikio aplinkai vertinimo procesų metu įvertinus konkrečios ūkinės veiklos galimą poveikį visuomenės sveikatai, sanitarinės apsaugos zonos dydis gali būti sumažintas arba padidintas.

- Atvirų mechaninio ir (arba) biologinio ir (arba) cheminio nuotekų valymo įrenginių kurių našumas nuo 0,2 tūkst. iki 5 tūkst. m³/para sanitarinė apsaugos zona 200 m. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ar poveikio aplinkai vertinimo procesų metu įvertinus konkrečios ūkinės veiklos galimą poveikį visuomenės sveikatai, sanitarinės apsaugos zonos dydis gali būti sumažintas arba padidintas.
- Atvirų mechaninio ir (arba) biologinio ir (arba) cheminio nuotekų valymo įrenginių kurių našumas nuo 5 tūkst. iki 50 tūkst. m³/para sanitarinė apsaugos zona 400 m. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ar poveikio aplinkai vertinimo procesų metu įvertinus konkrečios ūkinės veiklos galimą poveikį visuomenės sveikatai, sanitarinės apsaugos zonos dydis gali būti sumažintas arba padidintas.
- Atvirų mechaninio ir (arba) biologinio ir (arba) cheminio nuotekų valymo įrenginių kurių našumas didesnis nei 50 tūkst. m³/para sanitarinė apsaugos zona 500 m. Poveikio visuomenės sveikatai vertinimo ar poveikio aplinkai vertinimo procesų metu įvertinus konkrečios ūkinės veiklos galimą poveikį visuomenės sveikatai, sanitarinės apsaugos zonos dydis gali būti sumažintas arba padidintas.

Geriamojo vandens gavyma, tiekimas ir nuotekų tvarkymas gali būti tikslinami detalizuojami bei nustatomi Šiaulių rajono vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiuoju planu (Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano, patvirtinto Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2017 m. gegužės 16 d. sprendimu Nr. T-170 „Dėl Vandens ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano koregavimo Šiaulių rajone patvirtinimo“, keitimu (T00087173) bei atliekamais vėlesniais jo koregavimais, keitimais).

9.5. Atliekų tvarkymas

Prioritetinė atliekų tvarkymo kryptis turi būti atliekų vengimas, t.y. namų ūkių, komercinės ir gamybinės veiklos organizavimas taip, kad susidarantių atliekų kiekis būtų minimalus. Susidarantį neišvengiamą atliekų kiekį vertinti kaip galimą antrinių žaliavų šaltinį ir tik nesant tokių galimybių atliekas šalinti sąvartyne. Ši atliekų tvarkymo kryptis užtikrinama principu – „teršėjas moka“.

- Numatoma komunalines ir nepavojingas ūkines atliekas, kurių šiuo metu nėra galimybių perdirbti, šalinti Šiaulių regioniniame atliekų sąvartyne.
- Numatoma komunalines atliekas iš fizinių ir juridinių asmenų surinkinėti konteineriniu būdu, kaupiti jas esamuose atliekų priėmimo punktuose ir tada nukreipti į regioninį sąvartyną.
- Numatoma miestuose ir kaimiškose gyvenvietėse plėsti konteinerines buitinių atliekų surinkimo aikšteles su galimybe gyventojams rūšiuoti atliekas surinkimo stadijoje.
- Numatoma biologiškai skaidžias medžiagas atskirti nuo bendro komunalinio atliekų srauto ir jas šalinti žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėse.
- Numatoma pavojingas atliekas šalinti per pavojingų atliekų saugojimo aikštelę įrengtą Jurgeliškių kaime, Šiaulių r., kurią tvarko UAB „Toksika“.
- Numatoma sukurti stambiagabaričių bei pavojingų atliekų surinkimo iš gyventojų aikštelių tinklą. Gyvenvietėse kur nėra tokių aikštelių numatoma rinkti stambiagabarietes ir pavojingas atliekas apvažiavimo būdu.

Objektų apsaugos zonos ir apribojimai įvardijami vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu, kitais teisės aktais ir dokumentais:

- Atliekų laikymo, perkrovimo ir rūšiavimo įmonės įrenginių (statiniai) sanitarinė apsaugos zona 100 m.

- Biologiškai skaidžių atliekų kompostavimo aikštelės (be maisto atliekų, gamybinės kilmės biologiškai skaidžių atliekų, gyvūninės kilmės šalutinių produktų, nuotekų dumblo kompostavimo) sanitarinė apsaugos zona 100 m.
- Nepavojingųjų atliekų sąvartyno apsaugos zona 500 m.
- Pavojingųjų atliekų sąvartyno apsaugos zona 500 m.
- Atliekų deginimo įrenginio apsaugos zona 500 m.

9.6. Ryšių infrastruktūra

Ryšių infrastruktūros srityje prioritetu laikoma: išlaikyti esamą pašto skyrių tinklą. Neprastinti pašto skyrių tinklo mažėjant gyventojams kaimiškose vietovėse; plėsti mobilaus daugiakanalio ryšio tinklą, sudarant konkurencines sąlygas mobilaus ryšio operatoriams.

Objektų apsaugos zonos ir apribojimai įvardijami vadovaujantis Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu, kitais teisės aktais ir dokumentais:

- Požeminių viešųjų ryšių tinklų laidinių linijų apsaugos zona – išilgai požeminių viešųjų ryšių tinklų laidinių linijų esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 1 metra į abi puses nuo šių laidinių linijų, vanduo virš jos ir žemė po šia juosta.
- Kitų viešųjų ryšių tinklų laidinių linijų apsaugos zona – išilgai kitų viešųjų ryšių tinklų laidinių linijų esanti žemės juosta, kurios ribos yra po 2 metrus į abi puses nuo šių laidinių linijų, oro erdvė virš jos ir žemė po šia juosta.
- Kitų elektroninių ryšių infrastruktūros objektų apsaugos zona – 2 metrų pločio žemės juosta aplink šiuos objektus.

9.7. Atsinaujinantys energijos šaltiniai

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano nuostatomis, Lietuvos bendrosios politikos strategija numatoma siekti, kad iki 2050 metų 80 proc. (nuo bendros suvartojamos elektros, šilumos ir kt. energijos bei transporto sektoriuje) energijos būtų išgauta iš atsinaujinančių energijos šaltinių. Skatinamas atsinaujinančių ir neatsinaujinančių išteklių naudojimo intensyvumo optimizavimas, siekiant racionaliai naudoti teritorijas bei išsaugoti jų regeneracinį ir geoekologinį potencialą. Skatinamas veiksmingas struktūrų kūrimas ir įgyvendinimas, kuris padėtų mažinti anglies dioksido išsiskyrimą į aplinką, didintų energijos vartojimo efektyvumą ir skatintų atsinaujinančių išteklių energijos naudojimą. Skatinama atsinaujinančių energijos išteklių plėtra elektros, šilumos ir transporto sektoriuose, tame tarpe didinant elektros energiją gaminančių vartotojų (individualiuose namuose ir daugiabučiuose) dalį iki 30 proc., palyginti su visų elektros energijos vartotojų skaičiumi. Šilumos sektoriuje ir toliau skatinamas biokuro deginimo įrenginių diegimas bei modernizavimas. Transporto sektoriuje siekiama paskatinti elektrinių transporto priemonių naudojimą, išlaikyti biodegalų iš I kartos žaliavų gamybą bei II kartos biodegalų gamybą ir vartojimą.

Vėjo jėgainių Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje vystymo principai

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose, vadovaujantis Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymu, įvertinant Lietuvos Respublikos Lietuvos kariuomenės vado 2016 m. vasario d. įsakymą Nr. V-217 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos, kurioje gali būti ribojami vėjų elektrinių (aukštų statinių) projektavimo ir statybos darbai, žemėlapiu patvirtinimo“, kitais šių sritį reglamentuojančiais teisės aktais, teikiami vėjo jėgainių vystymo principai. Lietuvos Respublikos Lietuvos kariuomenės vadui pakeitus (sumažinus ar padidinus) žemėlapyje nustatytus apribojimus, šie apribojimai visoje savivaldybės teritorijoje

aukštybinių pastatų ir vėjo jėgainių statybai ir rekonstrukcijai taikomi prioritetu prieš kitus šio bendrojo plano sprendinius. Teritorijos, skirtos vėjo jėgainėms nustatomos rengiant inžinerinės infrastruktūros vystymo planus, įvertinus, kad visais atvejais vėjo jėgainių statyba negalima:

- Teritorijose, kuriose vėjo elektrinių projektavimo ir statybos darbai draudžiami pagal Lietuvos Respublikos Lietuvos kariuomenės vado 2016 m. vasario d. įsakymą Nr. V-217;
- Regioniniuose parkuose ir kitose saugomose teritorijose bei jų buferinėse zonos, išskyrus sodybose statant vėjo jėgaines iki 25 metrų aukščio;
- Jei matosi iš vertingiausių Šiaulių rajono kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų daugiau kaip 0,5° vertikalaus matymo kampu;
- Didelės tikimybės sniego tirpsmo ir liūčių potvynių teritorijose;
- Kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonos;
- Gamtos paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonos;
- Nekilnojamojo kultūros paveldo ar kitų visuomenei svarbių objektų ir/ar teritorijų vizualinės apžvalgos teritorijose;
- Miškuose, soduose, pelkėse, paviršiniuose vandens telkiniuose;
- Oro uosto apsaugos zonoje;
- Detalai ir parengtiniai išžvalgytų naudingųjų iškasenų telkiniuose ir prognozinuose plotuose;
- Urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų funkcinėse zonos ir 500 m atstumu aplink jas;
- Rekreacinėse teritorijose ir 500 m atstumu aplink jas;
- Ties elektros perdavimo oro linijomis ir ne mažesniu nei vėjo jėgainės aukštis plus 100 m atstumu aplink jas;
- Ties magistraliniu dujotiekiu ir 200 m aplink jį;
- Teritorijose, kuriose pagal teisės aktus ir dokumentus vėjo jėgainių statyba negalima (taip pat pagal Nacionalinį kraštovaizdžio tvarkymo planą).

Rengiant inžinerinės infrastruktūros vystymo planus dėl vėjo jėgainių, privaloma nustatyti maksimalius vėjo jėgainių aukščius ir atstumus iki saugomų teritorijų, „Natura 2000“ teritorijų bei įvertinti energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos įrenginių (vėjo jėgainių) poveikį kraštovaizdžiui (taip pat pagal Nacionalinį kraštovaizdžio tvarkymo planą). Konkretus galimas vėjo jėgainių atstumas nuo saugomų teritorijų, „Natura 2000“ teritorijų nustatomas atliekant jų poveikio aplinkai vertinimą.

Racionalu vėjo jėgainėms parinkti vietas su minimaliu želdinių kiekiu, nes vėjo stiprumą sąlygoja ir konkrečios teritorijos žemės paviršiaus šiurkštumas, o didelis želdinių kiekis, aukštų statinių gausa silpnina vėjo stiprumą žemės paviršiui artimuose sluoksniuose. Labiausiai priimtinas atvejis, kad planuojamoje teritorijoje dominuotų žemės ūkio paskirties žemė. Tos pačios teritorijos panaudojimas ir žemės ūkiui, ir vėjo energetikai yra racionalus sprendimas.

Konkrečios vėjo jėgainių vietos nustatomos teritorijų planavimo dokumentu, išlaikant teisės aktų keliamus higienos (visuomenės sveikatos) reikalavimus. Vėjo jėgainių išdėstymo vietos derinamos su Civilinės aviacijos administracija.

Sulės jėgainių Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje vystymo principai

Sulės jėgainės vystomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymu, kitais šią veiklą reglamentuojančiais teisės aktais. Sulės jėgainės teisės aktų numatyta tvarka gali būti vystomos urbanizuojamose pramonės teritorijų funkcinėse zonose. Kitose funkcinėse zonose, teritorijos, skirtos sulės jėgainėms, kurios užima 2 ha ir daugiau ploto nustatomos rengiant inžinerinės infrastruktūros vystymo planus, įvertinus, kad visais atvejais sulės jėgainių statyba negalima:

- Regioniniuose parkuose, jų buferinėse zonose ir kitose saugomose teritorijose (nebent saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentuose, apsaugos reglamentuose numatyta kitaip);
- Jei matosi iš vertingiausių rajono kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų;
- Didelės tikimybės sniego tirpsmo ir liūčių potvynių teritorijose;
- Kultūros paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose (nebent jų tvarkymo reikalavimuose numatyta kitaip);
- Gamtos paveldo objektų teritorijose ir jų apsaugos zonose;
- Miškuose, soduose, pelkėse, paviršiniuose vandens telkiniuose;
- Oro uosto apsaugos zonoje (jei teisės aktuose nenumatyta kitaip);
- Aprobuotų (detaliai išžvalgytų) atviru kasybos būdu (nuo žemės paviršiaus karjeriais) išgaunamų žemės gelmių išteklių telkiniuose teritorijose;
- Ties magistraliniu dujotiekiu ir 200 m aplink jį (nesuderinus su magistralinio dujotiekio savininku - negavus rašytinio pritarimo).
- Teritorijose, kuriose pagal teisės aktus ir dokumentus sulės jėgainių statyba negalima.

Rengiant inžinerinės infrastruktūros vystymo planus dėl sulės jėgainių, privaloma įvertinti energijos iš atsinaujinančių išteklių gamybos įrenginių (sulės jėgainių) poveikį kraštovaizdžiui (taip pat pagal Nacionalinį kraštovaizdžio tvarkymo planą) atliekant poveikio aplinkai vertinimą.

Funkcinėse zonose (išskyrus urbanizuojamas pramonės teritorijų funkcines zonas) sulės jėgainės dėstomos taip, kad nedarytų neigiamo poveikio kraštovaizdžiui, nekilnojamojo kultūros paveldo ar kitų visuomenei svarbių objektų ir/ar teritorijų vizualinei apžvalgai. Dėl išaiškinimo ar sulės jėgainės nesudaro vizualinio neigiamo poveikio, atitikties tam tikriems architektūros kokybės reikalavimams, vadovaujantis Lietuvos Respublikos architektūros įstatymu, gaunama Regioninės architektūros tarybos išvada.

9.8. Gaisrinė sauga

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose, vadovaujantis funkcinėms zonoms taikomu reglamentavimu sudaromos sąlygos beveik visoje Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje (išskyrus saugomas teritorijas) pagal poreikį numatyti teritorijas, skiriamas priešgaisrinėms gelbėjimo pajėgoms (gaisrinėms komandoms) arba susisiekimui komunikacijoms išdėstyti taip, kad tenkintų atstumus vykstant artimiausiu keliu į tolimiausio įvykio vietą, numatytus Gaisrinės saugos normose teritorijų planavimo dokumentams rengti. Detalizuojant Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinius, būtina vadovautis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2013 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. D1-995/1-312 „Dėl gaisrinės saugos normų teritorijų planavimo dokumentams rengti patvirtinimo“.

10. INTEGRUOTI TERITORIJŲ PLANAVIMO DOKUMENTAI

Šiaulių rajono savivaldybės taryba 2022 03 22 sprendimu Nr. T-110 „Dėl Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2017 m. balandžio 4 d. sprendimo Nr. T-117 „Dėl specialiojo teritorijų planavimo dokumentų pripažinimo savivaldybės bendrojo plano sudedamąja dalimi“ pakeitimo“ pripažino Šiaulių rajono savivaldybės bendrojo plano sudedamąja dalimi šiuos specialiojo teritorijų planavimo dokumentus:

1. Mobiliojo ryšio bazinių stočių išdėstymo Šiaulių rajone specialųjį planą;
2. Šiaulių rajono vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų nustatymo specialųjį planą;
3. Paežerių tvenkinio rekreacinių zonų specialųjį planą;
4. Degalinių išdėstymo Šiaulių rajone specialųjį planą (su visais papildymais);
5. Kairių ežero vandens apsaugos juostos ir žaliosios jungties nustatymo Šiaulių rajone specialųjį planą;
6. Žaliūkių, Voveriškių, Dainų kaimų plėtros schemą – specialųjį planą (su pakeitimu);
7. Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymo Kuršėnų mieste specialųjį planą;
8. Jungiamojo kelio tarp Žygimanto g., Dainų k. ir Geltonosios g., Pailių k. specialųjį planą;
9. Vandentiekio ir nuotekų tinklų rekonstrukcijos ir plėtros pagal Ventos–Lielupės upių baseino projektą Vijolių k. specialųjį planą;
10. Vandentiekio ir nuotekų tinklų rekonstrukcijos ir plėtros pagal Ventos–Lielupės upių baseino projektą Kairių mstl., Kairių sen., specialųjį planą;
11. Vandentiekio ir nuotekų tinklų rekonstrukcijos ir plėtros pagal Ventos–Lielupės upių baseino projektą Kuršėnų m. specialųjį planą;
12. Vandentiekio ir nuotekų tinklų rekonstrukcijos ir plėtros pagal Ventos–Lielupės upių baseino projektą Ginkūnų k. specialųjį planą;
13. Krašto kelio Nr. 155 Kuršėnai–Mažeikiai 1,25 km esančios sankryžos su krašto keliu Nr. 203 Kuršėnų aplinkkelio rekonstravimo Kuršėnų kaimiškojoje seniūnijoje specialųjį planą;
14. Kelio nuo industrinio parko teritorijos iki A9 Panevėžio–Šiaulių kelio (Kairių aplinkkelio) specialųjį planą;
15. Valstybinės reikšmės magistralinio kelio A18 Šiaulių aplinkkelio (šiaurės-rytų krypties) tiesimo specialųjį planą;
16. Magistralinio kelio A-9 Panevėžys–Šiauliai ruožo 59,70 – 75,63 km rekonstrukcijos (su Kairių aplinkkeliu) specialųjį planą;
17. Meškuičių miestelio nuotekų tinklų išplėtimo specialųjį planą;
18. Daušiškių žvyro ir priemolio karjero specialųjį planą;
19. Šiaulių pietvakarinio aplinkkelio (0,0–9,1 km) specialųjį planą;
20. Magistralinio Rygos–Kaliningrado kelio 57,9–67,2 km I etapo 59,4–62,8 km specialųjį planą;
21. Magistralinio dujotiekio Šiauliai–Kuršėnai II gijos specialųjį planą;
22. Magistralinio Rygos–Kaliningrado kelio 57,9–67,2 km II–IV etapų 62,8–67,2 km rekonstrukcijos specialųjį planą.

Įvertinus Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2020 12 22 sprendimą Nr. T-385, Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniuose numatoma:

1. Mobiliojo ryšio bazinių stočių išdėstymo Šiaulių rajone specialiojo plano sprendiniai (TPD registracijos Nr.T00004143) galioja tokie kokie buvo patvirtinti bei papildomi Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinių nuostata išdėstyta 3 skyriaus, 3.2 poskyrio „Funkcinėms zonoms taikomi bendrieji tekstiniai reglamentai“ 6 punkte.
2. Šiaulių rajono vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų nustatymo specialiojo plano sprendiniai (TPD registracijos Nr.T00003313) yra perkelti ir atvaizduoti šio Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo Susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros brėžinyje.

3. Paežerių tvenkinio rekreacinių zonų specialusis planas (TPD registracijos Nr.T00003415) aktualus visu turiniu, jo sprendiniai galioja tokie, kokie buvo patvirtinti bei pripažinti bendrojo plano sudėtine dalimi.
4. Degalinių išdėstymo specialusis planas (su visais papildymais) – jo sprendiniai nebeatitinka šių dienų poreikių bei perspektyvos vystymosi tendencijų ir įsigaliojus šiam Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimui – tampa nebegaliojantys. Degalinės vystomos vadovaujantis Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendiniais.
5. Kairių ežero vandens apsaugos juostos ir žaliosios jungties nustatymo Šiaulių rajone specialusis planas (TPD registracijos Nr.T00074828) - šio specialiojo plano sprendiniai yra aktualūs ir lieka galioti bendrojo plano keitimo apimtyje tokie, kokie buvo patvirtinti bei pripažinti bendrojo plano sudėtine dalimi.
6. Žaliūkių, Voveriškių, Dainos kaimų plėtros schema (TPDR registracijos Nr. T00078049), Žaliūkių, Voveriškių, Dainos kaimų plėtros schemas (specialiojo plano) dalies sprendinių keitimo (statybos ir teritorijos tvarkymo reglamentų keitimo) specialusis planas Šiaulių kaimiškojoje seniūnijoje (TPDR registracijos Nr. T00003123) – šių teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai nebeatitinka šių dienų poreikių bei perspektyvos vystymosi tendencijų ir įsigaliojus šiam Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimui – tampa nebegaliojantys. Minėtais teritorijų planavimo dokumentais suplanuotos teritorijos vystomos pagal Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo sprendinius.
7. Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymo Kuršėnų mieste specialiojo plano sprendiniai nebeaktualūs ir tampa nebegaliojantys. Prekybos centrų vystymui taikomos šio bendrojo plano keitimo ir Kuršėnų miesto bendrojo plano nuostatos.
8. Jungiamojo kelio tarp Žygimanto g., Dainų k. ir Geltonosios g., Pailių k. specialiojo plano sprendiniai nebeaktualūs ir tampa nebegaliojantys, nes savivaldybės teritorijos susisiekimo klausimai apspręsti Susisiekimo sistemos Šiaulių rajone specialiojo plano (jo koregavimo) sprendiniuose.
9. Vandentiekio ir nuotekų tinklų rekonstrukcijos ir plėtros pagal Ventos–Lielupės upių baseino projektą Vijolių k. specialiojo plano sprendiniai nebeaktualūs ir tampa nebegaliojantys, nes savivaldybės teritorijos vandentiekio ir nuotekų infrastruktūros klausimai apspręsti Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano, patvirtinto Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2017 m. gegužės 16 d. sprendimu Nr. T-170 „Dėl Vandens ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano koregavimo Šiaulių rajone patvirtinimo“, keitime.
10. Vandentiekio ir nuotekų tinklų rekonstrukcijos ir plėtros pagal Ventos–Lielupės upių baseino projektą Kairių mstl., Kairių sen., specialiojo plano sprendiniai nebeaktualūs ir tampa nebegaliojantys, nes savivaldybės teritorijos vandentiekio ir nuotekų infrastruktūros klausimai apspręsti Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano, patvirtinto Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2017 m. gegužės 16 d. sprendimu Nr. T-170 „Dėl Vandens ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano koregavimo Šiaulių rajone patvirtinimo“, keitime.
11. Vandentiekio ir nuotekų tinklų rekonstrukcijos ir plėtros pagal Ventos–Lielupės upių baseino projektą Kuršėnų m specialiojo plano sprendiniai nebeaktualūs ir tampa nebegaliojantys, nes savivaldybės teritorijos vandentiekio ir nuotekų infrastruktūros klausimai apspręsti Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano, patvirtinto Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2017 m. gegužės 16 d. sprendimu Nr. T-170 „Dėl Vandens ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano koregavimo Šiaulių rajone patvirtinimo“, keitime.
12. Vandentiekio ir nuotekų tinklų rekonstrukcijos ir plėtros pagal Ventos–Lielupės upių baseino projektą Ginkūnų k. specialiojo plano sprendiniai nebeaktualūs ir tampa nebegaliojantys, nes savivaldybės teritorijos vandentiekio ir nuotekų infrastruktūros klausimai apspręsti Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano, patvirtinto Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2017 m. gegužės 16 d. sprendimu Nr. T-170 „Dėl Vandens ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano koregavimo Šiaulių rajone patvirtinimo“, keitime.

13. Krašto kelio Nr. 155 Kuršėnai–Mažeikiai 1,25 km esančios sankryžos su krašto keliu Nr. 203 Kuršėnų aplinkkelio rekonstravimo Kuršėnų kaimiškojoje seniūnijoje specialiojo plano sprendiniai nebeaktualūs ir tampa nebegaliojantys, nes savivaldybės teritorijos susisiekimo klausimai apspręsti Susisiekimo sistemos Šiaulių rajone specialiojo plano (jo koregavimo) sprendiniuose.
14. Kelio nuo industrinio parko teritorijos iki A9 Panevėžio–Šiaulių kelio (Kairių aplinkkelio) specialiojo plano sprendiniai aktualūs, jie galioja tokie, kokie buvo patvirtinti bei pripažinti bendrojo plano sudėtine dalimi.
15. Valstybinės reikšmės magistralinio kelio A18 Šiaulių aplinkkelio (šiaurės-rytų krypties) tiesimo specialiojo plano sprendiniai aktualūs, jie galioja tokie, kokie buvo patvirtinti bei pripažinti bendrojo plano sudėtine dalimi.
16. Magistralinio kelio A-9 Panevėžys–Šiauliai ruožo 59,70 – 75,63 km rekonstrukcijos (su Kairių aplinkkeliu) specialiojo plano sprendiniai nebeaktualūs ir tampa nebegaliojantys, nes savivaldybės teritorijos susisiekimo klausimai apspręsti Susisiekimo sistemos Šiaulių rajone specialiojo plano (jo koregavimo) sprendiniuose.
17. Meškuičių miestelio nuotekų tinklų išplėtimo specialiojo plano sprendiniai nebeaktualūs ir tampa nebegaliojantys, nes savivaldybės teritorijos vandentiekio ir nuotekų infrastruktūros klausimai apspręsti Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano, patvirtinto Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2017 m. gegužės 16 d. sprendimu Nr. T-170 „Dėl Vandens ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano koregavimo Šiaulių rajone patvirtinimo“, keitime.
18. Daušiškių žvyro ir priemolio karjero specialiojo plano sprendiniai nebeaktualūs ir tampa nebegaliojantys. Suformuotas karjero tvenkinys, išekspluotavus žvyro išteklius tiesiant Šiaulių vakarinį aplinkkelį.
19. Šiaulių pietvakarinio aplinkkelio (0,0–9,1 km) specialiojo plano sprendiniai nebeaktualūs ir tampa nebegaliojantys, nes savivaldybės teritorijos susisiekimo klausimai apspręsti Susisiekimo sistemos Šiaulių rajone specialiojo plano (jo koregavimo) sprendiniuose.
20. Magistralinio Rygos–Kaliningrado kelio 57,9–67,2 km I etapo 59,4–62,8 km specialiojo plano sprendiniai nebeaktualūs ir tampa nebegaliojantys, nes savivaldybės teritorijos susisiekimo klausimai apspręsti Susisiekimo sistemos Šiaulių rajone specialiojo plano (jo koregavimo) sprendiniuose.
21. Magistralinio dujotiekio Šiauliai–Kuršėnai II gijos specialiojo plano sprendiniai nebeaktualūs ir tampa nebegaliojantys. Dujotiekio vystymui taikomos šio bendrojo plano keitimo 9.2 skyriaus bei kitos susijusios nuostatos.
22. Magistralinio Rygos–Kaliningrado kelio 57,9–67,2 km II–IV etapų 62,8–67,2 km rekonstrukcijos specialiojo plano sprendiniai nebeaktualūs ir tampa nebegaliojantys, nes savivaldybės teritorijos susisiekimo klausimai apspręsti Susisiekimo sistemos Šiaulių rajone specialiojo plano (jo koregavimo) sprendiniuose.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo planavimo darbų programos 7.10 punktas nėra įgyvendinamas, nes kiti bendrieji planai, galiojantys Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje, yra gyvenamųjų vietovių bendrieji planai, detalizuojantys bendrąjį planą. Atitinkamai taip yra įgyvendinama nuoseklus detalizavimo teritorijų planavimo sistema, kurios metu pagal teritorijų planavimo lygmenį ir uždavinius nustatoma, sprendžiama planuojamos teritorijos erdvinė struktūra ir teritorijos naudojimo privalomosios nuostatos bei reikalavimai, apsaugos principai.

11. SAVIVALDYBĖS INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS PRIORITETAI

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo rengimo eigoje, 2020 05 07 Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymą, kuris įsigaliojo nuo 2021 01 01 (išskyrus kai kurias atskiras nuostatas). Šis įstatymas reglamentuoja savivaldybės infrastruktūros plėtrą ir jos planavimą, įgyvendinimą, finansavimą ir nustato savivaldybės infrastruktūros plėtroje dalyvaujančių asmenų teises ir pareigas. Šio įstatymo tikslas – užtikrinti savivaldybės reikmes atitinkančią savivaldybės infrastruktūros plėtrą.

Dėl to, reaguojant į besikeičiančią teisinę aplinką bei į 2021 02 23 Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimą Nr. T-50 „Dėl savivaldybės infrastruktūros pripažinimo prioritetine kriterijų ir Šiaulių rajono savivaldybės infrastruktūros pripažinimo prioritetine tvarkos aprašo patvirtinimo“, Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitime taip pat suformuojamos nuostatos dėl savivaldybės infrastruktūros.

Prioritėtinė savivaldybės infrastruktūra – savivaldybės tarybos sprendimu pagal savivaldybės tarybos patvirtintus kriterijus pripažinta prioritetine ir (ar), atsižvelgiant į strateginio planavimo dokumentus, savivaldybės ir (ar) vietovės lygmens bendruosiuose planuose nustatytoms prioritėtinės plėtros teritorijoms ir jų vystymui skirta savivaldybės infrastruktūra.

Neprioritėtinė savivaldybės infrastruktūra – savivaldybės infrastruktūra, esanti teritorijoje, kuri nepatenka į savivaldybės ir (ar) vietovės lygmens bendruosiuose planuose nustatytas prioritėtinės plėtros teritorijas ir kurioje savivaldybė neįsipareigoja vystyti socialinės ir (ar) inžinerinės infrastruktūros.

Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatyme nusakoma, kad savivaldybės infrastruktūrą sudaro socialinė savivaldybės infrastruktūra ir inžinerinė savivaldybės infrastruktūra:

- **Inžinerinė savivaldybės infrastruktūra** – šilumos perdavimo tinklai, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų, įskaitant paviršines nuotekas, tvarkymo inžineriniai statiniai, vietinės reikšmės keliai, kiti transporto statiniai, už kurių statybą, įrengimą ir (ar) eksploatavimą savivaldybės teritorijoje atsakingas savivaldybės infrastruktūros organizatorius ir (ar) savivaldybės infrastruktūros valdytojas.
- **Socialinė savivaldybės infrastruktūra** – kultūros, švietimo ir mokslo, sveikatos, sporto paskirties statiniai ir (arba) savivaldybės funkcijoms atlikti skirti objektai, už kurių statybą, įrengimą ir (ar) eksploatavimą savivaldybės teritorijoje atsakingas savivaldybės infrastruktūros organizatorius ir (ar) savivaldybės infrastruktūros valdytojas.

Savivaldybės infrastruktūros plėtra – savivaldybės infrastruktūros projektavimas, statyba ir (ar) įrengimas kuriant naują savivaldybės infrastruktūrą arba didinant ir (ar) atkuriant esamos savivaldybės infrastruktūros pajėgumus.

Aukščiau išdėstytos sąvokos pateiktos pagal šiuo metu galiojančio Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo redakciją. Tuo atveju, jei Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatyme sąvokos pakeičiamos, atitinkamai taikoma aktuali jų redakcija.

Įvertinus aukščiau išdėstytą informaciją bei kitas Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo nuostatas, su minėto įstatymo įsigaliojimu susijusius kitų teisės aktų pakeitimus, Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitime išskiriamos prioritėtinės plėtros teritorijos konkretizuojant kokia savivaldybės infrastruktūros plėtra jose numatoma (taip pat žr. Savivaldybės infrastruktūros plėtros prioritetų schemą):

1. Prioritetinės plėtros teritorijos, kuriose savivaldybė įsipareigoja vystyti **socialinę** savivaldybės infrastruktūrą – t.y. savivaldybė numato socialinės savivaldybės infrastruktūros objektus, gyventojų (kurių gyvenamoji vieta patenka į Savivaldybės infrastruktūros plėtros prioritetų schemeje pažymėtas prioritetinės plėtros teritorijas, kuriose vykdoma socialinės savivaldybės infrastruktūros plėtra iki 2031 m.) socialinių poreikių užtikrinimui. Socialiniai objektai dėl racionalaus jų naudojimo gali aptarnauti ne vienos prioritetinės plėtros teritorijos gyventojus. Numatoma, kad iki 2025 metų – pirmuoju etapu turi būti įvykdyta šių socialinės savivaldybės infrastruktūros objektų plėtra: Šiaulių rajono savivaldybės viešoji biblioteka; Kuršėnų dvaro sodybos rūmai (Gruževskių dvaro rūmai). Kiti, kitų etapų konkretūs socialinės savivaldybės infrastruktūros objektai gali būti numatomi Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu, nurodant jų įgyvendinimo etapus, laikotarpį.

Prioritetinės plėtros teritorijos, kuriose savivaldybė įsipareigoja vystyti socialinę savivaldybės infrastruktūrą arba kitaip tariant prioritetinę socialinę savivaldybės infrastruktūros plėtra vykdoma išlaikant principus dėl tvarios savivaldybės teritorijos vystymo, urbanistinių struktūrų optimizavimo (taikant kompaktiškų gyvenviečių formavimą), finansų racionalaus panaudojimo. Plėtojant naują prioritetinę socialinę savivaldybės infrastruktūrą prioritetinės plėtros teritorijose, kuriose savivaldybė įsipareigoja vystyti socialinę savivaldybės infrastruktūrą, rekomenduojama:

- Naują ikimokyklinio ugdymo infrastruktūrą numatyti pasiekus 100 nepatenkintų prašymų priimti į jau esamą ikimokyklinio ugdymo infrastruktūros objektą ir kai minėtų prašymų nėra galimybės tenkinti kitoje esamoje ikimokyklinio ugdymo infrastruktūroje.
- Naują bendrojo ugdymo infrastruktūrą steigti, pasiekus 240 nepatenkintų prašymų priimti į jau esamą bendrojo ugdymo infrastruktūros objektą ir kai minėtų prašymų nėra galimybės tenkinti kitoje esamoje bendrojo ugdymo infrastruktūroje.

2. Prioritetinės plėtros teritorijos, kuriose savivaldybė įsipareigoja vystyti **inžinerinę** infrastruktūrą. Pažymima, kad dėl mastelio kai kurios minėtos teritorijos Savivaldybės infrastruktūros plėtros prioritetų schemeje yra žymimos taškiniu žymėjimu. Tokiais atvejais prioritetinės plėtros teritorijos - plotai (kuriuose savivaldybė įsipareigoja vystyti inžinerinę infrastruktūrą), atitinka infrastruktūros objektų žemės sklypų plotus, o jei jie nėra suformuoti – objektų užimami bei jų eksploatacijai ir priežiūrai reikalingi žemės plotai, koridoriai. Pagal infrastruktūros pobūdį, išskiriama:

- Prioritetinė savivaldybės **susisiekimo** infrastruktūros plėtra apima vietinės reikšmės kelius, gatves, kitus transporto statinius, už kurių statybą, įrengimą ir (ar) eksploatavimą savivaldybės teritorijoje atsakingas savivaldybės infrastruktūros organizatorius ir (ar) savivaldybės infrastruktūros valdytojas. Išskiriami du šios infrastruktūros etapai (įvertinant Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2022 03 22 sprendimą Nr. T-105): iki 2025 m. ir iki 2031 m. Detaliai šios infrastruktūros prioritetinė plėtra sudaryta įvertinus Šiaulių rajono savivaldybės patvirtintus planus dėl tokios infrastruktūros plėtojimo bei pateikiama Savivaldybės infrastruktūros plėtros prioritetų schemeje.

- Pirmo etapo (iki 2025 m.) savivaldybės susisiekimo infrastruktūros plėtra (gatvės ar jų atkarpos): Vėtrungės g. Gegužių k.; Mišeikių g. Naisių k.; Švedės g. Ginkūnų k.; Pramonės g., Kuršėnai; Salduvės g. Kairių mstl.; Stonaičių–Artojų g. Gilaičių k.; Dubysos g. Bazilionų mstl.; K. Donelaičio g. Kuršėnai; Dvarlaukio g. Naisių k.; Kaštonų g. Gruzdžių mstl.; Vyšnių g. Kairių mstl.; Lazdynų Pelėdos-Palaukio-Žemaitės g. Kuršėnų miesto sen., Briešlaukės-Ežero g. Sauginių k.; Žemaičių g. Meškuičių mstl.; Ežero g. Šakynos mstl.
- Antro etapo (iki 2031 m.) savivaldybės susisiekimo infrastruktūros plėtra (gatvės ar jų atkarpos): Pergalės Rato g. Kuršėnų miesto sen.; Vytauto g. Gruzdžių mstl.; Pramonės- Kranto g. Kairių mstl.; Liepkalnio g. Smilgių k.; Maironio g. Kuršėnų

miesto sen., P. Višinskio g. Kurtuvėnų mstl.; Tujų- Šaltinio g. Ginkūnų k.; Alyvų g. Kairių mstl.; Klevų g. Kuršėnų miesto sen.; Gėlininkų g. Sutkūnų k.; Švendrės- Aušros g. Kužių mstl.; Sodelio g. Pakuršėnių k.; Putinų-Topolių- Gluosnių g. Kuršėnų miesto sen.; Dapkūnų g. Meškuičių mstl.; Jūros-Šventupio g. Raizgių k. – Pailių k.; Gluosnių g. Žiogų k.; Šilėnų g. Kuršėnų miesto sen., Sodos g. Girkautų k., Draugystės g. Piktuižių k.

Kiti konkretūs prioritetingi savivaldybės susisiekimo infrastruktūros plėtros objektai gali būti numatomi Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu, nurodant jų įgyvendinimo etapus, laikotarpį. Rekomenduojama pirmiausiai tenkinti pirmo tipo urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų susisiekimo sistemos vystymo objektų poreikį.

- Prioritetinga savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų infrastruktūros plėtra apima geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo inžinerinius statinius, už kurių statybą, įrengimą ir (ar) eksploatavimą savivaldybės teritorijoje atsakingas savivaldybės infrastruktūros organizatorius ir (ar) savivaldybės infrastruktūros valdytojas. Iki 2031 metų išskiriama:
 - Planuojami nuotekų valymo įrenginiai.
 - Teritorijos, kuriose vykdoma centralizuoto geriamojo vandens savivaldybės infrastruktūros prioritetinga plėtra.
 - Teritorijos, kuriose vykdoma centralizuoto nuotekų tvarkymo savivaldybės infrastruktūros prioritetinga plėtra.
 - Teritorijos, kuriose prioritetinga centralizuoto geriamojo vandens ir/ar nuotekų tvarkymo savivaldybės infrastruktūra gali būti plėtojama tik esant atskiram Šiaulių rajono savivaldybės ir kito tiekėjo susitarimui, kuriuo taip pat nustatomi atitinkamos infrastruktūros vystymo etapai. Minėtame susitarime numatyti etapai gali būti įgyvendinami lygiagrečiai kitos prioritetingos savivaldybės infrastruktūros plėtros vystymo etapams.

Teritorijos, kuriose vykdoma centralizuoto geriamojo vandens ir/ar nuotekų tvarkymo prioritetinga savivaldybės infrastruktūros plėtra, gali būti tikslinamos Šiaulių rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiajame plane. Taip pat gali būti vadovaujamosi minėtame specialiajame plane numatytais įgyvendinimo etapais. Tuo atveju jei įgyvendinimo etapai specialiajame plane neiškirti, rekomenduojama taikyti šias nuostatas:

- I etapas - centralizuoto geriamojo vandens ir/ar nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra numatoma urbanizuotiems kvartalams⁷, kurių gyventojų skaičius viename ha - 30 ir daugiau.
- II etapas - centralizuoto geriamojo vandens ir/ar nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra numatoma urbanizuotiems kvartalams, kurių gyventojų skaičius viename ha - nuo 29 iki 20.
- III etapas - centralizuoto geriamojo vandens ir/ar nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra numatoma urbanizuotiems kvartalams, kurių gyventojų skaičius viename ha - 19 ir mažiau.

⁷ Urbanizuotas kvartalas - gyvenamosios vietovės urbanizuotos struktūros elementas, kurį mažiausiai iš trijų pusių riboja inžinerinių komunikacijų koridoriai ar natūralūs barjerai – žemės reljefo formos, vandens telkiniai, želdiniai, antropogeniniai komponentai bei kt. ir kuris užstatytas pastatais ar dalimi užstatytas pastatais su neužstatytais bendrai naudoti pritaikytais želdynais ir/ar visuomeniniais sporto infrastruktūros objektais ir/ar viešais rekreacijos infrastruktūros objektais ir/ar kitomis viešosiomis erdvėmis ir/ar valstybiniais miškais.

Kiti konkretūs prioritetingos savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų infrastruktūros plėtros objektai gali būti numatomi Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu, nurodant jų įgyvendinimo etapus, laikotarpį.

Pažymima, kad pirmiausiai įgyvendinami pirmo etapo objektai. Įgyvendinus pirmo etapo objektus (galimai ir anksčiau nei numatytu laikotarpiu), galima įgyvendinti antro etapo objektus, atitinkamai baigus antrą – įgyvendinti sekančius.

Infrastruktūros plėtros etapų laikotarpis iki 2031 m. išskirtas atitinkamai šio bendrojo plano keitimo sprendinių formavimo laikotarpiui.

Savivaldybės infrastruktūros prioritetai gali būti detalizuojami ir identifikuojami bei nustatomi žemesnio lygmens bendruosiuose planuose.